

TÜRK İS



TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YAYIN ORGANI

HAZİRAN 1995 ISSN 1300 - 6843

SAYI: 302



İLO 82. ÇALIŞMA KONFERANSI TOPLANDI

TÜRK-İŞ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI

KONFEDERASYONU

Aylık Yayın Organı

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Bayram MERAL

Genel Başkan

Şemsi DENİZER

Genel Sekreter

Enver TOÇOĞLU

Genel Mali Sekreter

Salih KILIÇ

Genel Eğitim Sekreteri

Sabri ÖZDEŞ

Genel Teşkilatlanma Sekreteri

SAHİBİ

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI

KONFEDERASYONU

TÜRK-İŞ ADINA

BAYRAM MERAL

YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ

ENİS BAŞDAĞIOĞLU

YAYINI HAZIRLAYANLAR

HASAN TAHSİN BENLİ

ÖZCAN KARABULUT

FOTOĞRAFLAR

NIHAT ÜSTÜN

YÖNETİM YERİ

TÜRK-İŞ Genel Merkezi

Bayındır Sk. No. 10

Yenişehir 7 ANKARA

TEL: 433 25 24 - 433 11 25 (Kendin)

Fax: 433 68 09 - 433 85

Dergimizde yayınlanan haberler yazarlar ve

düşüncelerini yansıtır

ABONE

Yıllık 6 aylık 40.000 - TL Yıllık 80.000 - TL

Yıllık 6 aylık 60.000 - TL Yıllık 120.000 - TL

DERGİMİZ BASINIRILAK

YAYINLANIR

DİZGİ & BASKI

GENEL YAYINCI VE REKLAMCILIK LTD. ŞTİ.

231 51 03 • 231 01 81 • 231 43 31

AYIN İÇİNDEN



Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ziya Halis TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ni ziyaret etti. 30.6.1995 tarihinde gerçekleşen ziyarette Halis, Genel Başkan Bayram Meral ve Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ile bir süre görüştü.



Petrol-İş Sendikası kamu işyerleri baştemsilcileri 31 Mayıs 1995 günü Türk-İş'te toplandı. Kamu Sözleşmelerindeki son gelişmelerin değerlendirildiği toplantıda Türk-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral'de bir konuşma yaptı. Toplantıda Petrol-İş Sendikası Yönetim Kurulu dışında Genel Sekreter Şemsi Denizler, Genel Eğitim Sekreteri Salih Kılıç ve Genel Teşkilatlanma Sekreteri Sabri Özdeş de hazır bulundular.



17-18 Haziran 1995 tarihinde Kamu Çalışanları Sendikaları Konfederasyonu, Ankara'da büyük bir eylem düzenledi. Anayasa değişikliklerini ve Kamu çalışanlarının toplu pazarlık haklarını kısıtlayıcı uygulamaları protesto için yapılan eyleme binlerce memur katıldı.



**TÜRK-İŞ
TÜRKİYE'NİN AYDINLIK
GELECEĞİNİ
KARARTMAYACAK,
DEMOKRASİYİ
SAVUNMAYI
SÜRDÜRECEKTİR.**

7 ürkiye yıllardır bir demokratikleşme sorunu ile karşı karşıyadır. TÜRK-İŞ tüm bu dönem boyunca ülkemizin demokratikleştirilmesi çabasına büyük katkılarda bulunmuştur. 1987 yılında bazı önde gelen politikacıların siyaset yasağının kalkmasında TÜRK-İŞ'in çabası belirleyici olmuştur.

Tüm siyasi partiler de halkımızdan ve çalışanlardan oy istediklerinde, ülkemizi demokratikleştirme ve ülkemizde çağdaş hak ve özgürlüklerin tam olarak sağlanması vaadlerini tekrar tekrar gündeme getirmişlerdir.

TÜRK-İŞ, 12 Eylül döneminin anti-demokratik Anayasası ve diğer mevzuatının, sendikaların ve diğer demokratik kuruluşların da katılacağı bir tartışma sürecinde, evrensel demokrasi ilkelerine, onaylanmış uluslararası sözleşmelere ve tam üyelik için başvurduğumuz Avrupa Birliği standartlarına uygun hale getirilmesini istemektedir.

TÜRK-İŞ, ülkemizin, tüm çalışanların ve işçi sınıfının temel sorunlarının çözümünün ve Mısak-ı Milli sınırları içinde devletin üniter yapısının ve ulusun bütünlüğünün, insan haklarına saygılı, demokratik ve laik sosyal hukuk devletinin korunması ve daha da güçlendirilmesinin en önemli dayanaklarından birinin demokratikleşme olduğu inancındadır.

TÜRK-İŞ'in Parlamentomuzdan ve siyasi partilerimizden beklentileri böyle iken, Anayasa değişiklikleri konusunda yaşananlar camiamızda büyük bir hayal kırıklığı yaratmıştır.

DYP, ANAP ve SHP Grup Başkanvekilleriince toplam 301 milletvekilinin imzasıyla Meclis'e sunulan Anayasa değişiklikleri, Anayasa Komisyonunca temelden değiştirilmiştir. Anayasa Komisyonu, hak ve özgürlüklerimizi genişletmeyi amaçlayan metni, hak ve özgürlüklerimizi daha da kısıtlayan bir metin haline getirmiştir.

Özellikle, mahkeme kararı olmaksızın sendikaların faaliyetinin idari kararlarla durdurulmasına ilişkin hüküm, Türkiye'de sendikal hak ve özgürlükleri 70 yıl geriye götürmeyi amaçlamaktadır. Bilindiği gibi, Türkiye'de 1947 yılında 5018, 1963 yılında 274 ve 1983 yılında da 2821 sayılı Sendikalar Kanunları kabul edilmiştir. Bu kanunların hepsinde ve özellikle de atamalı kişilerden oluşan

Danışma Meclisi'nde bile görüşülmeden Milli Güvenlik Konseyi tarafından ele alınan 2821 sayılı Kanunda bile, sendikaların faaliyetlerinin durdurulabilmesi ancak yargı kararıyla mümkündür. 1925 yılında Şeyh Said isyanı nedeniyle çıkarılan Takrir-i Sükun Kanunu ise, Bakanlar Kurulu'na, Cumhurbaşkanı'nın onayıyla, çeşitli kuruluşları kapatma yetkisi tanımaktadır. Anayasa Komisyonunca kabul edilen metin, Takrir-i Sükun Kanunundan da kötüdür.

Diğer taraftan, Türkiye'nin onayladığı 87 sayılı ILO Sözleşmesini açıkça ihlal eden grev ertelemeleri zaten önemli bir sorun oluştururken, grev erteleme ve yasaklarının kapsamını genişletecek "kamu düzeni" gibi bir gerekçenin Anayasanın 54. maddesine konmak istemesini de anlamak mümkün değildir.

Ayrıca, Grup Başkanvekilleriince Meclis'e sunulan tasarıda devlet memurlarına sendikalaşma, toplu pazarlık ve grev haklarının tanınması açıkça öngörülürken, Anayasa Komisyonunca kabul edilen metinde toplu pazarlık ve grev hakları tanınmamaktadır.

Anayasa Komisyonunun hazırladığı metin, yüce Parlamentomuza ve çoğulcu ve özgürlükçü parlamenter demokratik düzene duyulan güveni olumsuz biçimde etkilemektedir.

TÜRK-İŞ, siyasi partilere çeşitli vesilelerle demokratikleşme konusunda yaptıkları vaadleri hatırlatmaktadır.

TÜRK-İŞ, Parlamentomuzun, demokrasiye ve çağdaş hak ve özgürlüklere saygılı, vatandaşına güvenen ve Türkiye'nin 21. yüzyıla dünyada önder bir ülke olarak girmesini sağlayacak bir Anayasa yapmasını istemektedir.

TÜRK-İŞ demokratikleşme doğrultusundaki çabaları yürekten desteklemeye devam edecektir.

TÜRK-İŞ, 21. yüzyılın eşğinde Türkiye'nin aydınlık geleceğini karartmaya ve Türkiye'yi zayıf düşürmeye yönelik girişimlere ise karşı çıkmayı sürdürecektir.

Dileğimiz, siyasi partilerimizin ülkemizi demokratikleştirme vaadleri konusunda uzlaşmaları ve Türkiye'nin 21. yüzyılda daha da güçlü bir ülke olmasının önündeki bir engeli daha kaldırma-
larıdır.



ILO 82. ÇALIŞMA KONFERANSI TOPLANDI

• Uluslararası Çalışma Konferansının 82. toplantısında madenlerde işçi sağlığı ve iş güvenliği konusundaki bir sözleşme taslağının ikinci görüşmesi, evde çalışma konusunda bir sözleşme taslağının da ilk görüşmesi yapıldı, iş denetimine ilişkin sözleşmenin kapsamının genişletilmesi konusu görüşüldü.



Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 82. toplantısı 6-23 Haziran 1995 günleri Cenevre'de toplandı. 5 Haziran 1995 günü ise ILO İşçi Grubu bir toplantı yaparak, bu yıl izleyeceği stratejiyi belirledi.

Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 82. toplantısında madenlerde işçi sağlığı ve iş güvenliği konusundaki bir sözleşme taslağının ikinci görüşmesi, evde çalışma konusunda bir sözleşme taslağının da ilk görüşmesi yapıldı, iş denetimine ilişkin Sözleşmenin kapsamının genişletilmesi konusu görüşüldü. Ayrıca, ILO Yönetim Kurulu tarafından dünyanın



**TÜRK-İŞ GENEL BAŞKANI
BAYRAM MERAL'İN
ILO 82.
TOPLANTISINDA
YAPTIĞI KONUŞMA**

Sayın Başkan,

Konuşmamın başında, Türkiye İşçi Delegatesi olarak Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 82nci Oturumuna başkanlık etmek üzere oybirliğiyle seçilmiş olmanız nedeniyle sizi kutluyorum. İnaniyorum ki, bu yılki Konferans, sizin yetkin başkanlığınızda işçiler, tüm çalışanlar ve dünyamız için verimli sonuçlar yaratacaktır. Aynı zamanda, günümüzün en önemli sorunu konusunda Uluslararası Çalışma Konferansı için hazırladığı mükemmel rapor nedeniyle Genel Müdür'e de teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan,

Dünya, ulusötesi sermayenin denetiminde ve onun çıkarları doğrultusunda bir küreselleşme sürecinden geçmektedir. Bu süreçte ekonomik konuların toplumsal boyutu hemen hemen tümüyle ihmal edildiğinden, devletler arasındaki ve içindeki eşitsizlikler her geçen gün daha da artmaktadır. Zenginler daha zengin olurken, bu-

nun bedelini, giderek daha da yoksullaşan yoksullar ödemektedir. İşsizlik, yoksulluk ve toplumsal çözümlere hızlı bir biçimde yayılmaktadır. Gelişmekte olan ülkelerin çalışanları bu zorlukları, uluslararası tekelleşen sermayenin temsilcileri olan IMF ve Dünya Bankası tarafından dayatılan istikrar programları ve dış borçların ödenmesi nedeniyle, özellikle daha da yoğun bir biçimde yaşamaktadır. Ancak, gelişmekte olan ülkelerin hükümetleri, çok daha demokratik bir yapı olan ILO'ya değil de, IMF ve Dünya Bankası'na olan sözlerini ve vaatlerini yerine getirme eğilimindedir.

İşveren yanlısı hükümetlerin sosyal refah devletine ve sendikacılık hareketine 1980'li yıllardaki saldırısının ardından, 1990'lı yıllarda tüm dünyada işçiyi koruyucu mevzuata karşı çok sistemli bir tavırla karşı karşıya bulunuyoruz. İşçiyi koruyucu mevzuat ya olumsuz biçimde değiştirilmekte veya etkisiz kılınmaktadır. Özelleştirme, te-

önde gelen hukukçuları arasından atanan Sözleşmelerin ve Tavsiye Kararlarının Uygulanması Konusunda Uzmanlar Komitesi ("Uzmanlar Komitesi") tarafından hazırlanan rapor temelinde, onaylanmış ILO Sözleşmelerine ilişkin ihlal iddiaları da Standartların Uygulanması Komitesi'nde değerlendirildi.

TÜRK-İŞ son dönemde Uzmanlar Komitesi'ne gönderdiği raporda, Türkiye tarafından onaylanmış 2,11,14,26,58,77,81,87,88,94,95,98,100,105,111,115,118,122 ve 123 sayılı Sözleşmelerin ihlal edildiğini bildirdi. Uzmanlar Komitesi'nin bu yılki raporunda 30 Haziran 1994 tarihine kadar ILO denetimine giren Sözleşmeler ele alındı. Bu nedenle, 12 Temmuz 1994 tarihinde denetimin başladığı 87 sayılı Sözleşme'ye ilişkin TÜRK-İŞ başvurusu Uzmanlar Komitesi raporunda yer almadı.

Uzmanlar Komitesi, aşağıda belirtilen Sözleşmelere ilişkin TÜRK-İŞ iddialarına raporunda yer verdi:

14 sayılı Sanayide Hafta Tatiline ilişkin Sözleşme

26 sayılı Asgari Ücret Tesbit Mechanizmasına ilişkin Sözleşme

94 sayılı Kamu İhale Sözleşmelerinde Çalışma yaşamına ilişkin

Hükümler konusundaki Sözleşme

95 sayılı Ücretlerin Korunması-na ilişkin Sözleşme

98 sayılı Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkına İlişkin Sözleşme

105 sayılı Zorla Çalıştırmanın Sona Erdirilmesine ilişkin Sözleşme

118 sayılı Sosyal Güvenlikte Eşit Muameleye ilişkin Sözleşme

122 sayılı İstihdam Politikasına ilişkin Sözleşme

TÜRK-İŞ 1994 yılında ILO Anayasasının 24. maddesi uyarınca, Türkiye Hükümeti'ni, 87 sayılı Sözleşmeyi ihlal ettiği için 40 sayfalık bir raporla ILO'ya şikayet etti. **Türkiye Hükümeti aleyhinde ilk defa kullanılan bu şikayet** biçimine göre, Türkiye Hükümeti TÜRK-İŞ'in eleştirilerine cevap verecek ve ardından da TÜRK-İŞ'in başvurusu, Hükümetin cevabı ve Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi'nin değerlendirilmesi ve önerileri bir kitap halinde yayınlanacaktır. TÜRK-İŞ'in bu şikayet başvurusu ILO Yönetim Kurulu'nun 1994 Kasım toplantısında kabul edilebilir görüldü ve 1810 sayılı dava olarak işleme kondu. 1994 yılı içinde ILO Yönetim Kurulu'nun bu şekilde kabul ettiği 16 şikayet baş-

vurusundan bliri Türkiye'ye ilişkindir. ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi, Uluslararası Çalışma Konferansı'nın 82. toplantısından bağımsız olarak 87 sayılı Sözleşme ihallerini incelemeye devam etmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 14 sayılı Sözleşmeye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna değinilerek, ekonomik nedenlerle birçok işçinin hafta tatili olanağından yararlanmadığı belirtilmekte ve Hükümet'ten, TÜRK-İŞ'in değerlendirmelerine en geç 1 Eylül 1995 tarihine kadar yanıt vermesi istenmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 26 sayılı Sözleşmeye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna değinilerek, evlerde çalışan kişilerin çalışma koşullarının düzenlenmesine ilişkin belgeler talep edilmekte ve eve iş-verme sistemi içinde çalışanlar için asgari ücretin belirlenmesi amacıyla ne tür önlemler alındığı sorulmaktadır. Komite, yine TÜRK-İŞ'in başvurusuna atıfta bulunarak, asgari ücretin ödenmemesi durumunda öngörülen cezanın düşüklüğüne dikkati çekmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 94 sayılı Sözleşmeye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna değinile-

şaronlaştırma, devlet denetiminin kaldırılması, serbest ticaret bölgeleri, yoğun sömürü uygulanan işyerleri, çocukların çalıştırılması, iş güvenencesinin ortadan kaldırılması, işyerlerinin sendikasılaştırılması, sahte "kendi hesabına çalışma", istikrarsız istihdam biçimleri, kitle halinde işten çıkarma, kaçak çalıştırma, bağitlanmış toplu iş sözleşmelerinin uygulanmaması, zorunlu emeklilik ve ILO Sözleşmelerinin ve ulusal mevzuatın uygulanmamasında "esneklik" talebi, işçiler üzerindeki baskıyı ve işçilerin sömürülmesini artırmayı amaçlayan uygulama ve çabalarıdır. Toplumsal barışın önşartı, tüm çalışanlar için insanca yaşama ve çalışma koşullarının sağlanmasıdır. Demokrasinin, toplumsal adaletin, ekme, barış ve özgürlüğünün olmadığı yerde toplumsal mutabakat, ortaklık veya toplumsal barış olamaz.

Sayın Başkan,

Devlet ve hükümet başkanları,

1995 yılı Mart ayında Kopenhag'daki Sosyal Zirve'de, serbest piyasanın veya gerçekte ulusötesi tekelleci sermayenin dizginlenmiş gücünün son derece olumsuz toplumsal sonuçlarını kabul ettiler. Hükümetlerin Kopenhag Bildirgesinde yer aldığı biçimiyle üstlendikleri yükümlülükleri yerine getireceğini ve ILO'nun da bu tarihsel olayın sonuçlarını izlemede önemli bir rol oynayacağını umut ediyoruz. Gelişmiş ülkelerin hükümetlerini de, gelişmekte olan ülkelerin sorunlarının çözümüne katkıda bulunmalarını istiyoruz; çünkü bu sorunların daha da kötüleşmesinde belirli bir ölçüde onların da payı vardır.

Bilgi, ulaştırma ve üretim teknolojilerindeki gelişmeleri kullanan ulusötesi sermaye, üretimi, temel insan haklarının ve sendikal hakların pervasızca ihlal edildiği ucuz işçilik bölgelerine kaydırmaktadır. Bu nedenle, uluslararası ticaret anlaşmalarında uygun ve etkili yaptırımlarla birlikte, temel insan haklarını ve sendikal hakları güvence altı-

na alan toplumsal hükümlerin yer almasını istiyoruz. Ayrıca, örgütlenme özgürlüğünün ihlali durumunda geliştirilen şikayet mekanizmasının diğer ILO Sözleşmeleri için de uygulanmasını bekliyoruz.

ILO'nun ideallerinin gerçekleştirilebilmesinin önşartları, egemen devletlerin bağımsızlığı, toplumsal ve siyasal barış ve demokrasidir. Ancak, giderek artan ırkçılık, yabancı düşmanlığı, etnik düşmanlıkların ve bölgesel savaşların körüklenmesi, bu idealler açısından önemli tehditler oluşturmaktadır.

Diğer taraftan, ILO'nun, evsahibi ülkede belirli bir süreden daha fazla kalan ve çalışan göçmen işçilerin temel medeni ve siyasal haklarını güvence altına alan uluslararası standartlar koymasını da bekliyoruz.

Amacı ne olursa olsun, terör ve diğer tüm baskı ve şiddet biçimleri demokrasinin düşmanıdır. Terör, demok-

rek, kamu ihalelerinde 88/13168 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının haysata geçirilmediği ve YOL-İŞ'in bağıtlanmış olduğu toplu iş sözleşmesinin ilgili genel müdürlüklerce yapılan ihalelerde iş alan müteahhit ve taşeronların çalıştırdığı işçilere uygulanmadığı belirtilmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 95 sayılı Sözleşmeye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna atıfta bulunarak, belediyelerde ve diğer kamu kesimi işletmelerinde ücretlerin ve diğer alacakların ödenmesinde önemli aksamalar olduğu ve bu konuda yaptırımların yeterliği olmadığı belirtilmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 98 sayılı Sözleşmeye ilişkin eleştirisinde, geçmiş dönemlerden beri süregelen eleştirilerin yanı sıra, TÜRK-İŞ'in ilettiği başvuruya da değinilerek, (1)

sendikaların toplu pazarlık hakkından yararlanabilmeleri için işkolundaki işçilerin en az yüzde 10'unu ve belirli bir işletmedeki işçilerin en az yüzde 50'sini temsil etme koşullarının kaldırılması; (2) devletin yönetiminden sorumlu olmayan tüm kamu görevlilerinin toplu pazarlık hakkın-

dan yararlandırılması; (3) Grev sağı ve zorunlu tahkimin yalnızca aksaması ile nüfusun bir bölümünün veya tümünün yaşamı, sağılığı ve güvenliğini tehlikeye sokabilecek temel hizmetlerle sınırlandırılması ve diğer işlerde bu yola başvurulmaması; (4) TÜRK-İŞ'in sözkonusu Söz-



rasiyi, sendikal hak ve özgürlükleri ve çalışanların haklarını yoketmede gerekçe olarak da kullanılmaktadır. Bu vesileyle, tüm devletlerin, tüm ülkelerdeki kardeşlerimizin ve işverenlerin dikkatlerini, ülkemdeki ayrılıkçı terörist hareketin faaliyetlerinin demokrasi açısından oluşturduğu tehdi te çekmek istiyorum.

Demokrasinin diğer bir önkoşulu laikliktir. Çeşitli ülkelerde laiklik karşıtı eğilimlerin güçlenmesinin demokrasi, çalışanların hakları ve sendikal hak ve özgürlükleri açısından yarattığı tehlikeye de dikkatinizi çekiyorum.

Birleşmiş Milletler'in dünyanın çeşitli bölgelerinde devam eden insanlık dışı katliamlar karşısındaki yetersizliği de dikkate alınmalıdır. Bu yetersizlik herkes için bir üzünte kaynağıdır.

Sayın Başkan,

Türkiye'de ise çalışanların sorunları geçen yıl, tümüyle uluslararası mali kurumların istekleri ve çıkarları doğrultusunda hazırlanmış olan yeni istikrar programı sonrasında, daha da artmıştır. Bunun bir sonucu olarak, zaten adaletsiz olan gelir ve servet dağılımı daha da bozulmuştur. Çalışanlar içnide örgütsüz kesimlerin satınalma gücü ciddi biçimde düşmüştür.

Üzüntü duyarak belirtiyorum ki, ülkemi demokratikleştirme doğrultusundaki tüm çabalarımıza rağmen, Hükümet geçen yıl 19 ILO Sözleşmesini ihlal

etmiştir. Uzmanlar Komitesi, bu yılki Konferans'a sunduğu raporunda, 8 ILO Sözleşmesi'nin ihlali nedeniyle Türkiye'yi eleştirmektedir.

1982 Anayasası ve askeri yönetim döneminde ve sonrasında kabul edilen mevzuat, bir bütün olarak, Türkiye tarafından onaylanmış birçok ILO Sözleşmesini ihlal etmektedir. Anayasa'nın değıştirilmesi için hazırlanan son tasarı, Anayasanın antidemokratik özünü ortadan kaldırmak yerine, tam tersine, sendikal faaliyetleri kısıtlamak için daha da katı önlemler önermektedir.

1995 yılı Nisan ayında Sendikalar Yasasında yapılan değışiklikler de, çeşitli vesilelerle ILO organları tarafından yapılan tavsiyelerin gereklerini yerine getirmekten uzaktır.

Bu soruna kökten bir çözüm olarak, ILO'nun teknik yardımı ve aktif katılımı ve işçi işveren-devlet kesimlerinin temsilcilerinin 144 sayılı Sözleşme uyarınca gerçekleştirecekleri ortak çalışma ile, Türkiye'deki çalışma mevzuatının bir bütün olarak 87, 98 ve 151 sayılı Sözleşmelerle uyumlu hale getirilmesini yeniden öneriyorum.

Sayın Başkan,

Onaylanmış ILO Sözleşmelerinin iç mevzuatımıza yansıtılmaması ve uygulanmaması nedeniyle, işçiler ve memurlar birçok haklarından mahrum bırakılmaktadır. Özellikle memurların ILO

Sözleşmelerinden kaynaklanan grevli toplu pazarlık ve siyasi faaliyette bulunma haklarını kullanmalarının önündeki engeller henüz kaldırılmamıştır. Ayrıca, buna bağılı olarak, yargı organlarından sendikal haklar konusunda çıkan bazı olumsuz kararlar da özellikle memurlar için sorun yaratmaktadır.

Yine üzülerek belirtiyorum ki, işçi sendikalarında ve kamu çalışanları sendikalarında çok sayıda sendika üyesi ve yöneticisi, Türkiye tarafından onaylanmış ILO Sözleşmelerinde yer alan haklarını kullandıkları veya barışçıl eylemlere katıldıkları için idari ve adli kavuşturmaya maruz bırakılmıştır. Ancak, tüm bu engellere rağmen, Türkiye'deki sendikacılık hareketi, ekmek, barış ve özgürlük ve demokrasi mücadelesini sürdürmektedir. Hükümetin geçen yıl kamu kesimindeki toplu sözleşmelerde ücret zamlarını iptal etme düşüncesi, TÜRK-İŞ'in kararlı tavrı ve mücadelesi sonucunda değıştirilmiştir. Hükümetin çalışanların sosyal güvenlik haklarını kısıtlama girişimleri konusunda da TÜRK-İŞ aynı kararlı tavrı sürdürecektir.

Karşı karşıya bulunduğumuz tüm bu zorluklara rağmen, sosya adaletin, tam istihdamın ve çalışanlar için insanca şartların bulunduğu daha iyi bir dünyanın tüm insanlık için yaratılabileceği konusunda umutla doluyuz.

Teşekkür ederim, Sayın Başkan.

leşmenin uygulanmasına ilişkin görüşlerin Hükümet tarafından cevaplandırılması istenmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 105 sayılı Sözleşmeye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna değinilerek, 1982 Anayasasının 18. maddesi ikinci fıkrasının bu Sözleşmeyi ihlal ettiği ve ancak TÜRK-İŞ'in bu iddiası konusunda Hükümetin cevap vermediği belirtilmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 118 sayılı Sözleşmeye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna atıfta bulunularak, sosyal güvenlikle ülkede çalışmasına karşın ülke vatandaşı olmayanların bazı haklardan mahrum bırakılması eleştirilmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin 122 sayılı Sözleşmeye ilişkin eleştirisinde, TÜRK-İŞ'in başvurusuna atıfta bulunarak, Hükümetin Sözleşme gereğince tam istihdama yönelik bir politika izlemediği ve aksine kamu sektöründe sistemli bir işçi çıkarma politikasını hayata geçirdiğine değinilmekte ve Hükümetin bu konudaki eleştirilere cevap vermediği belirtilmektedir.

Uzmanlar Komitesi'nin bu raporu, Standartların Uygulanması Komitesi'nde ele alındı. Hükümet, Komite'deki İşveren Grubunu ikna ederek, Türkiye'nin bu yıl görüşülmesini engellemeye çalıştı. Ancak TÜRK-İŞ'in işçi Grubu'nda yaptığı konuşmada konunun önemi anlatıldı ve İşveren Grubu Türkiye'nin görüşülmesini ikna edildi.

Türkiye Hükümeti, 26 sayılı Asgari Ücret Tespit Mekanizması ve 98 sayılı Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı Sözleşmelerini ihlal nedeniyle Standartların Uygulanması Komitesi'nde eleştirildi. Hükümetin Uzmanlar Komitesi raporunda yer alan eleştirilere yanıt vermesinin ardından, İşçi Grubu Sözcüsü, İşveren Grubu Sözcüsü ve TÜRK-İŞ temsilcisi birer konuşma yaptı. Hükümet temsilcisi, bu eleştirilere cevap vermesi için kendisine yeniden söz verildiğinde, ekleyerek bir görüşü olmadığını ifade etti.

TÜRKİYE'NİN 98 SAYILI ILO SÖZLEŞMESİNİ İHLALİ KONUSUNDA UZMANLAR KOMİTESİ RAPORU'NDA YER ALAN ELEŞTİRİLERE İLİŞKİN GÖRÜŞLER



Standartların Uygulanması Komitesi'nin Seçkin Üyeleri,

İlk olarak, Komite tarafından incelemey alınacak ülkeler arasına Türkiye'yi de katma konusunda anlaştıkları için, İşçi Grubunun üyelerine ve Sözcüsüne ve ayrıca İşveren Grubunun Seçkin Sözcüsüne yürekten teşekkür ediyorum. Hepiniz emin olabilirsiniz ki, Türkiye'de kamoyunda büyük saygınlığı olan bu Komite'deki tartışmalar, askeri dönemin kalıntılarını temizleme ve ülkemizi daha da demokratikleştirme çabalarımıza katkıda bulunacaktır.

Uzmanlar Komitesi'nin ele aldığı ilk nokta ile ilgili olarak, geçen yıl yaptığımız konuşmada belirtilen ve bu yıl Türkiye İşçi Delegeesi tarafından bu hafta Genel Kurul'da yeniden vurgulanan kesin tavrımızı kısaca tekrarlamak istiyorum. Çalışma mevzuatımızı bir bütün olarak, 144 sayılı Sözleşme uyarınca işçi-işveren-hükümet temsilcilerinden oluşturulmuş bir organ tarafından ve ILO'nun teknik yardımı ve aktif katılımı ile, Türkiye tarafından onaylanmış 87, 98 ve 151 sayılı sözleşmelerle uyumlu hale getirilmesini öneriyoruz. Ancak, özülerek kaydediyorum ki, Hükümet bu sorunu işçi-işveren-hükümet temsilcilerinin yer aldığı organlarda tartışmaktan ve ILO'dan yardım almaktan kaçınmıştır.

Mevzuatın kapsamlı bir biçimde elden geçirilmesi olmaksızın, Hükümetin sayısal koşullar konusunda savunduğu gibi orada burada yapılacak değişiklikler, bazı ülkelerde gözlemlediğimiz gibi, sarı sendikaların veya işyeri sendikalarının

doğmasına yol açacaktır.

Bu noktayı biraz açmak istiyorum.

Uzmanlar Komitesi, toplu pazarlık için yetki belgelerinin bağımsız bir organ tarafından verilmesi gerektiğini belirtmektedir. Ancak Türkiye'deki durum böyle değildir. Bu görev Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına verilmiştir ve Bakanlık bu yetkisini bazı durumlarda sendikalara müdahalede bir araç olarak kullanmıştır.

İşe almada sendika karşıtı ayrımcılık durumunda, kısa bir süre önce değiştirilen Sendikalar Yasası yalnızca 60 Dolar'dan az olmamak üzere bir ceza öngörmektedir ve bu konuda ispat yükümlülüğü mağdura aittir.

Sendika, yeni üyelerini önce Çalışma Bakanlığına ve daha sonra da ilgili işverene bildirmek zorundadır.

Sendika yöneticilerinin işten çıkartılmaları ve tayinleri konusunda hiçbir güvence yoktur.

İşverenin reddetmesi durumunda, geçerli bir nedene dayanmadan işten çıkarılan sendika yöneticilerinin ve işyeri sendika yöneticilerinin ve işyeri sendika temsilcilerinin işlerine iadesi olanaksızdır.

Konfederasyonların toplu pazarlık hakkı yoktur.

İkramiye sayısı ve kıdem tazminatı tavanı konularında olduğu gibi, toplu pazarlık kapsamında olması gereken konularda yasayla üst sınır getirilmiştir. Mevzuatta, ayrıca, tarafların özgür ve gönüllü toplu pazarlığına müdahale eden diğer hükümler de bulunmaktadır. Üzüle-

rek belirtiyorum ki, Uzmanların gözlemle-
rinde 4. maddede belirtildiği üzere, Hükümet, bunlar ve benzeri noktalardaki
değerlendirmelerimize ilişkin bilgiyi hala
sağlamamıştır.

İşçi-işveren-hükümet temsilcilerinin
yer aldığı organlarda yapılacak tartışma-
lar ve ILO'nun teknik yardımı ve yönlendiriciliği ile çalışma mevzuatımızın tümüyle
demokratikleştirilmesi konusunda kesin kararlı olduğumuzu tekrarlamak istiyorum.

Uzmanlar Komitesi Raporunda yer alan ikinci konuyla ilgili olarak da, geçen
yıla göre durumda bir kötüleşmeyle karşı karşıya olduğumuzu belirtmekten
üzüntü duyuyorum.

Standartların Uygulanması Komite-
si'nin yeni üyeleri için, Türkiye'deki "devlet memuru" kavramındaki bir belirsizliği
açıklamalıyım. Şu anda ülkemde kamu sektöründe binlerce daktilo, şoför, iş makinesi operatörü, büro elemanı, terzi, elektrikli, marangoz, kaynakçı, sıhhi tesisatçı, hemşire, bulaşıkçı, ahçı, berber, öğretmen, bahçıvan ve diğerleri, hem "devlet memuru" ve hem de işçi olarak istihdam edilmektedir.

Geçtiğimiz yıllarda Türkiye Hükümet Delegasyonu kamu çalışanlarının toplu pazarlık hakkını tanımayı vaad etmişti. Bu yıl ise bu tavırda köklü bir değişiklik gözölüyoruz.

82. Konferans'ta Türkiye'nin Seçkin Hükümet Delegesi, geçen hafta Genel Kurul'da yaptığı konuşmada şunu söyledi: "Kamu hizmetlerinde örgütlenme hakkını, işsizlik sigortasını, iş güvencesini düzenleyen... yasa tasarıları Meclis'in gündemindedir." Seçkin Hükümet Delegesi, toplu pazarlık hakkına atıfta bulunmaktan özellikle kaçındı. Ancak, Seçkin Hükümet Delegesi, geçen yıl Genel Kurul'da yaptığı konuşmada şunları söylemişti: "Kamu görevlilerinin sendika, toplu sözleşme ve grev haklarını, geçen yıl onaylamış olduğumuz 87 ve 151 sayılı ILO Sözleşmelerine uygun olarak düzenleyen ve Meclis'e sunulmuş bulunan yasa tasarisinin yasalaşmasına çaba gösterilecektir."

Bu tavır değişikliği rastlantısal değildir. Üç hafta önce, Türkiye'de Parlamento'daki Anayasa Komisyonu Anayasa değişiklikleri konusunda bir yasa tasarısı konusunda anlaştı. Bu tasarı halen Parlamento'da görüşülmektedir. Bu tasarıya göre öngörülen değişik biçimiyle 51. madde, tarafların görüşmelerine izin veriyor, ancak bu görüşmelerde varılan anlaşmanın hiçbir şekilde idareyi ve Parlamento'yu bağlamayacağı açıkça belirtiliyor ve devlet memurlarının çalışma koşullarının belirlenmesini tek taraflı olarak TBMM'ye bırakıyor. Ayrıca, yasa tasarısında öngörülen Anayasa değişiklikleri içinde, toplu pazarlık hakkını düzenleyen ve memurların toplu pazarlık hakkını

nı kabul etmeyen 53. maddeye de bir atıf bulunmamaktadır. Bu tasarı, ayrıca, kamu yöneticilerini, bir sendikaların faaliyetini 8 güne kadar durdurabilmeleri konusunda da yetkili kılıyor. Eğer bu dönem için bir yargı kararı sağlanamazsa, faaliyetin durdurulması otomatik olarak sana eriyor.

Türkiye'deki kamu çalışanları sendikaları geçmiş yıllarda bazı yerel yönetimlerle toplu iş sözleşmeleri bağtıldılar. Bu sözleşmelerin bir bölümü işverenler tarafından uygulanmadı ve sendikalar yargı yoluna başvurdu. Türkiye'deki oldukça çok sayıda yerel mahkeme, kararlarını Türkiye tarafından onaylanmış ILO Sözleşmelerine dayandırarak, memurların toplu pazarlık hakkı konusunda olumlu kararlar verdiler. Bu tür mahkeme kararlarından bir dosya dolusu yanımdadır. Ancak Hükümet bu toplu iş sözleşmelerinin uygulanması için hiçbir girişimde bulunmadı.

Bütün bunlara ek olarak, 399 sayılı Kanun Hükmünde Kararname, kamu sektöründe sözleşmeli personel olarak çalışanların toplu pazarlık hakkını açıkça yasaklamaktadır. Bu statüde çalışanların sayısı 400 bin dolayındadır.

Hükümetten, 98 sayılı Sözleşme uyarınca, memurların toplu pazarlık hakkını tanımasını ve bu hakkın kullanılmasının önündeki idari adımları ve ulusal mevzuat yorumlarını kaldırmasını istiyoruz.

Bu konuda dikkatlerinizi çekmek istediğim son nokta, kamu çalışanları sendikalarının meşruiyeti konusunda Yargıtay'ın kısa bir süre önce verdiği nihai karardır.

Mevzuatımızda memurların sendika kurmasını yasaklayan hiçbir hükmün bulunmaması gerçeğine rağmen, Yargıtay 25 Mayıs 1995 tarihinde verdiği kararda, kamu çalışanları sendikalarının yasadışı olduğunu, onaylamış ILO Sözleşmelerindeki hakların kullanılabilmesin düzenleyen yeni mevzuatın kabul edilmesi durumunda ILO Sözleşmelerinin bağlayıcı bir etkisinin olmadığını ve tüm kamu çalışanları sendikaların kapatılması gerektiğini belirtti.

Komitenin Seçkin Üyeleri,

Bunun anlamı, 400 binden fazla kamu çalışanını temsil eden kamu çalışanları sendikalarının, bırakın toplu pazarlık hakkını, varolabilme konusunda bile çok ciddi bir sorunla karşı karşıya olduğudur.

Hükümetimizin, kamu çalışanları sendikalarının kapatılmasını önleyecek gerekli adımları atmasını istiyoruz.

Uzmanlar Komitesi Raporunda yer alan üçüncü eleştiri konusu, 2822 sayılı Yasanın 33. maddesine atıfta bulunarak, mecburi tahkimdir. 33. madde, yasal grev hakkının bulunduğu ve bu hakkın kullanımının Bakanlar Kurulu Kara-

rıyla ertelendiği durumları kapsamaktadır. Ancak, bu uygulamaya ek olarak, ke-
limenin tam anlamıyla "temel hizmetler" sayılmamakla birlikte grevlerin tümüyle yasaklandığı durumlar da söz konusudur.

Türkiye'de, su, elektrik, havagazı, termik santrallerini besleyen linyit üretimi, tabii gaz ve petrol sondajı, üretimi, tasfiyesi ve dağıtımında; önemli petrokimya işletmelerinde; bankacılık ve noter hizmetlerinde, itfaiyelerde; kamu kuruluşlarıncı yürütülen şehirçi deniz, kara ve demiryolu ve diğer ulaştırma işlerinde, eğitim ve sağlık kurumlarında ve ulusal savunmaya ilişkin kurumlarda kesin grev yasağı ve dolayısıyla mecburi tahkim söz konusudur. Kesin grev yasağı kapsamına giren işyerlerindeki işçilerin yalnızca çok küçük bir bölümü temel hizmetler kabul edilen işleri yapmaktadır.

Ayrıca, 15 Haziran 1985 gün ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Yasası uyarınca, serbest bölgenin kurulmasından sonraki on yıllık dönemde mecburi tahkim yürürlüktedir.

33. madde, grevlerin genel sağlık veya milli güvenlik açısından zararlı görülmesi durumunda Bakanlar Kurulu tarafından ertelenebileceğini belirtmektedir. Bu tutumun, ILO'nun "temel hizmetler" kavramının aynı olduğu ileri sürülebilir. Biz farklı düşünüyoruz. Uzmanlar Komitesi, geçen yıl hazırladığı genel raporunda şunu söylemektedir: "Komite, temel hizmetler ile, yalnızca aksaması ile nüfusun tümünün veya bir bölümünün yaşamını, kişisel güvenliğini ve sağlığını tehlikeye sokacak hizmetleri anlamaktadır"

Hükümet 23 Şubat 1995 günü Türk Hava Yolları çalışanlarının grevini milli güvenlik gerekçesiyle erteledi. 33. maddesi savunular, bunun yasanın yanlış yorumlanması veya yanlış uygulanması olduğunu ileri sürerler. Ancak, Bakanlar Kurulu'nun bu kararı 15 Mart günü Danıştay tarafından onaylandı ve bu nitelikteki iddiaların geçersizliği ortaya çıktı.

Bu konuda son derece ciddi ve olumsuz bir gelişme gündemdedir. Parlamento'nun Anayasa Komisyonu tarafından hazırlanan Anayasa değişiklikleri yasa tasarısı, "kamu düzeninin" korunması amacıyla da Parlamento'ya grevli yasaklama ve erteleme yetkisi vermektedir.

Sayın Başkan,

Komite'nin Seçkin Üyeleri

Bu tartışmada ifade edeceğimiz görüşlerin ve alacağınız kararın, Türkiye'de çalışma mevzuatının ILO ilke ve standartları ile uyumlu hale getirilmesine katkıda bulunacağına inanıyoruz.

İlginiz için teşekkür ederim.

TÜRK-İŞ KAMU KESİMİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ KOORDİNASYON KURULU TOPLANDI

İ KOORDİNASYON KURULU HÜKÜMETİN KAMU KESİMİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNE KARŞI DUYARSIZ KALMASI SONUÇU SÖZLEŞMELERİN SONUÇSUZ KALMASI ÜZERİNE İŞÇİLERİN GERENİ YAPACAKLARINI BELİRTTİ.

Toplantıdan sonra bir açıklama yapan TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi DENİZER: "Hükümeti toplu sözleşmelere karşı duyarlı olmaya çağırıyoruz" dedi.



TÜRK-İŞ Kamu Toplu İş Sözleşmeleri koordinasyon Kurulu 27 Haziran tarihinde TÜRK-İŞ Genel Merkezi'nde toplandı. Toplantının açılış konuşmasını yapan TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Şemsi Denizer; 25 Mayıs'ta Devlet Bakanı Bekir Sami Dace ile bir görüşme yaparak, idari ve mali maddelerin çözümü yönünde işveren sendikalarına talimat verilmesi, gerekli çalışmaların yapılarak toplu iş sözleşmelerinin bir an önce belirtilmesini talep ettiklerini, ancak bugüne kadar olumlu bir adım atılmadığını gözlemlediklerini söyledi.

Denizer özetle şu görüşlere yer verdi: 1.1.1995 tarihi ve Şubat, Mart, Nisan ayları itibariyle toplu sözleşme görüşme tarihlerinin farklı olması ve Nisan ayı itibariyle görüşmelere başlamamız, iki aylık prosedürün Haziran ayı başları başları arasında bitmesi, uyuşmazlıkların başlaması bu tarihlere tesadüf etti.

Toplu iş sözleşmelerinde diyalog yolu ile görüşmeleri masada bitirme aşamasına gelemedik. 1989 sözleşmelerindeki birlikteliği bozmaya yönelik bir takım art niyetli dü-

şünceler içine girmiş olabilecekleri endişesini taşıyoruz. Biz, gelişmeleri sağlıklı ve soğukkanlı değerlendirmek istiyoruz.

Bugün, gelineen noktada idari, hukuki ve mali konulardaki anlaşmazlıkların tekrar gözden geçirilerek, sözleşmeleri bitirme noktasına yönelebilenin çalışmalarını yapacağız. Bütün sendikalarımızın grev hakkı yok. grev hakkı olan sendikalarımızın arbulucu döneminden sonra grev tespiti var, ancak grev yasağı kapsamında bulunana böyle bir süresi olmadığından, grev yasağı kapsamında bulunan tarihini ön planda tutarak birleşme görüşmelerimizin bir an önce bitirme noktasına getirmeye çalışacağız." denizer toplantıda sonra şu açıklamayı yaptı;

"türk-iş Kamu Kesimi Toplu İş Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu 27 Haziran 1995 tarihinde türk-iş Genel Merkezi'nde yaptığı toplantıda, kamu işyerlerinde toplam 680 bin işçiyi kapsayan toplu iş sözleşmeleri görüşmelerinde bugüne kadar herhangi bir sonuca gidilmesini değerlendirmiştir. Bu toplantıda sözleşmelerin işçiler

lehine sonuçlar doğurmasının ötesinde, Hükümetin kazanılmış haklarının geriye alınması çabaları ve izlediği oyalama taktiği ile zaman kazanmak istediği görüşü oluşmuştur.

Hükümet kesimi ile çeşitli defalar yapılan görüşmelerde ciddi hiçbir çalışmanın yapılmasının düşüncesinin olmadığı görülmüştür. Bu nedenle Hükümetle son defa bir görüşme yapılarak Hükümetin düşüncelerinin alınması ve ilerki bir tarihte yapılacak olağanüstü Başkanlar Kurulu toplantısında değerlendirilmesi kararı alınmıştır.

TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu yapılacak bu toplantısında Hükümetin konuya olan duyarsızlığının sürmesi halinde, Hükümete bir uyarı olması bakımından gerekli olanın yapılması konusunda TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'na yetki verecektir.

Hükümetin bu tavrının sürmesi halinde TÜRK-İŞ'in bundan sonraki gündeminde grev ve eylemler vardır.

Hükümeti uyarıyor ve toplu iş sözleşmelerini işçilerin beklediği biçimde biran önce sonuçlandırmasını bekliyoruz"

MERAL, ANAYASA DEĞİŞİKLİĞİNE İLİŞKİN YASA TASARISINI ELEŞTİRDİ

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, 19 Haziran 1995 günü düzenlediği basın toplantısında, Meclis'te görüşülmekte olan Anayasa değişikliğine ilişkin yasa tasarısını eleştirerek, bu değişikliklerle 12 Eylül döneminde bile dokunulmayan hakların kaldırılmak istendiğini ve hak ve özgürlükleri geliştirme vaadiyle halkın oyunu alanların tam tersi bir tutum içinde olduklarını açıkladı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, bu tavrın Türkiye'yi uluslararası alanda ciddi sorunlarla karşı karşıya bırakacağını vurgulayarak, Anayasa değişikliği tasarısı ile Yargıtay'ın memur sendikalarının kapatılmasına ilişkin kararının Türkiye'nin Avrupa Birliği ile gümrük birliğine girme çabalarını olumsuz etkileyeceğini açıkladı.

Öngörülen Anayasa değişiklikleri içinde özellikle yargı kararı olmaksızın sendikaların ve üst kuruluşların faaliyetinin durdurulmasına ve grevlerin bir de "kamu düzeni"nin korunması gerekçesiyle yasaklanması yolunun açılmasına karşı çıkan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL, siyasi partilerin, DYP, ANAP ve SHP Parti Grup Başkanvekilleriince ortaklaşa hazırlanan Anayasa değişiklikleri metnine bağlı kalmalarını istedi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL'ın basın toplantısında yaptığı açıklama şöyledir:

Basınıımızın Değerli Çalışanları,
Sevgili Arkadaşlarım,

Ülkemiz ciddi sorunlarla karşı karşıyadır. Meclis'te temsil edilen siyasi partiler ise, ülkemizin karşı karşıya bulunduğu bu sorunları çözmek ve vaatleri doğrultusunda ülkemizi demokratikleştirmek için işbirliği yapmak yerine, 12 Eylül dönemini aratacak bazı düzenlemeler peşindedir.

Koalisyon Hükümeti, koalisyon protokollarında, Hükümet programlarında, 18 Mayıs 1994 tarihli "Demokratikleşme ve Yeniden Yapılanma Uygulama Planı"nda ve son olarak da, 23 Mart 1995 tarihli "DYP-CHP Hükümetinin Uygulama Programı"nda, 1982 Anayasası'nın demokratikleşmesi konusunda söz vermiştir. Meclis'te temsil edilen diğer siyasi partilerin de benzer nitelikte vaatleri bulunmaktadır.

DYP, ANAP ve SHP Parti Grup Başkanvekilleriince ortaklaşa hazırlanan ve mutabakat sağlanan Anayasa değişiklikleri yasa taslağında da olumlu değişiklikler yer alıyordu. Ancak, Mayıs ayı sonunda TBMM Anayasa Komisyonunca kabul edilen kanun teklifinde, bazı noktalarda isteklerimiz doğrultusunda düzenleme yapılırken, bazı çok önemli konularda 12 Eylül döneminde bile dokunulmayan bazı haklarımız gaspedilmek istenmektedir.

DYP, ANAP ve SHP'nin üzerinde anlaştığı ortak metinde, "sendika ve üst kuruluşların,



Meral, basın toplantısında, "12 Eylül döneminde bile dokunulmayan bazı haklarımız gaspedilmek istenmektedir" dedi.

faaliyetlerinin durdurulması veya kapatılması ancak yasanın açıkça öngördüğü hallerde hakim kararı ile mümkündür" denilmekteydi. Anayasa Komisyonunca kabul edilen metinde ise, "kanunun yetkili kıldığı merci, sendikayı faaliyetten men edebilir; bu merciin kararı, 24 saat içerisinde görevli hakimın onayına sunulur; hakim kararını 7 gün içinde açıklar; aksi halde, bu idari karar kendiliğinden yürürlükten kalkar" denilmektedir. Böylece, bugünkü uygulamadan ve üç siyasi partinin üzerinde anlaştığı metinden farklı olarak, hakim kararı olmadan sendikaların ve üst kuruluşların 8 güne kadar idari kararla faaliyetten men edilebilmesinin yolu açılmaktadır. Öngörülen bu düzenleme, demokrasiye ve Türkiye tarafından onaylanmış ILO Sözleşmelerine açıkça aykırıdır.

DYP, ANAP ve SHP'nin üzerinde anlaştığı ortak metinde, memurlara ve sözleşmeli personele de toplu sözleşme hakkı tanınmaktaydı. Önerilen metin şöyleydi: "Çalışanlar ve işverenler, kırsıllık olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler." Ancak, Anayasa Komisyonu'nca kabul edilen metinde, memurlara yalnızca görüşme hakkı tanınmakta, toplu pazarlık hakkı ise tanınmamaktadır. Tasarıda, kamu çalışanı sendikalarının yapacağı görüşmeler sonucunda varılan

anlaşmanın "İdare ve Türkiye Büyük Millet Meclisi için hukuki bir bağlayıcılık" taşımayacağı belirtilmekte, toplu pazarlık hakkını düzenleyen 53. maddede bir değişiklik getirilmemekte-dir.

DYP, ANAP ve SHP'nin üzerinde anlaştığı ortak metinde, memurlara ve sözleşmeli personele de grev hakkı tanınmaktaydı. Önerilen metin şöyleydi: "Çalışanlar, işverenler ile olan ilişkilerinde iktisadi ve sosyal durumlarını korumak ve geliştirmek amacıyla grev hakkına sahiptirler." Ancak, Anayasa Komisyonu'nca kabul edilen metinde, memurlara grev hakkı tanınmamakta, yasaklar sürdürülmektedir.

DYP, ANAP ve SHP'nin üzerinde anlaştığı ortak metinde, grevlerin yasaklanması durumunda uyuşmazlığın Yüksek Hakem Kurulu tarafından sonuçlandırılması düzenlemesi yer almamaktadır. Anayasa Komisyonu'nca kabul edilen metinde ise, grevlerin yasaklanması durumunda Yüksek Hakem Kurulu'nun kararları kesin ve toplu iş sözleşmesi hükmünde kabul edilmektedir.

Bugünkü uygulamada grevler "milli güvenlik" ve "genel sağlık" gerekçeleriyle ertelenmektedir. Anayasa Komisyonu'nca kabul edilen tasarıda ise, grevlerin ayrıca bir de "kamu düzeni" gerekçesiyle yasaklanabilmesi mümkün kılınmaktadır.

1982 Anayasasının 51, 52, 53 ve 54. maddeleri, demokratik ilkelere aykırı olmanın ötesinde, Türkiye tarafından onaylanmış bulunan 87, 98 ve 151 sayılı ILO Sözleşmelerine de aykırıdır.

Türkiye tarafından onaylanmış bulunan 151 sayılı ILO Sözleşmesi, devlet memurlarının ve sözleşmeli personelin de kişiler olarak siyasi faaliyette bulunabilmesi gerektiğini belirtmektedir. Halbuki, Anayasa Komisyonu'nca kabul edilen tasarıda memurların siyasi faaliyet yasağı sürdürülmektedir.

DYP, ANAP ve SHP'nin üzerinde anlaştığı ortak metinde, sendika ve üst kuruluş yöneticilerinin milletvekili olabilmeleri konusundaki yasa kaldırılıyordu. Anayasa Komisyonu'nca kabul edilen metinde ise bu yasa sürdürülmektedir.

Ülkemizde Anayasa değişikliği konusunda yapılan tartışmalar uluslararası alanda son derece yakından izlenmektedir.

Türkiye işçi delegesi olarak katıldığım ILO Uluslararası Çalışma Konferansı toplantısında ILO İşçi Grubu, Uluslararası Hür İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Sekreteri ve çeşitli uluslararası kuruluş yöneticisiyle bu konuyu görüşme imkanım oldu. Uluslararası sendikacılık hareketinin önde gelen bu yöneticileri, bu anti-demokratik düzenlemelerin yapılması halinde, Türkiye'nin Avrupa Birliği ile gümrük bir-



tim. TÜRK-İŞ adına yapılan diğer bir konuşmada ise, kamu çalışanlarının toplu pazarlık hakkı konusunda Hükümetin izlediği politika, THY grevinin ertelenmesi, Yargıtay'ın sözkonusu kararı ve Anayasa değişikliği tasarısı eleştirildi.

TÜRK-İŞ, uluslararası alanda ülkemizin itibarını daha da artırmak için elinden gelen çabayı göstermektedir. Hükümet ise, özellikle son dönemdeki bazı adımlarıyla, ülkemizin uluslararası alandaki itibarını zedeleyici bir çizgi izlemektedir. Hükümetin, demokratikleşme konu-

sunda gerekli adımları derhal atmasını, mevcut haklarımızı daha da kısımaya yönelik politikaları terketmesini istiyoruz.

TÜRK-İŞ, Türkiye Cumhuriyeti'nin Misak-ı Milli sınırları içindeki üniter devlet yapısının ve milletimizin bölünmez bütünlüğünün en büyük savunucusudur. Ülkemiz dışından desteklenen veya ülkemizden kaynaklanan bazı devlet, cumhuriyet ve demokrasi düşmanlarının çabalarına verilecek en güzel cevap, bütünlüğümüzü daha da pekiştirecek olan demokratikleşmedir. Devletimizi ve milletimizi bölmeye çalışanların gücü, başta işçi sınıfımız olmak üzere tüm halkımızın sağduyulu, tecrübeli ve kararlı tavrıyla başarısızlığa uğramıştır ve uğrayacaktır. Halkımız, Anayasamızda ifade edilen Cumhuriyetin temel niletikleri etrafında bütünlüşmüştür. Dileğimiz, özgürlükçü ve çoğulcu parlamenter demokrasinin temel unsurları olan siyasi partilerimizin de aynı anlayışta birleşmeleri, demokratikleşme sürecini hızlandırmaları, 12 Eylül döneminde bile gündeme getirilmeyen anti-demokratik düzenlemeleri dehlâ geri çekmeleri, işçilerin ve memurların sendikal haklarını onaylanmış uluslararası Sözleşmelerin öngördüğü düzeye yükseltmelidir.



liğine girmesinin hemen hemen imkansız olacağını vurguladılar.

Ayrıca, 25 Mayıs 1995 günü Yargıtay Hukuk Genel Kurulu'nun kamu çalışanları sendikalarının kapatılmasına ilişkin olarak verdiği karar da uluslararası kamuoyunda geniş tepki uyandırdı. Eğer Hükümet biran önce memurların sendikal hakları konusundaki vaatlerini yerine getirmez ve 5 yıldır uluslararası Sözleşmelerden kaynaklanan haklarını kullanan bu sendikaları kapatmaya kalkarsa, Hükümetin bu tavrı ülkemizi uluslararası alanda yeni ve ciddi sorunlarla karşı karşıya bırakacaktır.

Türkiye İşçi Delegesi olarak ILO Kurulunda yaptığım konuşmada demokratikleşme vaadinin bir an önce gerçekleştirilmesi dileğimizi belirt-



MERAL, CİNDORUK'U ZİYARET EDEREK, ANAYASADEĞİŞİKLİĞİNE İLİŞKİN YASA TASARISIYLA İLGİLİ TÜRK-İŞ'İN GÖRÜŞLERİNİ İLETTİ

○ **TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram Meral, Genel Mali Sekreter Enver Toçoğlu ile birlikte TBMM Başkanı Hüsamettin Cindoruk'u makamında ziyaret ederek Anayasa değişikliğine ilişkin yasa tasarısıyla ilgili TÜRK-İŞ'in görüşünü açıklayan metni verdiler. TBMM Başkanlığına verilen metin aşağıda sunulmaktadır.**



TBMM BAŞKANLIĞINA

ANKARA

Bilindiği üzere, "7.11.1982 tarih ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Başlangıç Metni ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi", TBMM Anayasa Komisyonunda görüşülerek, TBMM'ne sunulmak üzere son şeklini almış bulunmaktadır.

Anılan Yasa teklifi ile, pek çok yönden ve özellikle demokratik rejimin olmazsa olmaz unsurları olan sendikalar ve dernekler açısından, hiçbir demokratik anlayışa sığmayacak, demokrasinin temel ilkelerine bütünüyle ters değişikliklerin öngörüldüğü tespit edilmiştir.

Demokratikleşmeye ve bu süreç içerisinde de öncelikle demokratik bir Anayasa mutlak ihtiyaç duyulan bir dönemde, anti-demokratik sıfatını hak eden bir Anayasa değişiklik teklifi ile karşılaşmak, oldukça endişe verici bir gelişme olarak değerlendirilmektedir.

Gerçekten de; demokratikleşme rüzgarlarının estiği ülkemizde,

"Sendikalar ve üst kuruluşları, kanunun öngördüğü hallerde hakim kararı ile kapatılabilir veya faaliyetten alıkonabilir. Ancak, milli güvenliğinin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunun yetkili kıldığı merci, sendikayı faaliyetten men edebilir. bu merciin kararı, yirmidört saat içerisinde görevli hakimın onayına sunulur. Hakim, kararını yedi gün içinde açıklar;

aksi halde bu idari karar kendiliğinden yürürlükten kalkar." biçimindeki 12 Eylül dönemi yönetiminin dahi kendi ölçülerinde demokratik bulmayara, 1982 Anayasasında yer vermedikleri-bir hükme yerveren,

Kamu görevlilerine, toplu iş sözleşmesi ve grev haksız, hatta bugün kurmuş oldukları sendikalarının hukuki varlığını dahi tehlikeye atacak nitelikte, sözde bir sendikalaşma hakkı veren,

Sendikalar ile bunların üst kuruluşlarının yönetim ve denetim kurulu üyeliğini milletvekili sıfatı ile bağdaşmayacak işlerden sayan ve böylece demokratik işleyişin temel öğeleri sendikaların yöneticilerini siyasetten alıkoyan 82. madde hükmünü muhafaza eden, ve yukarıda örnekleme yolu ile vurguladığımız anti-demokratik karakterli hükümlere benzer düzenlemeler içeren böylesi bir Anayasa değişikliğinin demokratikleşme sürecine katkı sağlamayacağı, aksine bu süreci baltalayacağı açıktır.

Öte yandan, Anayasanın "Sendika Hakkı" başlıklı 51. maddesinde yapılmak istenen diğer bir değişiklikle; Çalışanların yanı sıra, işçi ve memur emeklilerinin de sendika kurmalarına olanak veren bir düzenleme yer vermek istenmemektedir. Genel olarak benimsenebilecek bir düşüncüyü yansıtan bu yaklaşımın ülke gerçekleri nezdinde uygulanabilir olabilmesi açısından, esasen fevkaalede düşük ücretle yaşamaya mahkum edilen mekellilerimizin daha önce üyesi oldukları sendikalarla mevcut bağlarının korunmasını ve haklarının böylece sendikalar eliyle korunmasını sağ-

layacak bir yaklaşıma yerverilmesi daha doğru olacaktır.

Keza aslında anayasal bir düzenleme ile değil fakat yasal bir düzenlemeyle çözümlenebilir mümkün olan ve Anayasanın 51. maddesinin 2. fıkrasına "İşini kaybetmekten dolayı çalışanların sendika üyeliği son bulmaz." deyiminin eklenmesi suretiyle yapılmak istenen değişiklik de bu hali ile, özellikle üyeliğin ne kadar süre ile devam edeceğine ilişkin somut bir sınır getirmemesi nedeniyle tereddütlere ve karmaşaya yol açabilecek bir düzenleme olarak yerinde görülmemektedir.

Devletin işleyişini, temel hak ve özgürlükleri düzenleyen Anayasanın, çağdaş, demokratik ve katılımcı bir yapıya kavuşturulması iyalinden yola çıkarak, gündemde olan Anayasa Değişikliğine ilişkin Kanun Teklifini bu hali ile benimseme biçiminde geliştirilecek bir tavrın demokratikleşme yolunda atılan bir geri adım olacağı görülmektedir.

Temel hak ve özgürlüklere dayalı, çağdaş, demokratik, laik ve katılımcı bir parlamenter düzen; kısaca demokratikleşme özleminde olan Türkiye Cumhuriyeti'nin Parlamentosunu, ülkemizi bu idealden uzaklaştıracak ve demokratik yaşamın vazgeçilmez ögesi sayılan sendikaların işleyişinde sorunlar yaratabilecek böylesi bir Anayasa değişikliğine karşı dayarlılığa davet ediyoruz.

Saygılarımla
Genel Başkan
Bayram Meral

TÜRK-İŞ GENEL TEŞKİLATLANDIRMA SEKRETERİ SABRİ ÖZDEŞ, AVRUPA SENDİKALAR KONFEDERASYONU (ETUC) YÖNETİM KURULU TOPLANTISINA KATILDI

Avrupa Sendikalar Konfederasyonu (ETUC) Yönetim Kurulu toplantısı 29 Haziran 1995 Perşembe günü saat 10'da başladı. 28 Haziran 1995 günü Belçika Genel İşçi Sendikaları Federasyonu Genel Başkanı François Janssens, Sendikadaki bir toplantı sırasında geçirdiği bir kalp krizi nedeniyle 52 yaşında ölmüştü. Yönetim Kurulu toplantısı gündemine geçilmeden önce, aynı zamanda ETUC Yönetim Kurulu üyesi de olan François Janssens için bir saygı duruşu yapıldı.

Daha sonra da, Avrupa Sendikalar Konfederasyonu Genel Sekreteri Emilio Gabaglio, son Yönetim Kurulu toplantısından sonra yapılan çalışmalar hakkında bilgi verdi. Genel Sekreter Gabaglio yaptığı konuşmada, toplumun diğer kesimlerinin oluşturduğu örgütlerle ve özellikle de kadın, gençlik ve çevre örgütleriyle ortak amaçlar için işbirliği yapılması gerektiğini vurguladı.

Yönetim Kurulu toplantısının diğer gündem maddeleri, Avrupa Birliği içinde hükümetlerle ve işverenlerle sürdür-



TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Sabri Özdeş ve Genel Başkan Danışmanı Yildirim Koc, ASK Yönetim Kurulu toplantısında

rülen sosyal diyalog çerçevesinde çeşitli sorunlar konusundaki gelişmelerin incelenmesiydi. Ayrıca, Hollanda'dan AVC isimli bir işçi örgütünün üyelik başvurusu da kabul edildi. Yönetim Kurulu'nda yapılan seçimlerde icra kurulu oluşturuldu.

Genel Teşkilatlandırma Sekreteri-miz Sabri Özdeş, 30 Haziran günü ise, Belçika Genel İşçi Sendikaları Federasyonu Genel Başkanı François Janssens'in Brüksel'e 50 km. uzaklıktaki Namur kentinde düzenlenen cenaze törenine katıldı.

Polonya, Dayanışma Sendikasının 7. Genel Kurulu Gdansk'ta yapıldı

Polonya Dayanışma Sendikası'nın (Solidarnosc) 7. Genel Kurulu, Sendikanın Genel Merkezinin bulunduğu Gdansk kentinde 8-10 Haziran 1995 tarihleri arasında yapıldı. Sendikanın kurucularından ve Dayanışma Hareketinin Liderliğini yürüten ve daha sonra Polonya Devlet Başkanı seçilen Lech Walessa'nın da bir açış konuşması yaptığı Genel Kurulda halka ve çalışanlara hisse sentlerinin satılması ve yabancı şirketlere kiralama yolu ile kamu işletmelerinin devredilerek özelleştirme yapılması konusu gündemin ana konularını teşkil etti.

Genel Kurulun ilk gününde bir konuşma yapan Lech Walessa'nın yaptığı konuşmanın Genel Kurul'a katılan delegeler tarafından "benimsenmediğine" ve Devlet Başkanının Genel Kurul'da "soğuk bir hava" ile karşılandığı ertesi gün yayınlanan gazetelerde yer aldı. Konu ile ilgili yorumu ertesi gün Sendika'nın Basın Sekreteri bir konuşma yaparak Genel Kurul Delegelerine aktetti.

Genel Kurul, Dayanışma Hareketinin ve Dayanışma Sendikası tarafından kurulacak bir siyasi partinin kurulup kurulmaması konusunda sendika üyeleri arasında bir referandum yapılması konusunu da oylandı. 250 Delegeden 210'u sayıları 1.5 milyonu bulan üyeler arasında 1 yıl içinde siyasi parti kuru-



lup kurulmaması konusunda bir referandum yapılması yolunda karar aldı. Dayanışma Sendikasının önümüzdeki 1 yıl içinde 1.5 milyon üyesine bir anket formu göndererek bu konuyu çözüme kavuşturması bekleniyor. Ancak gözlemciler Dayanışma Sendikası'nın Parti kurmasının çok sakıncalı sonuçlara yol açabileceğini, ileride iktidara gelen partinin yada iktidar koalisyonunda ortak olan partinin aldığı kararlar ile Sendikanın aldığı kararların mutlaka çelişebileceğini bunun ise hareketin ve sendikanın zararına olacağını ifade etmektedirler.

Dayanışma Sendikasının Genel Kuruluna, Türk-İş'i temsilen Genel Teşkilatlandırma Sekteri Sabri Özdeş ile, Teşkilatlandırma Uzmanı, Tercüman Sinan Vargı katıldılar. Özdeş Genel Kurul sırasında, Kosova, Arnavutluk, Polonya, Bulgaristan sendikacıları ile ikili görüşmelerde bulunarak küreselleşme akımının ve özelleştirme çalışmalarının bu ülkelerde çalışanlara etkileri üzerinde fikir alış verişinde bulundu.

Dayanışma Sendikasının Genel Başkanlığına yeniden, Marian Krzaklewski seçildi.

9. DÜNYA VERİMLİLİK KONGRESİ YAPILDI

DENİZER: Kongre Sonuçlarını Çok İyi Değerlendirmek Zorundayız.

9. Dünya Verimlilik Kongresi en başarılı kongreler arasında yerini aldı. Kongreye 38 ülkeden 800 delege katıldı. 100'ün üzerinde bilimsel tebliğ sunuldu. Kongrede ana tema olarak "Gelecek Yüzyıl için yeni görüş açıları ve stratejiler, insan, teknoloji ve verimlilik" konusu küresel ulusal, sektörel, örgütsel ve bireysel boyutta ele alındı.

MPM Başkanı Denizer Kongrenin çok başarılı geçtiğini, bu kongre sonuçlarının çok iyi değerlendirilerek ülkemizin kalkınmasına katkı sağlamasının çalışması yapılmasını, gelişmişlik düzeyini ancak verimlilik ile yakalayabileceğimizi kaydetti. Denizer "Jeopolitiğin yerinin ekonomik güce bırakıldığını bir dünya gündeme gelmektedir. Ekonomik güç ise günümüzde doğal kaynaklara sahip olmaktan çok, bilim ve teknolojiye dayalı verimlilikle ölçülmektedir" dedi.

İstanbul Çırağan Sarayında 4-7 Haziran tarihleri arasında düzenlenen 9. Dünya Verimlilik Kongresi başarı ile sonuçlandı. Kongreye 38 ülkeden 800 delege katıldı. 100'ün üzerinde bilimsel tebliğ sunuldu.

Kongreye Cumhurbaşkanı Süleyman Demirel ile birlikte Özbekistan Başbakan Yardımcısı Gülümova, Arnavutluk Devlet Bakanı Selim Belortaja, Şili Ekonomik Kalkınma ve Verimlilikten sorumlu Devlet Bakanı Febibe Sandovan, Özbekistan Çalışma Bakanı Obidov, Uluslararası kuruluşların üst düzey yetkilileri ile işçi ve işveren temsilcileri katıldı.

Cumhurbaşkanı Demirel Kongre açılışında yaptığı konuşmada Verimliliğin toplumsal barışta doğrudan etkili olduğunu, bu derecede önemli olan Kongrenin ülkemizde toplanmasından büyük memnuniyet duyduğunu kaydederek "Prodüktivitenin artırılması kalkınma yolundaki



**TÜRK-İŞ GENEL SEKRETERİ
ŞEMSİ DENİZER**

gayretler açısından da önemli bir öncelik teşkil etmektedir. Kaynakların daha iyi kullanılması milletler tarafından yaratılan zenginliklerin daha iyi ve daha adil bir gelir dağılımı yaratması sağlanmalıdır. Zira temel bir faktör olan insanı gözardı etmemiz mümkün değildir. İnsan faktörünü gözardı edemeyeceğimiz gibi büyüme teknolojik ilerleme, toplumsal refah ve çevre sorunlarında birbirinden ayrı tutamayız" dedi.

DENİZER: VERİMLİLİK SEFERBERLİĞİNE GİRİLMELİ

MPM Başkanı Şemsi Denizer'de yaptığı Kongre konuşmasında kaynakların kıt ihtiyaçların ise sonsuz olduğu dünyada ulusal çıkarların çatışmasının kaçınılmaz olduğunu kaydederek "Günümüzde kalkınma için anahtar haline gelen verimlilik üzerinde vardığımız ortak noktayı hep birlikte hayata geçirmemiz gerekiyor" dedi.

Günümüzde siyasal ve askeri blokların çöktüğünü, bunların yerini ekonomik blokların aldığını kaydeden Denizer, yeni bloklaşmalarla dünya ticaretinden yarısından faz-

lasını kontrol eden güçler ile gelişmekte olan ülkeler arasında ki açığı büyüdükçe dikkat çekerek görülen odurki bir yanda uzlaşma ve barış şarkıları söylenirken diğer yandan ekonomik çıkarların ön plana alındığı, jeopolitiğin yerinin ekonomik güce bırakıldığı bir dünya gündeme gelmektedir. Ekonomik güç ise günümüzde doğal kaynaklara sahip olmaktan çok, bilim ve teknolojiye dayalı verimlilikle ölçülmektedir. Bu olgu bize tüm dünyada ciddi bir verimlilik seferberliğine girişilmesinin insanlık için ne kadar hayati önem taşıdığını göstermektedir" dedi.

Verimlilik üzerindeki görüşlerin hayata geçirilmesinin şart olduğunu vurgulayan Denizer "işletmelerimizde daha az maliyetle daha fazla ve çeşitlilik arzeden daha iyi kalitede mal ve hizmet üretimine süratle geçilecek yeni yöntem ve tekniklerin uygulanmasını zorunlu kılmaktadır. Değişimin hareket noktasını ise yönetici, üretici, tüketici olarak 'insan' oluşturmaktadır. Verimliliğin insan refah ve mutluluğunu sağlayıcı bir araç olarak görülmesinin zorunluluğuna inanıyoruz" şeklinde konuştu.

"Denizer sözlerine şöyle devam etti:

"Dünyada değişen siyasi, ekonomik ve sosyal yapılar; dış pazarlardaki denge değişiklikleri ve rekabet; işletmelerimizde daha az maliyetle, daha fazla ve çeşitlilik arzeden daha iyi kalitede mal ve hizmet üretimine süratle geçirecek yeni yöntem ve tekniklerin uygulanmasını zorunluluğuna inanıyoruz. Bu nedenle Kongre temasının "İnsan, Teknoloji ve Verimlilik" sözcüklerini taşımasının bende yarattığı heyecan ve umudu sizlerin de hissetmeniz beklentisini taşıyorum.

“Emeklilik hakkının elde edilmesinde zorlaştıracı koşullar getiren tasarının geri çekilmesini ve Türkiye gerçeğine göre yeni bir çalışmanın başlatılmasını öneriyoruz”

□ 29 Haziran 1995 günü İstanbul'da yapılan “Sosyal Güvenlik Sisteminde Öneriler” konulu panelde konuşan TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Enver TOÇOĞLU özetle şu görüşleri savundu:

“Konfederasyonumuz çağdaş ve anayasal bir hak olan sosyal güvenlikle ilgil güncel ve çağdaş düzenlemelerin yapılmasından yanadır.

TÜRK-İŞ bu hususun devlet Akademisyen üyeler-işçiler ve işverenleri temsilen en çok üyeye sahip bulunan konfederasyonların görüşleri alınarak yapılmasını istemektedir.

Ancak başlangıçta hatırlatmak istediğim bir husus, reform sözcüğünün güne uygun ve çağdaş yeni hak ve menfaatlerle ilgili olduğu keyfiyetidir. Son günlerde kamuoyunu işgal eden bazı düzenlemelerin yani kazanılmış ve alışılmış hak ve menfaatleri kısıtlamanın reform sözcüğü ile tanıtılmak istenmesi bize ters düşmektedir. Bu kabil düzenlemeler reform değil, kazanılmış hakları geriye götürücü bir başka deyimle gasp tasarısı olarak görülmekte ve değerlendirilmektedir.

Sosyal güvenlik maliyet yönünden ağır yükler getiren bir hizmet olmasına rağmen, istikrarlı bir ekonomik büyümeyi gerçekleştiren ülkelerde fazla güçlüklerle karşılaşılmadan normal seyrini takip etmekte ve toplumda huzur, barış ve dengeli fonksiyonunu zamanında ve eksiksiz ifa etmektedir.

Ancak, bazı ülkelerde uygulanan ekonomik ve sosyal politikalar sonucu göstergelerde meydana gelen menfi sonuçlar, sosyalgüvenlik hizmetlerini ve bu hizmetlerin maliyetlerini de etkilemekte ve yine bugün ülkemizde olduğu gibi, uygulanan ve başarısızlıkla sonuçlanan ekonomik



TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri
ENVER TOÇOĞLU

ve sosyal politikaların faturası bu kuruluşlara çıkarılmakta, bu faturanın bedeli de bu kuruluşların üyelerine ödetilmek istenilmektedir.

Hükümet tarafından hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisi Sağlık ve Sosyal İşler Komisyonu'na sunulan emeklilikte yaş ve prim gün sayılarını artıran ve Türkiye gerçeği ile bağdaşmayan tasarı, işçiler ve örgütlerinden büyük bir tepki görmüştür.

Mevcut tasarı ile işçilerin kazanılmış hakları ellerinden alınmakta ve emekli olma koşulları zorlaştırılmaktadır. Devlet işçiyi koruyacağına, cezalandırmaktadır.

TÜRK-İŞ olarak böyle bir düzenlemeyi kabul etmemiz mümkün değildir.

Yaş konusunda getirilen önerilerle kamuoyunun yanlış yönde yöndürülmesine çalışılmıştır. Bu yaklaşımı kabul etmemiz mümkün değildir.

Ülkemizde, emeklilikte bu tür ağır koşulları getirmek sosyal devlet anlayışı ile bağdaşmamaktadır.

Sosyal güvenlik kuruluşları devlet güvencesindeki anayasal kuruluşlar olduğundan, bu kuruluşlara devlet de

işçi ve işverenler gibi prim ödemeli veya genel bütçeden belirli bir oranda yardım etmelidir.

Sırası gelmişken açıklamakta yarar gördüğümüz bir başka husus 1987 yılında yapılan bu yasal düzenlemenin kurumun mali yönden bugünkü darboğazlara gelmesinin önemli bir sebebi olmasıdır.

Kamuoyunda yaratılmak istenen imaj gerçekleri gizleme gayesine matuf bulunmaktadır. Yani sosyal sigortalar kurumu'nun bu hale gelmesinin ana nedeni, üyelerine tanıdığı aşırı hak ve menfaatlerle erken yaşta emeklilik uygulamaları değildir.

Ülkemizde yaşam süresi ise, istatistiklerde ifade edildiği gibi, 68'li yaşlara kadar istisnalar dışında devam etmemektedir. Çünkü Uluslararası araştırmalara göre yaşam süresi erkeklerde 64, kadınlarda 70 yıldır. İleriye dönük varsayımlara değerlendirilmeye gidilmesi bizi telefisi mümkün olmayan sonuçlara karşılaştırmaktadır.

TÜRK-İŞ ülkemizin ve işçilerin çıkarları doğrultusunda üzerine düşen sorumluluğu yerine getirmeyi her konuda olduğu gibi görev saymakta ve taraflar arasında kamuya açık şekilde tartışılacak bu sorunların çözüm yerinin parlamento olduğuna da inanmaktadır.

Onun için de; sosyal güvenlikte norm ve standart birliğinin sağlanması, sosyal-güvenlik kuruluşları arasında koordinasyon yaratılması, ve bu kuruluşların hizmetlerinin kaliteli, ucuz ve süratli bir şekilde arzı yönünden kuruluşların teşkilat yapılarının bir değerlendirmeye tabii tutulmasının gerekliliğine inanmaktadır.

İşçi ve işveren konfederasyonları ve hükümet üçlüsü bu hususta çalışmalar yapmalı bu çalışmalar üniversitelerimiz ve temsilcilerince desteklenmelidir. Bize göre reformu sağlayacak değişiklikler bu çalışmalara bağlı görülmektedir.

TÜRK KOOP-İŞ SENDİKASI GENEL KURULU YAPILDI

Türk Koop-İş Sendikası 13. Genel Kurulu 17 Haziran 1995 günü yapıldı.

Divan Başkanlığını TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Enver Toçoğlu'nun yaptığı Genel Kurul'da bir konuşma yapan Genel Başkan Ahmet Balaman, Türk sendikal hareketinin genel seyri, toplu iş sözleşmelerindeki tıkanıklıklar, Güneydoğu olayları, Bosna-Hersek, Çeçenistan ve Azerbaycan konularını dile getirerek T. Koop-İş Sendikası olarak başarılı bir dönemi geride bıraktıklarını belirtti.

Genel Kurul sonunda yapılan seçimlerde Sendikanın Yönetim Kurulu şu şekilde oluştu:

Genel Başkan:

Ahmet Balaman

Genel Başkan Yard.:

Harun Reşit Artan

Genel Sekreter: **Hasan Tezgel**

Genel Mevzuat ve T.İ.S. Sekreteri: **F. Hikmet Çetik**

Genel Mali Sekreter: **Yücel Yavuz**

Genel Teşkilat Sekreteri: **Kamil Odacı**

Genel Eğitim Sekreteri: **Servet Demir**

Genel Araştırma Sekreteri: **Yaşar Kamil Kültekin**

Genel Sosyal İşler Sekreteri: **Ahmet Karaman**



SOSYAL YARDIM ZAMMI UYGULAMASINDA ÇİFTE STANDART

17. 7. 1964 Tarih ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar kanunu'nun ek 24. maddesinin 1. fıkrası 1. 6. 1994 tarih ve 1995 sayılı kanunun 1. maddesi ile değiştirilerek, 7. 6. 1994 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

SSK bu değişiklikle ilgili olarak, 17.6.1994 tarih ve 21963 sayılı resmi gazete'de yayımlanan "Sosyal Yardım Zammı Uygulaması Genel Tebliği" ile uygulamaya ilişkin gerekli açıklamalarda bulunmuştur.

Ancak yasa değişikliğinin yürürlüğe girişinden ve bu tebliğin yayımlanmasından 1 yıl sonra SSK'nın bu konuda farklı girişimlerde bulunduğu görüldü.

Buna göre, işçi-işveren sendikalarından son kuruluş olarak ayrıldıktan sonra yaşlılık ve maluliyet aylığına hak kazananlarla bu kişilerin ölümleri halinde de dul ve yetimlerine ödenen sosyal yardım zamlarının bu kuruluşlardan tahsili hususunda bazı girişimlerin olduğu anlaşıldı. Hatta bu konuda bazı sendikalara da yazılar geldiği görüldü.

Bu konuda bir açıklama yapan TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Enver Toçoğlu, "Tebliğde, kanunla kurulan kuruluşlar ve kanunların verdiği yetkiye dayanılarak kurulan diğer kuruluşlar arasında, işçi-işveren sendikalarına yer verilmediği halde, bir yıl sonra uygulamaların bu şekilde yönlendirilmek istenmesi, ileride telafisi mümkün olmayan mali ve idari sorunlara yol açacaktır." dedi.

ASGARİ ÜCRET TESBİT KOMİSYONU ÇALIŞMALARI SÜRÜYOR

Milyonlarca işçiyi ilgilendiren yeni asgari ücreti belirleyecek Asgari Ücret Tesbit Komisyonu 4. toplantısını yapmış ve karar aşamasına doğru çalışmalarını yoğunlaştırmıştır.

Teknik bilgilerin ve kesimlerin görüşlerinin alındığı şimdiye kadarki çalışmalar, kamuoyunun da ilgisi çekmiş ve yeterli bir asgari ücretin tesbit edilmesi beklentisi artmıştır.

Asgari Ücret Tesbit Komisyonu'nda işçi kesimine başkanlık yapan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Salih KILIÇ, objektif, bilimsel ve güvenilir verileri esas alan bir asgari ücretin tesbit edilmesi için gerekli çabanın gösterileceğini, bu yöntem dışında belirlenecek bir asgari ücrette karşı çıkacaklarını ifade etti.

1994 yılına göre ülke ekonomisinde önemli gelişmeler olduğunu, buna karşın çalışanların yoksullaştığını vurgulayan Salih KILIÇ, tesbit edilecek asgari ücretin net açıklanmasını ve aile faktörünün hesaplamada dikkate alınmasının artık bir zorunluluk taşıdığını belirtti ve bu konuda şunları söyledi:

"İşveren kesimi, tesbit edilecek asga-



Salih KILIÇ

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri

ri ücretin yürürlük süresinin 1 Eylül 1995 olması yönünde bir çaba göstermektedir. Buradaki amaç, Eylül ayında toplu iş sözleşmesi bulunan işçilerin ücret zammını eski asgari ücretten yansıtmaktır.

TÜRK-İŞ, geçen yıl yapılan haksızlığın bu yıl da yaşanmaması için belirlecek asgari ücretin önceki yıllarda olduğu gibi, Ağustos ayından itibaren geçerli olmasını istemektedir.

Bir diğer önemli nokta da, 1994 yılında tesbit edilen asgari ücret, 5 Nisan Kararları gerekçe gösterilerek belirlenen rakamın altında açıklanmış ve bu karar Hükümet ve işveren kesimlerinin oyları ile alınmıştı. İşçi kesimi olarak, geçen yıldan alacaklı durumda olduğumuz avansın da, tesbit edilecek asgari ücrete ilave edilmesini bekliyoruz.

Hükümet, asgari ücretin memurlara ilişkisini yeniden düzenlemiş ve mevcut asgari ücret %115'in üzerinde artması durumunda memurlara tazminat ödemesi söz konusu olabilecektir.

Önemli bir hususta şudur: Asgari ücretin yoksulluk ücreti özelliğinden kurtulması için Asgari Ücret Tesbit Komisyonu'nun günümüz koşullarına uygun bir karar vermesi gerekmektedir. Asgari Ücret işçi için önem taşıdığı kadar, vergi ve sigorta gelirleri bakımından da büyük önem arz etmektedir.

Çalışmaların olumlu sonuçlanması ve işçi kesiminin muhalefet etmeyeceği bir asgari ücretin belirlenmesini diliyoruz."

ILO'DA KADIN KATILIMI

Uluslararası Çalışma Örgütü, ILO, Anayasadaki eşitlik ilkesine uygun olarak, ILO toplantılarında kadınların katılımını artırmak için çaba harcamaktadır.

Ancak, bu katılım hâlâ çok yetersizdir. ILO'nun 75 yıllık tarihi boyunca, özellikle ILO'nun en yüksek organı olan Uluslararası Çalışma Konferansında kadın katılımı son derece düşük olmuştur.

ILO'nun 1919'daki ilk Konferansında hiç kadın delege yoktu. 135 teknik danışmanın ise sadece 22'si kadındı (%16.3)

1975 yılında ILO kadın işçilere eşit fırsatlar tanınmasına ilişkin önemli bir bildirge kabul etti. Buna rağmen ve ILO nezdinde kadın katılımını artırmak için yoğun çabalar gösterildiği halde, 1975'den günümüze kadar kadınların ILO Konferans delegasyonlarındaki oranı çok az artmıştır. (1975'de %13, 1994'de %14.5). Konferans delegasyonlarında Hükümetlerin daha fazla kadınla temsil edildiği görülürken (%17.7), işçi temsilcileri %12.2 işveren temsilcileri ise %9.2 oranında kadınla temsil edilmektedir.

1993 Konferansına katılan 158 devletin 47'sinin

delegasyonlarında hiç kadın yokken, en fazla kadınla temsil edilen ülkeler Kanada, Danimarka, İsveç, Hollanda, Yeni Zelanda olmuştur.

1993 yılından beri ILO'da Konferansa katılan kadın teknik delegeler ve teknik danışmanlar için özel bir toplantı yapılmaktadır. ILO üye ülkelere gönderdiği yazılarla işçi işveren ve Hükümet temsilcilerinden oluşan 3'lü delegasyonlarda ve teknik danışmanlar arasında kadınlara hakettikleri ağırlığın verilmesini talep etmektedir. Ancak bu çabalara rağmen kadınların ILO toplantılarında katılımın çok düşük kaldığı görülmektedir.

ILO'nun kendi bünyesinde de kadınlara daha fazla yer verilmesini sağlamak çabaları vardır. 1974 yılında ILO'da yönetici düzeyde çalışanların %14'ü kadinken bu oran 1994 yılı sonunda %28'e çıkmıştır. ILO'nun üç genel direktör yardımcısından ikisi kadındır. Ama gene de ILO'nun üst yönetimlerinde kadınların oranı düşüktür. ILO'nun 79 üst düzey görevlisinin yalnızca 9'u kadındır.

MERAL : "Tüketiciyi Koruma Yasasının bir virgülün bile değiştirilmesine karşıyız"

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Bayram MERAL, Türkiye Bankalar Birliği'nin Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 10. Maddesinin değiştirilmesi için, Başbakan'a gerekçeli görüş bildirme kararı almalarını eleştirerek "**Bankalar Birliği Kanun'un bu maddesini yanlış yorumlamaktadır, biz mevcut tüketici yasasının bir virgülünün bile değiştirilmesine karşıyız**" demiştir.

Türk-İş Genel Başkanı Bayram MERAL, yasanın bu maddesinin tüketicinin korunmasında en etkili hükümlerden birisi olduğunu ifade ederek, şunları söylemiştir.

"Türk-İş en büyük üretici kitleyi temsil etmesinin yanı sıra, en büyük tüketici kitlesini de temsil eden ülkemizin en büyük sivil toplum örgütüdür. Bu nedenle Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un bir virgülünün bile değişikliğine razı olmamız mümkün değildir. Bankalar Birliği Kanun'un 10. maddesinin değiştirilmesi için gerekçe ararken, bunu yanlış yorumlamaktadır. **"Banka veya finans kurumlarının, tüketici kredisini, belirli bir mal veya hizmetin satın alınması ya da belirli bir satıcı ile yapılacak hukuki işlem koşulu ile vermeleri durumunda bunlar satın alınan malın ayıbından ötürü tüketiciye karşı satıcı ile müştereken ve müteselsilen sorumlu olurlar"**, ibaresinde bankayı bağlayan husus tüketiciye kredi verirken belirli bir satıcı firma ile yapılacak hukuki işlem koşulu ile kredinin verilmesidir. Çeşitli pazarlama firmaları, mal satarlarken, tüketici kredisinin çabuk çıkması için bankalarla anlaşmaya girmekte ve tüketiciye kredi temin etmektedirler. Banka bu firmanın güvenilir olup olmadığını, herhangi bir tüketici şikayetinin olması durumunda ne gibi bir tavır alacağını önceden belirlememekte ve satılan malın bozuk olması durumunda sorumluluktan kaçınmak istemektedir. Bir bakıma iki ticari kuruluş kendi aralarında anlaşmışlar biri malı verirken, biri krediyi vermektedir. Malın bozuk çıkması durumunda bir ticari kuruluş sorumluluktan beni muaf tutun demekte ve tüketicinin bozuk mal almasını ve bu bozuk mal karşılığında almış olduğu krediyi geri ödemesini istemektedir. Bu tüketiciye karşı yapılan en büyük haksızlıktır. Bu yüzden bu maddenin değiştirilmesine karşıyız"

Hükümet kendi çıkardığı yasağı yine kendisi işlemez hale getirdi.

tüketicinin korunması Hakkında Kanun'un 29. Maddesi, 559 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Sermaya

Şirketlerine iki yıl muafiyet tanınması üzerine işlemez hale getirdi.

Hükümet Kendi çıkardığı yasağı yine kendisi işlemez hale getirdi.

Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun'un 29. Maddesi, 559 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Sermaye Şirketine iki yıl muafiyet tanınması üzerine işlemez hale getirdi.

Söz konusu madde de, 1000'e yakın il ve ilçede kurulacak tüketici sorunları hakem heyetleri ile Tüketici Konseyi ve Reklam Kurulu ile ilgili giderlerin, sermaye arttırımı yapan şirketlerin artan kısmının binde ikisinin Merkez Bankası

ETUC Tüketici Bürosu, Tarım İlaçlarına Karşı Savaş Açtı...

Kısa adı ETUC olan, Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu'nun Tüketici Bürosu, Avrupa'da her geçen yıl tarım ürünlerinde daha fazla miktarda tarım ilacı kalıntısı bulunduğunu açıklayarak, tarım ilaçlarının gıdalarda bulunan kalıntıların, insan sağlığı için çok tehlikeli olduğunu açıkladı. ETUC, Tüketici Birimi tarafından yayınlanan 13.6.1995 tarihli Tüketici Bülteninde tarım ilaçları ile ilgili olarak şu önlemlerin alınması istendi.

"Tüm beslenme uzmanları, insanların taze sebze ve meyve tüketimine ağırlık vermeleri gerektiğini ifade etmektedirler. Taze sebze ve meyvelerde kullanılan tarım ilaçlarının birçoğu kanserojen özelliklere sahiptir. Bu ise tüm Avrupalı tüketicilerde olduğu kadar, dünya tüketicilerinin de yaşamsal bir sorundur. Bu sorunun çözümü için ETUC Tüketici Birimi aşağıdaki önlemlerin alınmasını istemektedir.

a) Tarım İlaçlarının (Zehirlerinin) kullanımında oransal olarak bir azalma sağlanmalı, daha yoğunlaştırılmış (seracılık, tarım makinelerinin kullanımı) bir tarım tekniği uygulanarak insan sağlığı ve çevre sağlığı açısından daha az tehlikeli olan tarım yetiştirme teknikleri uy-

tarafından toplanmasını ve bu miktarın yüzde beşinin kanunun uygulanmasında görev yapan kuruluşlar tarafından, yüzde doksanbeşinin ise Rekabet Kurumu tarafından kullanılmasını öngörmektedir.

Hükümet, böylece Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun ile Rekabetin Korunması hakkında Kanun'un çalışması için mali imkanları ortadan kaldırarak, kendi çıkardığı kanunu işlemez hale soktu.

Türk-İş, tüketicinin korunması kanunu ile bu kanunda sonradan yapılan değişiklikler konusunda Avrupa Birliği'nin ilgili kuruluşlarına ve Uluslararası Tüketici Birlikleri Örgütü'ne şikayette bulunacak.

gulanmalıdır.

b) Tarım Zehirlerinin pazarlanmasında daha şeffaf bir pazarlama uygulaması başlatılmalıdır.

c) Avrupa Birliğinde kullanılmaya müsaade edilen tarım zehirlerinin listesi yayınlanmalı ve tüm kuruluşlara gönderilmelidir.

d) Dünya Sağlık Örgütü tarafından kanserojen olduğu açıklanan, tarım ilaçları yasaklanmalıdır.

e) İnsanların içme ve kullanma sularındaki tarım zehiri kalıntıları temizlenmeli ve bu kirliliğin önüne geçilmelidir.

f) Avrupa Birliği, gıda maddelerindeki tarım zehiri kalıntılarının en az seviyeye indirilmesi için insan sağlığı açısından kabul edilebilir en az limitleri belirlemelidir.

g) Tüketicinin satın aldığı gıda maddelerindeki tarım ilacı kalıntıları ve bu kalıntıların sağlık şartlarına etkisi konusunda tüketiciler aydınlatılmalıdır.

ETUC Tüketici Birimi ayrıca, Avrupa Birliği'ne üye ülke devletlerinin her yıl gıda maddelerinde bulunan tarım zehiri kalıntıları kontrol etmelerini ve bunu yayınlayacakları bir araştırma raporu ile kamuoyuna duyurmalarını istedi.."

"İstanbul Deri Sanayiinde Çalışan Çocuklar Üzerine Ampirik Bir Alan Araştırması" ÇERÇEVESİNDE ANKET ÇALIŞMASI BAŞLADI

• Mayıs 1995'in son haftasından itibaren 10 kişilik bir anketör grubu İstanbul'da Merter Keresteciler Sitesi Bayrampaşa ve Gedikpaşa'da anket çalışmalarına başladı.

• Prof. Dr. Tahir Baştaymaz, Prof. Dr. Ercan Dülgeroğlu ve TÜRK-İŞ Çalışan Çocuklar Bürosu Müdürü Özcan Karabulut'tan oluşan araştırma grubu anket çalışmalarını denetlemek, alan hakkında bilgiler oluşturmak üzere 6-9 Haziran 1995 tarihleri arasında alan araştırmasına katıldılar.

İstanbul dericilik sektöründe çalışan çocuklar üzerine yürütmekte olduğumuz proje çerçevesinde 6-8 Haziran tarihleri arasında araştırmanın yürütüldüğü alanlarda inceleme yapılarak şu sonuçlara varılmıştır.

- Mayıs 1995'in son haftasından itibaren 10 kişilik bir anketör grubu İstanbul'da Merter Keresteciler sitesinde, Bayrampaşa ve Gedikpaşa'da anket çalışmalarına başlamış ve 9.6.95 tarihi itibarıyla 300 anket gerçekleştirmişlerdir. Anketörler halen alanda çalışmalarına devam etmektedirler.

- Araştırma grubumuz hem anket çalışmalarını denetlemek hem de alan hakkında bilgiler oluşturmak üzere 6-9 Haziran tarihleri arasında alan araştırmasına katılmıştır.

- Kundura sanayiinde çocuk kullanimının giderek azalmakta olduğu gerek sektör mensupları ile yapılan mülakatlardan, gerek çalışanların oluşturduğu işçi derneği tarafından ısrarla belirtilmektedir. Bu durumun nedenlerinden bir bölümü şöyle özetlenebilmektedir.

- Ayakkabıcılık sanatının 1980'li yıllardan sonra giderek gelir getirme bakımından gerilemiştir, 1970 li yıllarda atölye çıkış fiyatı 45 TL. olan bir ayakkabıda 15 TL. kalfalık (işçilik) alınırken, yani ayakkabının atölye çıkış fiyatının 1/3'ü işçilik ödenir-



ken günümüzde bu oran 1/6 ya düşmüştür. Bu nedenle aile kudaracının yanına sanat öğrenmek üzere çocuk vermemektedir.

- Çocuğun işvereni olan kalfalar çırak yetiştirmek istememektedirler. Çünkü çocuklar işyerinde ücretlerin düşmesine yol açmaktadır. Giderek kalfa sayısının çoğalması rekabeti artırmaktadır.

- 1980'e kadar olan dönemde ilk beş zanaat kolundan biri olarak gösterilen kudaracılık o dönemde kazanılan gelirlerin yüksek olması düzensiz bir yaşamı ve tüketimi beraberinde getirmiştir. Kalfalar arasında alkol tüketimi ve kumar çok yaygın bir davranış biçimi olmakta-

dır. Bu durum çocukları ve aileleri derinden etkilemektedir.

- 1980'e kadar kundura işçileri çocuklarını bu mesleğe kendileri teşvik ederken yukarıda sayılan nedenler ile artık başka sanat dallarını tercih etmektedirler. 1980 yılına kadar ustalar ve kalfalar kendi çocuklarına bu mesleği öğretirken 1980-1985 arası akrabaları ve yakın çevreyi kullanmışlardır. 1985 sonra ise sektöre giren çocuklar sanat öğrenmekten çok gelir ihtiyacını

- Sektörde büyük bir ahlak bunalımı yaşanmaktadır. Düzensiz çalışma, düzensiz hayat yanında iş disiplinin yok olması, çok sık iş değiştirme, kesat aylarda boşta gezerlik

çalışanlar arasında kötü alışkanlıkların artmasına ve bozulmuş çıraklık düzeniyle nesillerden nesillere aktarılmasına yol açmaktadır. Bu durumda aileler çocuklarını bu alanın dışında tutmak istemektedirler.

- Sektörde kullanılan yapıstırıcıların ve diğer malzemenin sağlığa zararlı olduğunun giderek anlaşılması sektöre girişleri azaltmıştır.

- Çalışma mekanlarının kötülüğü yanında giderek eskimesi çocuğun dayanma gücünü aşmaktadır.

- Alternatif işlerin (en azından enformel ekonomik faaliyetlerin) ortaya çıkması çocukları bu alana girmekten uzak tutmaktadır.

- Sektörden para kazananların sektöre yatırım yapmadıkları görülmektedir. Bu durumun ürün ve istihdam artışlarını engellemektedir. Hala 100-150 yıllık usullerle üretim yapılmaktadır. Biraz daha modern üretim teknikleri kullanan orta ölçekli işletmeler ile küçüklerin rekabet şansı giderek azalmaktadır. Bir monta makinası 6-7 bin çift ayakkabı üretirken bir kalfa haftada 35-40 çift ayakkabı üretebilmektedir. Bu durum sektörün geleceğini ve çalışanların karamsarlığını belirlemektedir.

- Çalışanların büyük çoğunluğu sigortalı olmayı kendileri istemiyor. Sigortaya verilecek primin ücretine eklenmesi günlük yaşayan işçiler için daha önemli görülüyor. Bu durum işverenin de işine geliyor. İşletmelerin üretim kapasiteleri ve düzensiz verim, kesatların çokluğu, rakiplerin çokluğu küçük atölyeleri sosyal güvenlik yükünden uzak tutmaktadır. Çalışanların çok sık iş değiştirmeleri, çiftbaşı çalışma sosyal güvenlik açısından diğer zorluklardır. İstanbul'da kundura işçilerinin sadece 10'nun sigortalı olduğu bunun da tamamının asgari ücret üzerinden sigortalı olduğu ileri sürülmektedir.

- Gedikpaşa düzensiz bir çalışmaya tabi olduğu için büyük fabrikalar yetişmiş insan gücü eksikliği içinde bulunmamaktadır. Sektörün gelişmesi içinde önemli bir zorluk olarak görülen bu durum çıraklık sisteminin de bozulması ile daha da artacaktır. Artık çıraklığa başvuranların sanat öğrenmekten çok para kazanma ol-



gusu ön plana çıkmıştır.

- Üretimin mekan bakımından örgütlenmesi de çok büyük sorunlar taşımaktadır. Çalışanların tamamını etkileyen olumsuz koşullar yerleşim yerlerinden kaynaklanmaktadır. Özellikle Gedikpaşa'da çok küçük ve basık odalarda atölyeler kurulabilmektedir. Binalar gün geçtikçe eskimekte ve sorunlar giderek artmaktadır. Bu nedenledir ki sermaye bakımından güçlenen ve büyüme istidadında bulunan işletmeler Merter ve Bayrampaşa'ya doğru işyerlerini taşımaktadırlar. İşyerleri zaman içinde o kadar kötüleşmektedir ki binaların pek çoğunun yıkılma tehlikesi içinde olduğu görülmektedir. Su ve kanalizasyonun bulunmadığı bu yerlerde kullanılan yapıstırıcıların da etkisi ile solunan hava sağlığa son derece zararlı bir hale gelmiştir.

- Çırak olarak sektöre çacuk girişinin azalmasından sonra işverenler kırsal yörelerden ve de özellikle kendi köylerinden çocukları toplayarak İstanbul'a getirmekte, atölyelerin bulunduğu binaların üst katlarında bekar odalarında yatırmakta aşağıdaki küçük atölyelerde de çalıştırmaktadırlar. Kunduracılıkta-senede ki dönem işlerin yavaşladığı üretimin azaldığı kesat aylar bulunmaktadır. Bu kesatlardan ilki, yaza girerken mayıs osun ile temmuz sonu arasında, ikincisi ise ekim kasım ayları arasında yer almaktadır. Bu dönemlerde işverenler kırsal alanlardan getirttikleri çocukları köylerine yollamaktadır. İlk kesatta kırsal alanlarda hasat mevsimine rastladığı için kır-

sal alanlarda faaliyetler artmakta ve İstanbul'dan dönenler için yapılacak işler ortaya çıkmaktadır. İkinci kesatta ise tarımsal alanlarda ekim ve dikim işlerinden dolayı faaliyetler artmaktadır. Böylece dönüşümlü olarak çocuklar hem tarımsal faaliyetlere hem de İstanbul'da ayakkabı atölyelerine devam edebilmektedirler.

- Ortamın yetişkinlerin dahi katlanamayacağı oranda kötüleşmesi yanında çocuklar bu alanlarda çalışmalarını sürdürmektedirler. Ancak çocukların ortamdaki daha fazla etkilenmelerini sağlayan onların kötü beslenmeleridir.

- Eğitim kurumlarının tatile girmesi ile birlikte çalışan çocukların sayılarında önemli artışlar görülmektedir. Küçük atölyelerde olduğu kadar büyük imalathanelere dahi ailelerin başvuruları bulunmaktadır. İşverenler bazen basit işlerde kullanılmak üzere bazen de fakir ailelere yardım için bu çocukları çalıştırmaktadırlar.

- Çalışanların çalışmadan dolayı pekçok sağlık problemi ortaya çıkmaktadır. Bu sorunların kaynağı bazen işyerlerinin konumu, bazen kullanılan hammadde ancak büyük ölçüde de üretim biçimidir. Küçük tezgahlarda ve taburelerde oturmadan dolayı bel ve sırt ağrıları, elleri ve her iki ayağı, göğüsü üretimde kullanmadan dolayı ellerde şekil bozuklukları dizlerde nasır göğüste de çökmeler meydana gelmektedir.

HUKUK
BÜLTENİ

16

Yürürlük Tarihinden Sonra, İmza Tarihinden Önce İşyerinde Çalışmaya Başlayıp, İmzadan Önce Sendika Üyeliği Kesinleşen İşçi, Tis'den İşe Giriş Tarihi İtibariyle Yararlanır

YARGITAY

9. HUKUK DAİRESİ

E. 1994/12454
K. 1994/12158
T. 19.9.1994

ÖZET: TİS'in yürürlük başlangıcından sonra ve imza tarihinden önce işyerinde çalışmaya başlayarak henüz sözleşme imzalanmadan sendika üyeliği kesinleşmiş işçi, TİS'ten işe giriş tarihi itibarıyla yararlanır. İşverenin, üyeliğin kesinleştiği tarihi esas alarak fazla ödeme yaptığını ileri sürerek bir kısım ödemeyi geri alması doğru değildir.

DAVA: Davacı, ücret alacağı kesintilerinin iadesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, davayı reddetmiştir.

Hüküm, süresi içinde davacı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla; dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü:

KARAR: Davacı; davalıya ait işyerinde çalışmaya başladıktan ve TİS'ne taraf işçi sendikasına üye olduktan bir süre sonra imzalanan sözleşmeden işe giriş tarihinden itibaren yararlandırıldığı halde, işverenin sendika üyeliğinin kesinleştiği tarihten itibaren yararlanması gerektiğinden söz ederek bir kısım ödemeleri geri aldığı ileri sürerek, kesintilerin iadesini istemiştir.

Mahkemece, davanın reddine karar verilmiştir. Gerek 2822 sayılı Yasa'nın 9. maddesi ve gerek işyerinde uygulanan TİS'in 144. maddesine göre, sözleşmenin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olan işçiler sözleşmenin yürürlük tarihinden itibaren sözleşmeden yararlanırlar. Uyuşmazlık konusu TİS, 30.07.1991 tarihinde imzalanmış olup yürürlük başlangıç tarihi 01.03.1991'dir. Davacı 01.03.1991 tarihinden sonra ve imza tarihinden önce işyerinde çalışmaya başlamış ve henüz sözleşme imzalanmadan sendika üyeliği kesinleşmiştir. Davacı, TİS'nin imzalandığı 30.07.1991 tarihinden önce taraf işçi sendikasına üye bulunduğu göre, işe giriş tarihinden itibaren sözleşmeden yararlanması

gerekir. Davacı, sözleşmenin yürürlük başlangıcı olan 01.03.1991 tarihinden sonra işe girdiğine ve imza tarihinde taraf işçi sendikasının üyesi bulunduğu göre 2822 sayılı Yasa'nın 9. maddesinin açık hükmü karşısında işe giriş tarihinden itibaren sözleşmeden yararlandırılmış olması doğrudur. Buna rağmen işverenin davacının üyeliğinin kesinleştiği tarihi esas almak suretiyle fazla ödeme yaptığını ileri sürerek, bir kısım ödemeleri geri almış olması doğru değildir. Yasa koyucu TİS'nin imzalanmasından sonra taraf işçi sendikasına üye olanların üyeliklerinin işveren bildirildiği tarihten itibaren yararlanmalarını öngörmüştür. TİS'nin imzalanması tarihinden önce taraf işçi sendikasına üye bulunanlar için ise böyle bir koşul getirilmemiştir. Bu nedenle davanın kabulüne karar vermek gerekirken aksine bazı düşüncelerle reddi isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda gösterilen nedenlerle BOZULMASINA, Peşin alınan temyiz harcının istek halinde ilgilie iadesine, 10.09.1994 gününde oyçokluğuyla karar verildi.

KARŞI OY YAZISI

Toplu İş Sözleşmesi'nin imzalanması tarihinde üye olan bir işçinin bu üyeliğinin sözleşmenin yürürlük başlangıç tarihinden sonra gerçekleşmiş bulunması durumunda, yürürlük tarihin mi, yoksa üye olduğu tarihten itibaren mi sözleşmeden

yararlanılması gerektiği sorunun çözülmesi gerekmektedir.

05.05.1983 günlü 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nun konuya ilişkin 9. maddesinin birinci fıkrasında; **"toplu iş sözleşmesinden taraf işçi sendikasının üyeleri yararlanırlar"** hükmüne yer verildikten sonra, ikinci fıkrasında; **"toplu iş sözleşmesinin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanlar yürürlük tarihinden, imza tarihinden sonra üye olanlar ise üyeliklerinin taraf işçi sendikası tarafından işverene bildirildiği tarihten itibaren yararlanırlar"** kuralı öngörülmüştür. Bu yasal düzenlemeye göre toplu iş sözleşmesinden yararlanma, işçinin sendikaya üye olduğu tarihten itibaren başlar. Üye olmadan önceki süre için yararlanma söz konusu olamaz. Gerçekten bir kimsenin külfete katlanmadan, sadece nimetten yararlanması düşünülemez. Aksi halde, üyelik aidatı ödenmemiş ve üyelik sıfatı kazanılmamış bir dönem için işçi, toplu iş sözleşmesinden yararlandırılmış olur ki böyle bir durum, sendika hukukunun temel kurallarıyla ve eşitlik ilkesi ile bağdaşmaz. söz konusu 9. maddenin ikinci fıkrasının **"toplu iş sözleşmesinin imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olanlar yürürlük**

tarihinden yararlanırlar" ifadesini de bu çerçevede anlamak gerekir. Bu fıkra uyarınca da, işçinin toplu iş sözleşmesinin yürürlük tarihinden itibaren sözleşmeden yararlanabilmesi için gerek yürürlük tarihinde ve gerek imzalanması tarihinde taraf sendikaya üye olması şarttır. Maddenin birinci ve ikinci fıkralarının birlikte gözönünde tutulması gerekir. Buna göre, imza tarihinde üye olmasına rağmen üyeliği tarihinden sonraki bir tarihte gerçekleşen işçi, ancak üye olduğu tarihten sonrası için yararlanabilir ve böyle bir durumda üyelik tarihinden geriye gidilerek yürürlük tarihinden itibaren sözleşmeden yararlanması düşünülemez. Dairemizin, 06.04.1989 gün ve 246-3185 sayılı ve 20.03.1990 gün ve 67-3146 sayılı kararlarında da belirtildiği gibi bu toplu iş sözleşmesinden yararlanmanı temel koşullarındadır. Somut olayda da, toplu iş sözleşmesi 01.03.1991 tarihinden itibaren yürürlüğe konulmuş ve 30.07.1991 tarihinde imzalanmıştır. Davacının taraf sendikaya üyeliği ise yürürlük tarihi ile imza tarihi arasında gerçekleşmiştir. Bu durum karşısında davacı söz konusu toplu iş sözleşmesinden 01.03.1991 yürürlük tarihinden değil, üye olduğu daha sonraki tarihten itibaren yararlanabilir. Açıklanan nedenlerle yerel mahkemenin davanın reddine dair kararının doğru olduğu düşüncesiyle sayın çoğunluğun görüşüne katılmıyorum.

İşyerinde Faaliyet Durmuş İken, Askı Süresi İçerisinde İşyerine Gelip Giden İşçi Ücret ve İkramiyeye Hak Kazanamaz.

YARGITAY 9. HUKUK DAİRESİ

E. 1993/15509
K. 1993/17401
T. 26.11.1993

ÖZET: Yaz tatil nedeniyle işyerinde faaliyet durdurulup davacıya ücretsiz izin verildiğine göre, işverenin bu davranışını haksız bularak, askı süresi içinde kendiliğinden işyerine gelip gitmiş olması davacıya ücret ve ikramiye isteme hakkı vermez.

Davacı, ikramiye ve ücret alacağının ödetilmesine karar verilmesini istemiştir.

Yerel mahkeme, isteği kısmen hüküm altına almıştır.

Hüküm süresi içinde davalı avukatı tarafından temyiz edilmiş olmakla dosya incelendi, gereği konuşulup düşünüldü

YARGITAY KARARI: Davacı davalıya ait işyerinde çalışmakta iken, 1.6.1992 tarihinden itibaren ücretsiz izne çıkarıldığını ve bu durumun

15.9.1992 tarihine kadar sürdüğünü, kendisinin kadrolu ve sürekli işçi olduğunu, tek yanlı ücretsiz izin uygulamasını kabul etmeyerek işyerine gidip geldiğini ve mesai cetvelini de imzaladığını ileri sürerek, 3.5 aylık süreye ilişkin ücret ve ikramiye alacağının davalıdan tahsiline karar verilmesini istemiştir.

Davalı ise, işyeri olan Üniversitenin yaz tatiline girmesi nedeniyle davacının çalıştığı bölümün faaliyetinin durduğunu, bu nedenle kendisine ücretsiz izin verildiğini savunmuştur.

Mahkemece, davanın kabulüne karar verilmiştir.

Toplanan delillere ve dosya içeriğine göre, davacının çalıştığı işyerinde yaz tatili nedeniyle faaliyetin durdurulduğu ve davacıya bu nedenle 1.6.1992 gününden itibaren ücretsiz izin verildiği anlaşılmaktadır. Buna göre, davacının iş aktinin işveren tarafından askıya alındığının kabulü gerekir. Davacının, işverenin bu davranışını haksız bularak, askı süresi içinde kendiliğinden, işyerine gelip gitmiş olması da, kendisine, işverence fiilen çalıştırılmadığı bu süre için ücret ve ikramiye talep hakkı vermez. Davacı, işverenin askıya alma işlemini

haksız gördüğü takdirde, askı süresi sonuna kadar beklemeden iş aktini feshedebilir ve yasal koşulları gerçekleştiği takdirde de kazandığı hakları isteyebilir.

Yukarıda açıklanan nedenlerle, davacının reddine karar vermek gerekirken kabulü isabetsiz olup, bozmayı gerektirmiştir.

SONUÇ: Temyiz olunan kararın yukarıda açıklanan nedenlerle **bozulmasına**, peşin alınan harcının istek halinde ilgilie iadesine 26.11.1993 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Hizmet Akti Haksız Olarak Feshedilen Sendika Temsilcinin İşe İadesi Halinde Temsilciye Ödenecek Ücret ve Diğer İşçilik Hakları Tazminat Niteliğinde Değildir.

YARGITAY

HUKUK GENEL KURULU

E. 1992/9-282

K. 1992/361

T. 27.5.1992

ÖZET: İşverence hizmet akdi haksız olarak feshedilen sendika işyeri temsilcisinin mahkemece işine iadesi halinde temsilciye ödenecek ücret ve diğer işçilik hakları tazminat niteliğinde değildir. İşe iade kararından itibaren 6 işgünü içinde işe başlamayan temsilciye ödenmeyeceği öngörülen tazminat, işçinin ücreti ve diğer işçilik hakları anlamında değildir.

DAVA: Taraflar arasındaki "alacak" davasından dolayı yapılan yargılama sonunda; Suluova Asliye Hukuk (İş) Mahkemesi'nce davanın kısmen kabulüne dair verilen 9.7.1991 gün ve 1990/258-1991/295 sayılı kararın incelenmesi taraf vekilleri tarafından istenilmesi üzerine;

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 27.1.1992 gün ve 1991/12625-1992/647 sayılı ilâmı: "... 2821 sayılı Sendikalar Kanunu'nun 30 uncu maddesi hükmü uyarınca temsilcinin işine iade edilmesine karar verilmesi halinde iş gördürülmemiş olsa bile temsilcinin işinden çıkarıldığı tarihten başlamak üzere temsilcilik süresinin devamınca ödenmesi gereken ücret ve diğer bütün haklar tazminat niteliğinde değildir."

Aynı fıkranın son cümlesindeki "bu süre içinde işe başlamayan işçiye mahkemece öngörülen tazminatı ödenemez" cümlesindeki tazminat, az önce belirtilen ödemelerden ayrı olup, aynı kapsamda sayılamaz. Nitekim mahkemece de davacının başka bir işte çalışmasından dolayı BK'nin 325 inci maddesinin uygulanmış olması da, bu ödemenin tazminat niteliğinde olmadığı sebebine dayanır. Böyle olunca, ayrıca

BK'nin 43 üncü maddesine göre indirim yapılması doğru değildir.

"BK'nin 325 nci maddesi uyarınca yapılan indirim miktarının açıklanmamış olması da isabetsizdir..." gerekçesiyle bozularak dosya yerine geri çevrilmekle yeniden yapılan yargılama sonunda, mahkemece önceki kararda direnilmiştir.

Hukuk Genel Kurulu'nca incelenerek direnme kararının süresinde temyiz edildiği anlaşıldıktan ve dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra gereği görüldü.

HUKUK GENEL KURULU KARARI: Tarafların karşılıklı iddia ve savunmalarına, dosyadaki tutanak ve kanıtlara, bozma kararında açıklanan gerektirici nedenlere göre Hukuk Genel Kurulu'nca da benimsenen Özel Daire bozma kararına uyulmak gerekirken, önceki kararda direnilmesi usul ve yasaya aykırıdır. Bu nedenle direnme kararı bozulmalıdır.

SONUÇ: Davacı vekilinin temyiz itirazlarının kabulü ile, direnme kararının Özel Daire bozma kararında gösterilen nedenlerden dolayı (**bozulmasına**), oybirliği ile karar verildi.

Emekli Sandığına Tabi Bir İşte Çalışma, SSK Aylığının Kesilmesine Yol Açmaz.

YARGITAY

10. HUKUK DAİRESİ

E. 1994/10379
K. 1994/16510
T. 20.9.1994

ÖZET: SSK Primlerini yatırmayan işvereni Bölge Çalışma Müdürlüğü'ne şikayet eden ve bu nedenle işveren tarafından iş aklı feshedilen işçinin iş aklının kötüniyetle feshedildiğini kabul etmek gerekir. Bu nedenle de kötüniyet tazminatının reddedilmemesi gerekir.

DAVA: Davacı, ödenmekte olan yaşlılık aylığının başvuru tarihi itibarıyla kesilmesi gerektiğinin tespiti ile aksine olan satışmanın önlenmesine karar verilmesini istemiştir.

Mahkeme ilanında belirtildiği şekilde isteğin kabulüne karar vermiştir.

Hükümün, davalı avukatı tarafından temyiz edilmesi üzerine, temyiz isteğinin süresinde olduğu anlaşıldıktan ve tetkik hakimi tarafından düzenlenen raporla, dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gerçeği düşünüldü ve aşağıdaki karar tespit edildi:

YARGITAY KARARLARI: Dava sonuç olarak; davacıya Sosyal Sigortalar Kanunu'na göre bağlanan yaşlılık aylığının 5434 sayılı Kanun'a tabi işte çalışmaya başlamasından bahisle kesilmesi gerektiğinin tespiti istemine ilişkindir. Davacıya 31.03.1987 tarihli talebi üzerine 2829 sayılı Kanun hükümleri de uygulanmak suretiyle 01.04.1987 tarihinden itibaren 506 sayılı Kanun'a göre yaşlılık sigortasından tahsis yapıldığı, davacının 19.01.1993 tarihli dilekçesiyle Sosyal Sigortalar Kurumu'na müracaat ederek T.C. Emekli Sandığı'na tabi olarak göreve başladığından bahisle 15.01.1993 itibarıyla tarafına bağlanan yaşlılık aylığının kesilmesini istediği dosya içeriğindeki delillerden anlaşılmaktadır. 506 sayılı Kanun, m. 60'a göre, yaşlılık sigortasından bağlanan aylıkların kesilmesi aynı Kanun'un 3279 sayılı Kanun'la değişik 63. maddesinde düzenlenmiştir. 506 sayılı Kanun'un 63/A maddesi hükmüne göre "bu Kanuna göre sayıllık aylığı almakta iken sigortalı olarak çalışmaya başlayanların yaşlılık aylıkları çalışmaya başladıkları tarihte kesilir" Aynı maddenin (B)

bendi hükmü saklı kalmak kaydıyla". O halde 506 sayılı Kanun'a göre yaşlılık sigortasından aylık alanların bu aylıkları ancak 506 sayılı Kanun kapsamında sigortalı olarak çalışmaya başlamaları halinde kesilir. Yoksa, T.C. Emekli Sandığı'na tabi bir işte çalışmaları Sosyal Sigortalar Kanunu hükümleri çerçevesinde yaşlılık aylığının kesilmesini gerektirmez. Öte yandan, Sosyal Güvenlik kuruluşlarına Tabi Olarak Geçen Hizmetlerin Birleştirilmesi Hakkındaki 2829 sayılı Kanun'da da T.C. Emekli Sandığına tabi işte çalışmaya başlamasıyla 506 sayılı Kanun'a göre bağlanan yaşlılık aylığının kesileceğine dair hüküm yoktur. Hükmüne dayanak kılınan bilirkişi raporunda öngörülen 2829 sayılı Kanun'da da T.C. Emekli Sandığına tabi işte çalışmaya başlamasıyla 506 sayılı Kanun'a göre bağlanan yaşlılık aylığının kesileceğine dair hüküm yoktur. Hükmüne dayanak kılınan bilirkişi raporunda öngörülen 2829 sayılı Kanun m.5/son dava konusu olayla ilgili olmayıp, hizmetlerin ihyasına ilişkindir. Giderek sosyal güvenliğe ilişkin haklardan feragat caiz değildir. Şöyleki, davacı yaşlılık aylığı tahsis talebinde bulunup kendisine bu sigorta dalından aylık bağlandıktan sonra Kanun'da öngörülen haller dışında artık bu haktan feragat etmesi mümkün değildir.

Mahkemece, belirtilen maddi ve hukuki isaslar gözetilmeden yazılı biçimde davanın kabulü yönünde hüküm tesisi usul ve yasaya aykırı olup bozma nedenidir.

O halde, Kurum'un bu yönleri amaçlayan temyiz itirazları kabul edilmeli ve hüküm bozulmalıdır.

SONUÇ: Temyiz edilen hükmün yukarıda açıklanan nedenlerle BOZULMASINA. 20.09.1994 gününde oybirliğiyle karar verildi.

SENDİKAL HAKLAR 70 YIL GERİYE GÖTÜRÜLMEK İSTENİYOR

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

Anayasa Komisyonunca kabul edilen Anayasa Değişiklikleri yasa tasarısında, sendikaların faaliyetlerinin idari kararlarla durdurulabilmesine ilişkin düzenleme, sendikal hakları 70 yıl geriye götürmeyi amaçlamakta, Türkiye tarafından onaylanmış ILO Sözleşmelerini çok açık bir biçimde ihlal etmektedir.

Anayasa Komisyonu metninde Anayasanın 51. maddesinin şu şekilde değiştirilmesi istenmektedir:

"Sendikalar ve üst kuruluşları, kanunun öngördüğü hallerde, hakim kararıyla kapatılabilir veya faaliyetten alıkonabilir. Ancak, milli güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunun yetkili kıldığı merci, sendikayı faaliyetten men edebilir. Bu merciin kararı, yirmidört saat içerisinde görevli hakimın onayına sunulur. Hakim, kararını yedi gün içinde açıklar; aksi halde, bu idari karar kendiliğinden yürürlükten kalkar."

Bu sözlerin anlamı, sendikaların ve üst kuruluşların faaliyetlerinin, mahkeme kararı olmaksızın, "kanunun yetkili kıldığı merci" tarafından fiilen 8 güne kadar durdurulabileceğidir.

Böyle bir düzenleme, sendikal haklar açısından 70 yıl geriye dönmek anlamına gelmektedir.

1925 yılında kabul edilen Takrir-i Sükun Kanunu, Hükümet, Cumhurbaşkanının onayı koşuluyla, ülkenin toplumsal düzenini, huzur ve sükununu bozmaya yönelik örgütlerin faaliyetlerini durdurma yetkisi veriyordu. Bu düzenlemede bile vali veya kaymakam değil, Cumhurbaşkanının onayıyla Bakanlar Kurulu yetkili kılınmıştı.

Daha sonraki tarihlerde çıkan sendika yasalarında ise yalnızca yargı kararıyla sendikaların faaliyetinin durdurulabileceği hükmü vardı.

Türkiye'de ilk sendikalar yasası, 20.2.1947 gün ve 5018 sayılı İşçi ve İşveren Sendikaları ve Sendika Birlikleri Hakkında Kanun idi. 1947-1963 döneminde yürürlükte bulunan bu yasanın 7. maddesi, sendikaların faaliyetlerinin ancak mahkeme kararıyla durdurulabileceğini hükme bağlıyordu. Şöyle deniyordu: "Sorgu yargıcı veya mahkeme, soruşturma ve yargılamanın her safhasında hükümden önce dahi bu gibi sendikaların faaliyetlerini men edebilir; Cumhuriyet Savcıları da mahkemeden ve yargıçtan men isteyebilirler."

1963-1983 döneminde yürürlükte kalan 274 sayılı Sendikalar Yasası da sendikaların faaliyetinin ancak yargı kararıyla engellenebileceğini belirtiyordu. Bu konu 274 sayılı Yasanın 30. maddesinde düzenleniyordu.

1983 yılında Danışma Meclisi'nde bile görüşülmeden doğrudan doğruya Milli Güvenlik Konseyi tarafından kabul edilen anti-demokratik 2821 sayılı Sendikalar Yasası'nda da sendikaların faaliyetlerinin durdurulması mutlaka yargı kararına bağlanmıştır. (Madde 54 ve 56).

Görüldüğü gibi, Anayasa Komisyonu'nca kabul edilen metinde yer alan ve yargı kararı olmaksızın sendikaların faaliyetlerinin durdurulmasına olanak tanıyan düzenleme, ülkemiz çalışma mevzuatı açısından 1925 yılının da gerisine gitmektedir.

İşin ilginç yanı, DYP, ANAP ve SHP Grup Başkanvekillerince ortaklaşa olarak verilen Anayasa değişikliği teklifinde şöyle denilmektedir: "Sendika ve üst kuruluşların faaliyetlerinin durdurulması veya kapatılması, ancak yasanın açıkça öngördüğü hallerde hakim kararı ile mümkündür."

Anayasa Komisyonundaki bu değişiklik akla hemen yaklaşık 1,5 yıl önce gündeme getirilen II İdare Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine ilişkin kanun tasarısını getirmektedir. Bu tasarıya göre, vali, ekonomik bunalım veya genel sağlığın veya güvenliğin bozulması hallerinde üç günlük sokağa çıkma yasağı uygulama ve demokratik kuruluşlara ait lokal, kulüp, v.b. yerlerin kapatılması da dahil olmak üzere olağanüstü kapsamlı yetkilerle donatılmak istenmekteydi.

Öngörülen düzenleme, sendikaların faaliyetlerinin durdurulması konusunda, "kanunun yetkili kıldığı merciye" sıkıyönetim komutanlıklarından daha geniş yetki tanımaktadır. 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'na göre, sıkıyönetim komutanları sendikalarda arama yapabilmektedir. Ancak sendikaların kapatılmalarına ilişkin kararlar sıkıyönetim mahkemeleri tarafından verilmektedir.

2935 sayılı Olağanüstü Hal Kanunu ise, yetkililere, "dernek faaliyetlerini, her dernek hakkında ayrı karar almak ve üç ayı geçmemek kaydıyla durdurmak" yetkisi tanırken, sendikalara ilişkin bir düzenleme getirmemektedir.

Türkiye tarafından onaylanmış bulunan 87 sayılı ILO Sözleşmesi'nin 4. maddesi, işçi örgütlerinin faaliyetlerinin idari yetkililer tarafından durdurulamayacağını belirtmektedir. Sözleşmenin 6. maddesi bu hakkı üst kuruluşlar için de getirmektedir. ILO Uzmanlar Komitesi bu konuda şunları söylemektedir: "Bu türdeki idari önlemler, kamu yetkililerinin örgütlerin faaliyetlerine müdahalesinin en aşırı biçimlerinden birini oluşturmaktadır."

ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi de şunları söylemektedir: "Sendikal örgütlerin faaliyetinin idari yetkiyle durdurulması, işçi örgütlerinin kendi yöneticilerini özgürce seçebilmeleri ve kendi yönetimlerini ve faaliyetlerini düzenleyebilme haklarının ciddi bir biçimde kısıtlanmasını oluşturmaktadır."

ILO Örgütlenme Özgürlüğü Komitesi de şunları söylemektedir: "Sendikal örgütlerin faaliyetinin idari yetkiyle durdurulması, işçi örgütlerinin kendi yöneticilerini özgürce seçebilmeleri ve kendi yönetimlerini ve faaliyetlerini düzenleyebilme haklarının ciddi bir biçimde kısıtlanmasını oluşturmaktadır."

ÇALIŞMA HAYATININ DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİ

GENEL OLARAK

Ekonomik ve sosyal haklardan olan çalışma hakkı ancak demokratik ülkelerde ve demokratik kurallarla gerçek anlamına kavuşabilir. Çalışma hakkına yönelik müdahalelerin ortadan kaldırılabilmesi için çalışma hakkının muhtevasını oluşturan değerleri koruyacak tedbirlerin alınması ve bazı koruyucu enstrümanların sağlanması gerekmektedir. Bunların başında da sendikaların serbestçe kurulması, üyelik hakları, faaliyet serbestisi, demokratik kitle örgütü olarak dokunulmazlıkları, toplu iş sözleşmesi hakkı ve özerkliğinin sağlanması, iş mücadelesi hakkının kullanılabilir düzeyde sağlanması gerekmektedir.

Bilindiği gibi gelişmiş demokratik ülkelerde yukarıda sayılan haklar büyük ölçüde gerçekleştirilmiş olup bu yolla çalışma hayatına "çalışan" olarak katılanların yaratılan değerden adil bir pay aldıkları görülmektedir. Türkiye itibarıyla de çok eski olmayan bir zamandan beri çalışma hayatının demokratikleştirilmesi için çabalar mevcuttur. Bilhassa 1960 Anayasası ile başlayan dönem Türk çalışma hayatının demokratikleştirilmesinde bir dönüm noktası olmuştur. Ancak toplumların hayatı için kısa sayılacak bir dönemden sonra 12 Mart Muhtırası ile 1961 Anayasası önemli değişikliklere tabi tutulmuş ve bilhassa çalışma hayatına ilişkin kurallarda kısıtlayıcı düzenlemelere gidilmiştir. 1982 Anayasası da benzeri bir yol takip etmiştir.

Konunun bu kısa takdiminden sonra çalışma hayatından demokratikleşmesine katkı yapan Uluslararası etkiler ile iç mevzuatımızda temel haklarıyla göze çarpan aykırılıklar ve tartışmalar ele alınacaktır.

Doç. Dr. Nizamettin AKTAY
G.Ü. İ.İ.B.F. Dekan Yardımcısı

ÇALIŞMA HAYATININ DEMOKRATİKLEŞTİRİLMESİNE KATKI YAPAN ULUSLARARASI ETKİLER

Küreselleşen dünyada uluslararası ilişkiler gün geçtikçe daha da sıkılaşmakta, birçok değer evrensel ölçüde adı konulup çerçevesi çizilmektedir. Uluslararası platformda bütün ülkelerin bu ortaklaşan evrensel değerlere uygun davranmasını sağlayıcı tedbirlerinde alındığını görmekteyiz.

Çalışma hayatı itibarıyla de uluslararası ölçekte birçok tedbirin alındığı hatta örgütler oluşturulduğu bilinmektedir. Öncelikle Birleşmiş Milletler Teşkilâtı ile Birleşmiş Milletler Teşkilâtının bir ihtisas kuruluğu olan Uluslararası Çalışma Teşkilâtı, Avrupa Konseyi ve Türkiye'nin yıllardır girmek için mücadele ettiği Avrupa Birliği, ya temel antlaşmalarıyla ya da çeşitli zamanlarda yayınladıkları sözleşme ve bildirimlerle çalışma hayatının demokratikleşmesine, insanileştirilmesine katkı sağlamaktadırlar.

Birleşmiş Milletler Antlaşmasının da sosyal ilerlemenin sağlanması, daha iyi bir hayat düzeyinin gerçekleştirilmesi, ekonomik gelişmenin önündeki engellerin kaldırılması gibi temel prensipler konulmaktadır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 10 Aralık 1948 tarihinde kabul edilen "İnsan Hakları Evrensel Beyanamesi" de örgüt kurma hakkı (md.20), sosyal güvenlik hakkı (md. 22) çalışma, iş seçme, adil ve elverişli iş şartlarına sahip olma, işsizlikten korunma, adil ücret, ve sendikalar kurma (md. 23), ücretli tatil hakkı (md. 24) gibi hakların sağlanması gereğini düzenlemektedir.

Yine Birleşmiş Milletler Teşkilâtınca 23 Mart 1976 tarihinde yürürlüğe giren "Kişisel ve Siyasi Haklar Uluslararası Sözleşmesi" de sosyal gereklerin yerine getirilmesi zaruretiinden bahsetmekle birlikte 22. maddesinde sendika hakkını koruyucu bir düzenleme ihtiva etmektedir. İlgili maddeye göre, "Herkes başkalarıyla birlikte dernek kurma hak ve özgürlüğüne sahiptir. Bu hak, herkesin çıkarlarını korumak için sendika kurma ve sendikaya üye olma hakkını da içerir" (1. fıkra). Türkiye bu sözleşmeyi henüz benimsememiştir. Birleşmiş Milletler Teşkilâtınca yayınlanan ve çalışma hayatının birçok yönünü ele alarak düzenleyen "Ekonomik, Sosyal ve Kültürel Haklar Uluslararası Sözleşmesi" ise bu konuda en önemli belgelerden birisidir. Bilhassa 6. madden itibaren Üçüncü Bölüm sendika hakkı, grev hakkı, eşit adil ücret hakkı, sosyal güvenlik hakkı, dinlenme, ücretli tatil, çocuk ve gençlerin korunması, gibi konularda düzenlemeler getirmektedir.

Uluslararası Çalışma Teşkilâtı (İLO) ise 170'i aşkın yayınladığı Sözleşme ve ilaveten tavsiye kararlarıyla çalışma hayatının her yönünü ilgilendiren kurallar getirmiş ve çalışma hayatının demokratikleşmesine katkı sağlamıştır.

Avrupa Konseyi ise yayınladığı iki belgede çalışma hayatına ilişkin hükümlere yer vermiştir. Birinci olarak 4 Kasım 1950 de Roma'da imza edilene 3 Eylül 1953 de yürürlüğe giren Türkiye tarafından da 18 Mayıs 1954 de onaylanan "İnsan Haklarını ve Ana Hürriyetlerini Korumaya Dair Sözleşme" de zorla çalıştırmanın yasak olduğu (md. 4/2), sendika kurmak, sendikalara girmek hakkına sahip olduğu belirtilmektedir. (Md. 11). İkinci olarak

Türkiye'nde 1989 yılında onaylandığı Avrupa Sosyal Şartı tümüyle sosyal refahı güçlendirmek, çalışanların çalışma haklarını düzenlemek ve geliştirmek, demokratik ülkelere uygun bir çalışma düzenini oluşturmak için tedbirler getiren bir belgedir.

Son olarak Avrupa Birliğinin 1989 yılında kabul ettiği "Çalışmaların Sosyal Temel Hakları Topluluk Şartı" Serbest dolaşımı, istihdam ve ücret, yaşam ve çalışma şartlarının iyileştirilmesi, sosyal güvenlik, örgütlenme özgürlüğü ve toplu pazarlık, mesleki eğitim, kadın erkeklere eşit davranma ilkesi, yönetime katılma, işçi sağlığı ve iş güvenliğine yönelik tedbirlerin alınması, çocuk ve gençlerin korunması, yaşlıların korunması, ile sakatların korunmasına yönelik tedbirler getirmiştir. Kuruluşun başlangıcı İkinci Dünya Savaşı sonrasına rastlamasına rağmen sosyal konularda Avrupa Birliği geç düzenleme yapmıştır. Başlangıçta ve uzun süre ekonomik bir birlik olarak Avrupa Ekonomik Topluluğu Dönemi) düşünülen kuruluştaki, "eğer sosyal tedbirler alınmazsa bütünleşmenin arzulanan birlikteliği sağlayamayacağı" fikri gelişmiş ve bu sebeple Sosyal Şart yayınlanmıştır. Sosyal Şart büyük ölçüde Avrupa Konseyi Sosyal Şartı ile Uluslararası Çalışma Teşkilâtının kabul ettiği normlarla benzerlik göstermektedir.

İÇ HUKUKUMUZDA ÇALIŞMA HAYATIMIZIN DEMOKRATİKLEŞMESİNİN ÖNÜNDE ENGEL TEŞKİL EDEN KONULAR

Mevzuatımız incelendiğinde birçok yönüyle evrenselleşmiş ve kalıpları belirlenmiş hakların henüz yeterli düzeyde sağlanamadığı görülmektedir. Bazı hallerde ise son yıllardaki gelişmeler sonucu çalışma hak ve hürriyetinin özüne uygun kullanılmasının önüne engeller çıkmaktadır. Türk çalışma hayatının daha fazla demokratikleşmesini en-

gелleyen çok sayıda husus bulunmakla birlikte yazının kapsamı itibarıyla ancak birkaç tanesi üzerinde durulacaktır. Bunları aşağıdaki şekilde sıralayabiliriz.

— Anayasanın sendikal hakları düzenleme tarzı,

— Taşeronlaşma,

— Kamu görevlilerinin sendikal hakları,

— İşsizlik sigortası,

— İstihdam güvencesi,

— Esnek çalışma ve sonuçları,

Bilindiği gibi Anayasanın Ekonomik ve Sosyal Haklar ile ilgili Üçüncü Bölümü çalışma hayatını ilgilendiren çok sayıda kural getirmektedir. Bunlar çalışma hürriyetinden, sendika, toplu sözleşme, grev, yol güvenlik hakkına kadar geniş bir yelpaze göstermektedir. Hakların kapsamından öte tepki anayasası olması sebebiyle Anayasa'da yukarıda zikredilen haklar çok teferruatlı bir şekilde ele alınmıştır. Bilhassa kolektif çalışma haklarına ilişkin düzenlemeler bir anayasada olmayacak ölçüde teferruatlıdır. Halbuki Anayasalar hakkı soyut olarak belirlenmeli, ayrıntıları kanunlara, tüzüklere, yönetmeliklere bırakmalıdır. Böylelikle hukuk tekniği itibarıyla de sağlıklı bir yol izlenmiş olur. Bu ayrıntılı düzenleme anlayışı birçok noktada kanunlarla anlamsız gelişmelerin doğmasına yol açmıştır. Meselâ, Anayasa "işçiler... aynı zamanda birden fazla sendikaya üye olamazlar" (Md.51/V) hükmünü getirirken 2821 sayılı Sendikalar Kanunu "işçi ve işverenler aynı zamanda ve aynı iş kolunda birden çok sendikaya üye olamazlar" (md. 22/1) hükmünü getirmektedir. Burada Anayasa ile Sendikalar Kanunu arasında çelişki doğmaktadır. Farklı işkollarında iki ayrı işte çalışan ya da aynı işkolunda olmakla beraber farklı iki ayrı işyerinde çalıştığı için iki ayrı sendikaya üye olmak durumundaki işçiye Anayasa yasak getirmektedir. Her ne surette olursa olsun Anaya-

saya göre iki ayrı sendika üyeliği kabul edilemez. Sendikalar Kanununa göre ise mümkündür. Anayasanın buradaki mantığını anlamak mümkün değildir. Bunun sebebi teferruatlı anayasa düzenleme kaygısıdır.

İkinci olarak Taşeron (alt işveren) uygulamasının son yıllarda ortaya çıkardığı sonuçlar çalışma hakkının ve örgütlenme hakkının demokratik esaslara uygun bir biçimde kullanılmasının önleniği yönündedir. Bilindiği gibi son yıllarda işverenler ihtisas isteyen işlerin dışında işyerlerinin asli işlerinin bir kısmını (bazı hallerde önemli kısmını ya da tamamını) taşeronlara devretmektedirler. Taşeronlar ise asgari ücretle ya da kaçak olarak asgari ücretin altında işçi çalıştırmaktadırlar. Milyonlarca işsiz olduğu ülkede taşeronun teklif ettiği düşük ücreti kabul ozurnad olan işçilerin sendika, toplu sözleşme ve grev gibi demokratik çalışma haklarını kullanabilecekleri düşünülemez. Çünkü alt işverence hizmet akdi feshedildiğinde yerine geçebilecek milyonlarca işsiz mevcuttur. Bu da taşeron işçilerinin demokratik çalışma haklarını kullanmalarını engellemektedir. Türkiye'nin de kabul ettiği 94 sayılı ILO sözleşmesi hayata geçirilebilse taşeron işçilerinin en azından ücret ve sosyal hakları itibarıyla mağduriyeti önlenir. Bu sözleşmeye göre kabaca taşeron işçilerine asıl işveren işçilerinden daha düşük olmamak kaydıyla çalışma şartları sağlanacaktır.

Üçüncü olarak kamu görevlilerine sendikal hakların sağlanması gelmektedir. Bilindiği gibi 1961 Anayasasında var olan 12 Mart muhtırasıyla değiştirilen ve 1982 Anayasasınca da öngörülmeyen kamu görevlilerinin sendika hakkını tanımak ve iç mevzuata uygun hale getirmek için 151 sayılı ILO Sözleşmesi kabul edilmiştir. Bağımlı çalışanlarına rağmen kamu görevlilerinin sendikal haklarının şimdiye kadar tanınmamış olması bir eksiklik-

tir. Ancak burada problem şu nokta aşıldıktan sonra çözümlenmelidir. Öncelikle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu elden geçirilmeli gerçek anlamda kamu kudreti kullanan kamu görevlileri belirlenmelidir. Kamu görevinin yerine getirilmesine yardımcı olanlar ayrı bir statüye tabi tutulmalı (yardımcı hizmetliler) dir. Bunların dışındaki gerçek anlamla kamu kudreti kullanan kişiler için gerektiği serbestlikte sendikal hakları sağlanmalıdır.

Ancak işsizlik sigortasında, iş güvencesi yasa taslağında olduğu gibi siyasal iktidar kamu görevlilerinin sendikalaşmasında da ayak sürülmektedir. 1991 yılının sonunda 151 sayılı sözleşmenin kabul edilmesine ve aradan üç buçuk yıla yakın bir zaman geçmesine rağmen siyasal iktidar elle tutulur bir gelişme kaydetmemiştir.

Dördüncü olarak işsizlik sigortasının sağlanması işçiler için ayrı bir zaruret oluşturmaktadır. Çalışırken işini kaybeden kişinin bir müddet için hayatını idame ettirecek bir gelir devamlılığı çalışma hakkından öte bir insanlık hakkıdır. Fakat on milyonu aşkın bir işsiz olduğu ülkede işsizlik sigortasını oluşturmamanın zorluğuda ortadadır. Belirli bir süre çalışma ve prim ödemeye dayalı bir sistem olan işsizlik sigortasında devletin katkısı da gerekmektedir. Ancak işsizlik sigortasının sıhhatli bir biçimde kuralabilmesi için öncelikli şartlardan birisi de sağlam bir iş piyasası modelinin oluşmuş ve yerleşmiş olması gereğidir. Bugün Türkiye’de İş ve İşçi Bulma Kurumu vardır ancak kurum ne kadar işsiz, kadar istihdam olduğunu yakın rakamlarla dahi bilmektedir. İşsizlik sigortası kurulduğunda amaç sadece işini kaybedene bir miktar para vermek olmayıp, işsize iş imkânı teklif etmekte gerekmektedir. Şu anki istihdam modelimizde ve işsizlik boyutlarında İ.B.K. nun ya da İŞKUR kaydıyla oluşturacağı söylenen yeni Kurumun bu fonksiyonları yerine getire-

bileceğini düşünmek zordur. Ancak yine de bu konuda atılacak adımları takdirle karşılamak gerekir.

Beşinci olarak istihdam güvencesi getirilmesine yönelik çalışmalar çalışma hakkını güvenceye kavuşturmaya yönelik çabalaradır. Türkiye 158 Sayılı İstihdam Güvencesi sağlayan İLO sözleşmesini onaylamıştır. Ekonomimizin ve işletmelerimizin büyüklükleri de gözönünde bulundurularak 1993 de olduğu gibi işverenleri de çok fazla tedirgin etmeden gerekli yasal değişiklikler yapılmalıdır.

Son olarak sanayi ve hizmet sektörünün gelişmesine paralel olarak ortaya çıkan yeni çalışma modelleri - esnek çalışma- iş ilişkilerinde bir takım problemleri de beraberinde getirmektedir. Kısalan iş sürelerine bağlı olarak düşen ücretler, haftanın belirli günlerinde, günün belirli saatlerinde yapılan çalışmalar ya da yılın yoğunluk itibarıyla belirli zamanlarına yayılmış çalışmalar sorun doğurmaktadır. Tam gün çalışma sistemine alışan insanların esnek çalışma tiplerinde ücret, fazla çalışma, kıdem tazminatı, sosyal haklar alanında meydana gelen olumsuz değişiklikleri ka-

bullenmeleride zor olmaktadır. Bihassa esnek çalışma modellerinde gittikçe azalan fazla çalışmalar ki fazla çalışma ücretleri işçi ücretlerinde önemli bir yer tutmaktadır çalışan kesimi rahatsız etmektedir. Ayrıca zaman itibarıyla yeni çalışma tiplerine uyum da sorunlar çıkarmaktadır. Kısa süreli çalışmalar sendikal hak ve hürriyetlerin kullanılmasında da zorluklara sebep olmaktadır. Bu bakımdan çalışma hayatına olumlu katkı yapacak yeni çalışma tiplerinin formu hukuki düzenlemeleri yapılmalı, boşluklar doldurulmalıdır.

Sonuç olarak Türk çalışma hayatı ile ilgili seçilmiş örnekler dışında diğer hususlarda da gerekli düzenlemeler yasa koyucu tarafından yapılmalı, ancak bu konuda sosyal tarafların iştirakleride sağlanmalıdır. Aksi takdirde tek taraflı, tek gözle yapılan düzenlemeler yarar yerine zarar getirebilir. Çalışma hayatının demokratikleşmesi yerine ... yol açma ihtimali söz konusu olur.

DUYURU

TÜRK-İŞ Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti’nde meydana gelen yangın faciası için yardım kampanyası açtı.

TÜRK-İŞ topluluğunda derin bir üzüntüye neden olan bu faciaya neden olanları şiddetle kınıyoruz.

KAMPANYA İÇİN

Vakıfbank TÜRK-İŞ Şubesi

Hesap No: 2000464

K.K.T.C. Yangın Fonu Yardım Hesabı

"Basında Sendikal Örgütlenme ve Yeni Hedefler" adını verdiğimiz bu panel, sektörümüzde nayatı önem taşıyan sendikal örgütlenmenin teorisi ve pratiğinin geliştirilmesine yönelik etkinlikler dizisinin ikinci oluşturmaktadır. Önümüzdeki aylarda bu etkinliklerimizi çeşitlendirerek sürdüreceğiz.

Türkiye Gazeteciler Sendikası, önümüzdeki 3-4 yılı kapsayan yeni dönemde, basın sektöründe sendikal örgütlenmeyi yaygınlaştırmayı kendisine temel hedef olarak seçmiştir.

Demokrasinin savunucusu olan basın ve yayın organlarında çalışanlar demokrasinin temel taşı olan sendikalarda örgütlenmelidirler.

Gazeteciler olarak bizler, emeğini, ürettiği haberini satan ve bu sayede para kazanan kişileriz. Dolayısıyla işçi sınıfının bir üyesiyiz. Aydın olmamız, okumuş olmamız, yaşam standartlarımızın nispeten yüksek olması işçi sınıfının bir parçası olduğumuz gerçeğini değiştirmez.

Tek başlarına çıkarlarını savunmada güçsüz olan işçilerin, güçlerini birleştirdikleri geleneksel örgütler ise sendikalar. Gazetecilerin sendika üyesi olmaları gereğinin bir yönü budur.

Ancak biz gazeteciler için sendikanın, hak ve çıkarların savunulduğu bir örgüt olmaktan öte bir anlamı daha olmalıdır. O da demokratlığımızdır.

Demokrasiyi, örgütlü ve konuşan toplumu savunan gazetecilerin, önce kendi sendikalarından örgütlenmeleri gerekmektedir.

Basın emekçileri, demokrasinin bir gereği olarak sendika üyesi olmalıdırlar. Bu ideal uğru-na sendikalaşmalıdırlar.

Sendikalaşmak bir onur, bir demokrasi mücadelesidir. Basın çalışanları kendilerini bu demokrasi mücadelesini dışında ve tarafsız bir gözlemci gibi göremezler, aksine bizzat bu mücadelenin içinde yer almak zorundadır.

Basın sektöründe sendikal örgütlenmenin yaygınlaştırılması Türkiye'nin geleceği açısından da önemlidir. Bu değerlendirmeyi, abartma olarak görmemek gerekir.

Bugün basın emekçileri, sektörümüzde ağırlığını iyice hissettiren sermayenin ekonomik baskısı altında ezilmektedir.

Emek söbürsüz had safhaya ulaşmıştır. Astronomik ücretlerle çalışan sayıları iki elin parmaları kadar olanlar hariç, basın emekçilerinin çoğu "ucuz işgücü" olarak kullanılmaktadır. Bir gazetecinin emek verip ürettiği haber, holdinglemiş basın patronunun irili ufaklı, ucuz pahalı bütün gazetelerinde ve televizyonunda kullanılmaktadır. Böylece bir işçi, 4-5 tane yazılı ve görüntülü yayın organı için haber toplamakta, emek sarfetmekte ama tek bir yayın organından para almaktadır. Ve gazete patronları bedavaya getirdikleri emek ile halka "ucuz gazete" sattıklarını reklam etmektedirler.

Sonuçta, aynı haber için hem pahalı gazeteden, hem de ucuz gazeteden kar elde etmeyi başarmaktadırlar.

Şu anda, ulusal ve yerel düzeyde yayın yapan özel televizyon kanallarının çoğu, çalıştır-
*

BASINDA SENDİKAL ÖRGÜTLENME*

TGS Ankara Şube Başkanı
Ercan İPEKÇİ

ğrı işçilerinin ücretlerini ya hiç ödemekte ya da gecikmeli ve düzensiz olarak ödemektedir.

Lotarya ve yarışmalarla milyarlarca liralık armağanları dağıtmaktan çekinmeyen bu kuruluşların hemen hepsi, istisnasız olarak, gerçek ücretler ile bordro ücretlerini farklı göstermekte, dolayısıyla SSK primlerini düşük ödemekte ayrıca bu yolla vergi kaçırmaktadırlar.

Aynı durum, görüntülü yayın kuruluşlarının patronlarının sahibi olduğu gazetelerin birçok-ğunda da geçerlidir.

Yazılı ve görüntülü yayın organlarında yayın olan bir değer uygulama, bu kuruluşlardaki basın emekçilerinin, 4-5 yıla kadar varan sürelerce sözleşmesiz ve sigortasız çalıştırılmasıdır. Basın emekçisi, sömürülmek ve işten atılmak seçenekleriyle başbaşa bırakılarak, basın patronlarının kölesi haline getirilmek istenmektedir.

Basın piyasasına birkaç patronun egemen olması, basın emekçilerinin işyeri değiştirme olanaklarını da daraltmaktadır.

Günümüzde basın sektörü, tamamen kar zihniyetli bir sermayenin eegemenliği altına girmesiyle, insan gücüne yatırım yapılmayan, kaynakların kıyasıyla rekabete ve promosyana atıldığı bir çıkmaz sokağa sürüklenmektedir.

Az sayıda basın patronu, kendi gazetesinin satması için veya kendi televizyon kanalının izlenmesi için görünüşte birbirleriyle kıyasıya rekabet halindedir.

Milyarlarca liralık kaynağın ansiklopedi sa-vaşlarına akıtılması, dayalı döşeli villa ve apartman kampanyaları, bedava verilen otomobiller, televizyonlar, beyaz eşyalar, tabaklar, çarşafar, nevresimler, bu "sahte rakebet" ortamının bir sonucudur.

"Fiyat dışı rekabet araçlarından" birisi de "karalama kampanyalarıdır".

Basın patronlarının, sahibi oldukları gazete ve televizyonları kullanarak, "sahte" saldırgan rekabet ortamını yaratmaları, kamuoyu önünde birbirlerini karalama kampanyaları yürütmeleri, iktidarla kredi pazarlığına girerek toplumu kendi çıkarları doğrultusunda yönlendirmeye çalışmaları; gazetecilerin kamuoyu önündeki saygınlığına da zedelemektedir.

Böyle bir ortamda, basın emekçisi gazeteciler ile basın patronları birbirine karıştırılmakta-
dır.

Bütün bu sorunlarla mücadele edebilmek, mesleğimize saygınlık kazandırabilmek, ucuz işçiliği, sigortasız çalıştırılmayı önleyebilmek için güçlü ve yaygın bir sendikal örgütlenmeye ihtiyaç vardır.

Basın sektörünün kendisine çeki düzen vermesi, toplumdaki diğer kurumların işleyişinin de daha sağlıklı olmasına yol açacaktır. Basın, denetim işlevini daha etkin ve güvenilir şekilde yerine getirecektir.

Basın sektöründe sendikal örgütlenmenin yaygınlaştırılması Türkiye'nin geleceği açısından önemlidir, derken bunu kastediyoruz.

Sendikal örgütlenme, yalnız bizim değil bütün sendikaların karşılaştığı önemli bir sorun. Basın sektöründe başlayacak bir sendikal hareket, diğer sektörleri de mutlaka olumlu yönde etkileyecektir.

Türkiye Gazeteciler Sendikası olarak, çok açık bir şekilde ilan ediyoruz: Gazete, ajans, dergi, televizyon ve radyolarda çalışan bütün basın emekçileri, sendikal örgütlenme için verilecek büyük mücadeleye hazır olsunlar. Gazeteci meslekdaşlarımız, bunu, demokrasiye olan inancı gereği yapmalıdırlar. Örgütsüz, hele hele sendikasız bir gazeteci olamaz. İşten atılmak korkusuyla daha fazla vakit kaybedemeyiz. Bu mücadelede işten atılan da olur, atılmayan da. TGS, bu mücadelede, her meslekdaşımızın karşılaşılabileceği maduriyeti giderebilecek güçtedir. TGS yetmezse, diğer sendikalar, onlar da yetmezse Türk-İş Konfederasyonu gereken her türlü desteği vermeye hazır durumdadır.

Meslek onurumuzun, kardan başka bir şey düşünmeyen basın patronları tarafından ayaklar altına alınmasına daha fazla izin veremeyiz. Kaybedecek başka neyimiz kaldı ki? Bu adamlar zaten bizi yeterince sömürmediler mi?

1996 yılına bütün basın emekçileri hazır olsun. İşverenler ya sendikal örgütlenmeye kolay yoldan rıza gösterecekler ya da bütün işyerleri her türlü mücadelenin yaşanacağı mevziler haline dönüşecek.

Biz bi mücadeleyi başlatmakta kararlıyız. Fakat, bazı yasal düzenlemelerin yapılması, sendikal örgütlenmenin teşvikine ve daha kolayca gerçekleştirilmesine de olanak sağlayacaktır.

İşte bu noktada da siyasetçilerimizden, özellikle iktidar sorumluluğunu üstlenmiş siyasetçilerimizden beklentilerimiz vardır.

Bu arada, sektörümüzde sendika dışında örgütlenmiş olan diğer basın meslek kuruluşlarından da beklentilerimiz var. Derneklerin, hem sendikal örgütlenmenin yaygınlaştırılması hem de mesleğimizi ilgilendiren konularda yasal düzenlemelerin yapılması için sendikamızla ortak hareket etmelerini diliyoruz.

Özellikle, bir örgütlülük ihtiyacıyla kurulan ve örgütlülüğün gereğine inanan derneklerin yöneticilerinin öncelikle sendikaya iyileklerini yaptırmalarını öneriyoruz. Bu, kendi üyelerini, sendikaya üye olmaları için de bir örnek oluşturacaktır.

* T.G.S. Ankara Şubesi tarafından düzenlenen "Basında Sendikal Örgütlenme ve Yeni Hedefler" konulu panelin açış konuşması.

TÜRKİYE-ILO İLİŞKİLERİ

YILDIRIM KOÇ
Genel Başkan Danışmanı

Türkiye Uluslararası Çalışma Örgütü'ne 1932 yılında üye oldu ve günümüze kadar 36 ILO Sözleşmesini onayladı. Bu Sözleşmelerden biri daha sonraki yıllarda gözden geçirildiği için, günümüzde yürürlükte 35 ILO Sözleşmesi bulunmaktadır.

Her ülke, onayladığı Sözleşmelerin uygulanması yükümlülüğünü üstlenmiştir. Onaylanan ILO Sözleşmesi, Anayasamızın 90. maddesi uyarınca, iç mevzuatımıza dahil olur. Diğer bir deyişle, TBMM'de bir yasa ile onaylanması uygun görülen Sözleşme 42 81 94 95 98 105 111 119

bu Sözleşmeler, kendi yasalarımız gibi olur. Eğer bir ülkenin hükümeti, onayladığı Sözleşmelerin gereklerini yerine getirmese, "ayıplanır." ILO'nun tek yaptırımı "ayıplamak"tır. Ancak ayıplanmanın da düzeyleri vardır.

Eğer bir ülkenin hükümeti, ILO Yönetim Kurulu tarafından seçilen ünlü hukukçulardan oluşan Uzmanlar Komitesi'nin her yıl hazırladığı raporda yer alırsa, ayıplanır. Örneğin, Türkiye, Hükümetin Sözleşmeleri uygulamaması nedeniyle, 1995 yılında 8 Sözleşmeyi uygulamadığı için bu raporda yer almıştır.

Her yıl Haziran

Sözleşme Yılı	42	81	94	95
1971	-	X	X	X
1972	X	X	X	X
1973	-	-	-	-
1974	-	X	-	-
1975	-	X	-	-
1976	-	X	X	X
1977	-	X	X	X
1978	-	-	X	X
1979	-	-	X	X
1980	-	-	X	X
1981	-	-	X	X
1982	-	-	-	X
1983	-	-	-	X
1984	-	-	-	-
1985	-	-	-	X
1986	-	-	-	-
1987	-	-	-	-
1988	-	-	-	-
1989	-	-	-	-
1990	-	-	-	-
1991	-	-	-	-
1992	-	-	-	-
1993	-	-	-	-
1994	-	-	-	-
1995	-	-	-	-

ayında toplanan Uluslararası Çalışma Konferansı'nda işçi, işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşan Standartların Uygulanması Komitesi, Uzmanlar Komitesi'nin sözü edilen raporunda yer alan hak ihlallerinin bir bölümünü incelemeye alır. Bir ülkenin incelemeye alınması için, Standartların Uygulanması Komitesi'ndeki işçi grubu ile işveren grubu bu konuda katı bir direniş içine girmez.

Uzmanlar Komitesi raporunda yer aldıktan sonra ber de seçilerek Standartların Uygulanması Komitesi'nde incelemeye alınmak, epey ayıplanmaktadır. Hükümetlerin bu konulardaki yanlışlık ve eksiklikleri, kendilerinin olduğu kadar ülkelerinin de epey ayıplanmasına neden olur.

Türkiye, 1971-1995 dönemindeki 25 yıllık sürede yalnızca 1973 ve 1982 yıllarında Standartların Uygulanması Komitesi'nde ele alınmadı. Diğer yıllarda ise, toplam 8 Sözleşmenin uygulanması nedeniyle incelemeye alındı. Bu dönemde Türkiye'nin Standartların Uygulanması Komitesi'nde ele alındığı Sözleşmeler şunlardır:

42 sayılı Mesleki Hastalıkların Tazmini hakkında Sözleşme

81 sayılı Sanayi ve Ticarette İş Tektisi hakkında Sözleşme

94 sayılı Bir Amme Makamı Tarafından Yapılan Mukavelelere Konularak Çalışma Şartları hakkında Sözleşme

95 sayılı Ücretin Korunması hakkında Sözleşme

98 sayılı Örgütlenme ve Toplu Pazarlık Hakkı İlkelerinin Uygulanması hakkında Sözleşme

105 sayılı Zorla Çalıştırmanın Sona Erdirilmesi hakkında Sözleşme

111 sayılı İş ve Meslek Bakımından Ayırım hakkında Sözleşme

119 sayılı Makinaların Gerekli Korunma Tertibatı hakkında Sözleşme

Türkiye, 1971 yılındaki Uluslararası Çalışma Konferansı'nda 81, 94 ve 95 sayılı Sözleşmeleri ihlal ettiği iddiasıyla incelemeye alınmıştı. 1985 yılında ise 95, 98 ve 111 sayılı Sözleşmeler nedeniyle incelendi.

Türkiye'nin Standartların Uygulanması Komitesi'nde incelendi yıllar ve ilgili Sözleşmeler aşağıda sunulmaktadır.

Yaklaşık 400-450 kişiden oluşan Standartların Uygulanması Komitesi'nde incelemeye alınan ülke Hükümeti, önce Uzmanlar Komitesi raporunda yer alan iddiaları yanıtlar. Bunun ardından, işçi grubu sözcüsü ile işveren grubu sözcüsü bir değerlendirme yapar ve konu isteyenlerin söz alarak konuşabildiği tartışmaya açılır. Tüm bu tartışmaların sonunda ülkenin hükümet temsilcisine yeniden söz verilir. Daha sonra da bu konuda Komite'nin tavsiye kararı taslağı okunur ve gerekli değişiklikler yapıldıktan sonra kabul edilir.

Eğer bir ülke, onaylanmış olduğu Sözleşmeleri sürekli olarak ihlal ederse ve bu konuda Standartların Uygulanması Komitesi'nde çoğunluk görüşü oluşursa, bu ülke "kara liste"ye alınır; veya, "özellikle ayıplanır." Örneğin, 1994 yılında yalnızca Hindistan, çocukların zorla çalıştırılmalarını önleme konusunda yükümlülüklerini ısrarla yerine getirmediği ve 29 sayılı Zorla Çalıştırma Sözleşmesi'ni ihlal ettiği için "kara liste"ye alındı. "Kara liste"ye alındı. "Kara liste"nin gerçek adı, Standartların Uygulanması Komitesi'nin raporunda "özel

pragrata" yer almaktadır.

Türkiye, Hükümetlerin onaylanmış ILO Sözleşmelerinden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmemeleri nedeniyle, birkaç kez bu zor duruma düşmüş, Standartların Uygulanması Komitesi'nin özel paragrafına girerek, özellikle ayıplanmıştır. Türkiye'nin bu konuma düşmesinin sorumluluğu, Uluslararası Çalışma Örgütü'nün onaylanmış Sözleşmelerini uygulamayan hükümetlerdir.

Türkiye 1974 yılında, Hükümet, Zorla Çalıştırmanın Sona Erdirilmesi hakkındaki 105 sayılı Sözleşme'yi ihlal ettiği için bir sonraki yıl özel pragrafa alınmakla tehdit edildi. Ancak 1975 yılında gerekli değişiklikliği yaptığı için özel pragrafa alınmadı.

Türkiye 1978 yılında, Hükümet 94, 95 ve 119 sayılı Sözleşmeleri ihlal ettiği için, işçi ve işveren gruplarının ortak kararıyla, özel pragrafa alındı.

Türkiye 1979 yılında da, Hükümet 94,95 ve 119 sayılı Sözleşmeleri ihlal ettiği için, işçi ve işveren gruplarının ortak kararıyla, özel paragrafa alınmadı.

Türkiye 1978 yılında, Hükümet 94, 95 ve 119 sayılı Sözleşmeleri ihlal ettiği için, işçi ve işveren gruplarının ortak kararıyla, özel paragrafa alındı.

Türkiye 1979 yılında da, Hükümet 94,95 ve 119 sayılı Sözleşmeleri ihlal ettiği için, işçi ve işveren gruplarının ortak kararıyla, özel paragrafa alındı. Ancak bu kararın alınmasının hemen ardından, İngiltere hükümet temsilcisinin verdiği önerge kabul edilince, özel pragraf kaldırıldı.

Türkiye, 1980 yılında, Hükümet 94 ve 95 sayılı Sözleşmeleri ihlal ettiği için, işçi ve işveren gruplarının ortak kararıyla, özel paragrafa alındı.

Türkiye, 1983 yılında, Hükümet 98 ve 11 sayılı Sözleşmeleri ihlal ettiği için, işçi ve işveren gruplarının ortak kararıyla, özel paragrafa alındı.

Türkiye son olarak 1989 yılında, Hükümet 111 sayılı Sözleşmeyi ihlal ettiği için, işçi ve işveren gruplarının ortak kararıyla özel paragrafa alındı.

Sosyal Sigortalar Kurumunun Alacakları

Yaşamın zaman içinde oluşturduğu ve ekonomik zorlukların, sosyal güvenlik sistemlerinin oluşumuna katkısı kadar, onları yönlendiren ve geliştiren ağırlığı da toplumsal bir olay olarak günümüzde önem kazanmaktadır.

İnsanoğlu yaşadığı her dönemde, kendisini yoksulluğa iten, kendisinin ve ailesinin gelecekle-rini tehdit eden olaylardan ve risklerden korunma duygu ve çabasının yanında güvenceli olmak istek ve arzusu ile dolu olmuştur. Onun için de sosyal güvenlik olgusu Anayasa'larda çağdaş bir insan hakkı olarak yer alarak düzenlenmiş bulunmaktadır.

İngiliz BEVERIDGE 1941 yılında yayınlanan raporunda sosyal sigorta yardımlarının dağıtımı ile ilgili olarak oluşturulacak kamu kurumunun yürüteceği hizmetin, genel hizmetin yalnızca belirli bir tarafını oluşturacağına değinmekte ve bu yardımların ekonomik yönden tam istihdamın sağlanması ve gerçek bir sağlık politikası ile desteklenmesi halinde sosyal güvenlik sisteminin etkinlik kazanacağı gerçeğine değinmektedir. Yani çağdaş ve güne uygun sosyal güvenlik hizmetlerinin varlığından sözede bilmek için, bu politikaların tam olarak yürütülmesi hususunu vurgulamaktadır.

Son günlerde basında yer alan bazı haberler ve gelişmeler, ülkemizin sosyal güvenlik uygulamalarındaki yerini ve derecesini göstermektedir.

Sosyal Sigortalar Kurumu Genel Müdürü Sayın KILIÇDAROĞLU, Kurumun primden ileri gelen alacağının 48 trilyon olduğunu ve bu alacağın üçte ikisinin kamuya ve üçte birinin de özel sektöre ait olduğunu açıklamış bulunmaktadır.

Bu Kurum alacağına, emeklilere ödenen aylıkların yüzde 60-73'üne varan sosyal yardım zammı ödemelerinden ileri gelen alacaklar dahil değildir. Yine bu kalemden ileri gelen alacaklar ilgili kuruluşlardan 1.6.1994 tarih, 3995 sayılı Kanunla yapılan yasal düzenlemeye rağmen zamanında alınamamaktadır.

Aslında sosyal yardım sosyal devlet ilkesinin bir gereği olduğundan Hazinece karşılanması gerekir. Ama nedense eksik bir düzenleme sonucu,

son kuruluş olarak özel sektördeki işinden ayrılarak 506 sayılı Kanun hükümlerine göre malullük, yaşlılık ve ölüm aylığı bağlananların sosyal yardım zamları karşılığında prim almadan Kurumca ödenmekte, son kuruluş olarak kamu kurum ve kuruluşlarından ayrılarak bu hakka sahip olanlara ödenen sosyal yardım zamlarının da bu kamu kurum ve kuruluşlarından tahsili gerekmekte ve fakat tahsilat yapılırken zorluklarla karşılaşmıştır.

Sayın Genel Müdür son olarak TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonunda da Kurumun 1.2.1995 tarihi itibarıyla işverenler prim, gecikme zammı ve sosyal yardım zammı ödemelerinden ileri gelen toplam alacağını 57 trilyon 100 milyar lira olarak açıklamış bulunmaktadır.

Kurumun en yetkili kişinin Kurum alacakları hakkındaki bu iki farklı açıklaması bizde bazı endişeler yarattığından bazı hususların açıklanmasında yarar görmekteyiz.

Kurumun primden ileri gelen alacakları için uygulanan gecikme zammı aylık yüzde 12, yıllık yüzde 144'dür.

Yine 1.12.1993 tarih, 3917 sayılı Kanunla yapılan yasal düzenleme ile süresi içinde ödenmeyen sosyal yardım zamları için de yine aylık yüzde 12, yıllık yüzde 144 gecikme zammı tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir.

Yine 1.12.1993 tarih, 3917 sayılı Kanunla yapılan yasal yardım zamları için de yine aylık yüzde 12, yıllık yüzde 144 gecikme zammı tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir.

Kurumun primden ileri gelen alacakları kümülatif bir görünümündedir. Yine sosyal yardım zamlarından ileri gelen alacaklar da, her ay yapılan ödemelerden ileri geldiğinden aynı durumdadır.

Burada vurgulamakta yarar gördüğümüz bir başka husus, gecikme zammından ileri gelen Kurum alacaklarının borç kanuni takibe verilirken ve birde, tahsil anında hesaplandığı hususudur.

Sosyal yardım zammı ödemelerinden ileri gelen Kurum alacaklarına da biraz açıklık getirmek istiyoruz.

1993 yılı sonu itibarıyla Kurumun ilgili kurum

ve kuruluşlarından talep edilmesine karşın henüz tahsil olunmamış sosyal yardım zammı ödemelerinden ileri gelen alacağı, 13 trilyon 555 milyar 376 milyon 671 bin 430 liradır. Yani bu tarih itibarıyla bu kurum ve kuruluşlardan talep olunmayan bir miktar alacak da bahis konusudur.

Yine 1.10.1993 tarihinde 1 milyon 380 bin lira olan sosyal yardım zammı ödemeleri;

1.1.1994 tarihinde	1 milyon 750 bin lira
1.4.1994 tarihinde	1 milyon 960 bin lira
1.7.1994 tarihinde	2 milyon 180 bin lira
1.10.1994 tarihinde	2 milyon 580 bin lira
1.1.1995 tarihinde	3 milyon 150 bin lira
1.4.1995 tarihinde	3 milyon 390 bin lira
15.4.1995 tarihinde de	4 milyon 690 bin lira'ya yükseltilmiştir.

Ayrıca devreye yeni sigortalılar da girmiş bulunmaktadır. Yani sosyal yardım zammından ileri gelen ve kuruluşlardan talep edilen ve edilecek olan sosyal yardım zammı alacaklarının da en iyimser hesaplama primden ileri gelen Kurum alacakları kadar olması tabiidir.

Yani Kurumun 1.2.1995 tarihi itibarıyla prim, gecikme zammı ve sosyal yardım zammı ödemelerinden ileri gelen toplam alacağının 57.1 trilyon olması bize göre iç karartıcı değil, bilakis Kurum yönünden huzur verici bir sonu olarak görülmekte ve değerlendirilmektedir. Ancak iki açıklama arasındaki farklı sonuçlara bir açıklık getirebilmek için, Kanuni takibe verilen ve verilmeyen prim alacakları ile, ilgili kuruluşlardan talep edilen ve edilmeyen sosyal yardım zammından ileri gelen Kurum alacakları ve bu alacaklara tekabül eden gecikme zammı tutar ve tarihlerinin ayrı ayrı açıklanmasında zaruret vardır.

İddia ediyoruz ki, 1.2.1995 tarihi itibarıyla Kurumun primden, sosyal yardım zammından ve gecikme zammından ileri gelen tutarları 100 trilyonun çok üzerindedir.

Yine bu açıklamalar arasında yeralan "... ben olsam, SKK'nın sağlık hizmeti vermesinden vazgeçerim. Çünkü bu koşullarda sağlık hizmetini dışarıdan satın almak daha ucuz. Ama buna sendikalar karşı çıkıyor. İşçinin malı olan hastaneleri satamazsınız diyorlar..." sözü de sosyal güvenlik hizmetlerini tamamlayan sağlık hizmetlerinin etkisini görmemezlik olarak değerlendirilmektedir.

Tabiidir ki, bugünkü piyasa koşullarına göre bu iddiaya evet demek mümkün değildir. Şartlar ve gelişmeler her geçen gün ters bir tablo oluşturmaktadır. Yani sağlık hizmetlerinin büyük bir kıs-

mını üretmek maliyetleri müsbet yönde etkilediği gibi, piyasaları da düzenleyen ve kontrol eden neticeler vermektedir.

Sorun yönetim, personel ve donatım yani işletme sorunudur. 4792 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununa 3917 sayılı Kanunla eklenen Geçici Madde 7'ye göre satılan Kurum gayrimenkullerinin satış bedellerinin Kurumun mali durumunda bir fantazinin ötesinde ne gibi faydası olmuştur? Bu suali yetkililerin cevaplandırması gerekir.

Onun için de, sendika liderleri hem Beveridge raporunda yeralan gerçekleri ve hem de işçinin yılların birikimi mallarını düşünerek sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi görüşüne karşı çıkmaktadırlar.

Yine Kurum yetkililerine hatırlatmakta yarar gördüğümüz bir başka husus, sigortalı işçilerin, sigorta emeklilerinin ve bu kişileri temsil eden kuruluş yöneticilerinin Kuruma ve Kurum hizmetlerine ciddi, samimi ve fedekarca bakış açılarıdır. Yapılan bütün aleyhte düzenlemelere rağmen, Kurumun varlığı ve bu varlığın oluşturduğu toplumsal huzuru dikkate alarak tüm olumsuz tutum ve davranışlar olumlu değerlendirilmeye çalışılmaktadır. Örneğin, üç büyük şehirde "Saat 16.00'dan sonra gel, paran varsa 400 bin lira muayene ücretini öde, seni bekletmeden muayene edeyim" gibi ayıplı uygulamanın yarattığı olumsuzlukları ve farklılıkları da sükunetle takip etmekte, birgün ekstraden ödeyecek parası olmayanların da bu ülkenin vatandaşı ve bu Kuruma prim ödeyen ve ödemiş bulunan kişiler olduğu gerçeğinin anlaşılacağına olan inançlarını yitirmektedirler.

Çünkü Kurumu çok sevmektedirler.

Kurumu yönetenlerin de aynı samimiyet içinde olması ve Kurumun mali ve idari yönden bugünlere geliş nedenlerini açık açık söylemeleri ve değerlendirilmeleri gerekmektedir. Yani sigortalılar, sigorta emeklileri ve Kurumun ayrılmaz bir üçlü olduğu gerçeğinin görülmesinin zamanı geçmektedir.

Kurum sağlık hizmetlerinin özelleştirilmesi veya Kurum sağlık kuruluşlarının satılması, Kurum sağlık hizmetlerinde telafisi mümkün olmayan sorunlar yaratacaktır. Bu sorunlar aşama aşama sağlık hakkının sonu olacaktır. Onun için de gerçekleri görmek ve değerlendirmek suretiyle yönetimden ve siyasi tercihlerden ileri gelen bugünkü menfi tablonun nedeni anlaşılması gerekli görülen idari ve yasal önlemlerin alınması suretiyle işçilere yapılan haksız suçlamalar da son bulmalıdır.

Ev İşçileri:

Evlerin Sessiz Köleleri ILO Gündeminde...!

Seyhan ERDOĞDU
TÜRK-İŞ
Kadın İşçiler Müdürü

Uluslararası Çalışma Örgütü ILO'nun yönetim organı, 1993 Kasım'ındaki toplantısında Uluslararası Çalışma Konferansının 1995 yılında yapılacak olan 82. Oturumunun gündemine ev işçilerini de almaya karar vermişti. Ev işçileri pekçok ülkede yasal korumaya sahip olmayan, evde çalışmaları nedeniyle örgütlenmeleri ve haklarını korumaları açısından büyük engellerle karşılaşan, geniş bir işçi kitlesini oluşturmaktadır.

Ev işçilerinin önemli bir bölümü kadındır. İşsizliğin veya eksik istihdamın yüksek olduğu pekçok ülkede, ev işçiliği, aile sorumlulukları ve eğitimsizlik yüzünden düzenli iş imkanına sahip olmayan pekçok kadın için tek gelir kaynağıdır.

Ev işçilerinin en önemli sorunu son derece düşük ücret koşullarıyla çalışmalarıdır. Ev işçileri hemen hemen her yerde parça başı ücretle çalışırlar. bu da çalışma saatlerinin çok uzun olmasına ve küçük çocukların bile ev işine yardımcı olarak çalıştırılmalarına yol açar.

Ev işçileri hiçbir sosyal güvenliğe sahip değildir.

Pekçok ülkede ev işçileri, esas işverenlerini tanımazlar; esas işverenden aracı, taşeron, alt taşeron gibi bir araçlar ağı ile kopartılmış durumdadırlar. Sipariş olunca çalışırlar, sipariş yoksa çalışamazlar ve vasıfsız işçilerin kabul ettiği ücret düzeyinin altındaki ücretleri bile kabul etmek durumunda kalırlar.

Üretimin küreselleşmesi, bölgesel ticaret anlaşmalarının artması ve işgücü piyasalarının düzensizleştirilmesi sonunda hem gelişmekte olan ülkelerde, hem de sanayileşmiş ülkelerde ev işçilerinin sayısı hızla artmaktadır.

Ancak bu artış, pekçok ülkede ev işçileri işçi sayılmadığı için istatistiklere bile yansımamaktadır.

Uluslararası Çalışma Örgütü ev işçilerini özel olarak yardıma ve korumaya muhtaç bir işçi kategorisi olarak ele almaktadır. Bu nedenle ilk kez 1984'de, Uluslararası Çalışma Konferansı benimsemiş olduğu sonuçlarda, ev işçilerinin korunmasına ilişkin etkin bir politika oluşturulması ihtiyacının altını çizmiştir.

1985 yılındaki Uluslararası Çalışma Konferansı sonuçlarında, yönetim kurulunun ev işçiliğinin bir uluslararası sözleşme kapsamına alınmasını gündeme getirmesi talep edilmiştir.

1988 yılı Konferans sonuçlarında ise, ev işçilerinin yasal ekonomik ve sosyal durumlarının belgelenmesi ve iyileştirilmesi talep edilmiştir.

Bu gelişmelerden sonra ILO yönetim organı 1989 ayındaki oturumunda ev işçiliğinin bir uzmanla komitesi tarafından incelenmesini karar altına almıştır.

Ev İşçilerinin Sosyal Korunmasına İlişkin ILO Uzmanlar Toplantısı 1-5 Ekim 1990 tarih-

lerinde Cenevre'de yapılmış ve bu toplantıda ev işçiliğinin yapısı, boyutları ve sorunlarının yanısıra, çeşitli ülkelerdeki ev işçiliğine ilişkin koruma ve örgütlenme faaliyetleri değerlendirilmiştir. Toplantı raporu ILO tarafından yayınlanmış ve üye ülkelere dağıtılmıştır.

ILO'nun ev işçilerine ilişkin bölgesel düzeyde çalışmalarının yanısıra bu konuda araştırma ve pilot teknik işbirliği programları da mevcuttur.

Yukarıda da belirttiğimiz gibi bütün bu çalışmalar sonucunda, ILO yönetim kurulu, 1993 tarihinde, eve iş vermenin Uluslararası Çalışma Konferansı gündemine getirilmesini ve 1995 yılındaki Konferans oturumunda ele alınmasını kararlaştırmıştır. Böylece eve iş verme sorunu Haziran 1995 tarihinde Cenevre'de toplanan 82. Uluslararası Çalışma Konferansında bir gündem maddesi olarak belirlenmiştir.

Konferansın eve iş vermeyi gündemine almasının amacı 1996 yılında ev işçiliği ile ilgili yeni bir uluslararası çalışma standardı benimsemektir.

ILO'nun eve iş vermeye yaklaşımı oldukça esnek sayılabilecek bir çerçeveye sahiptir. ILO, ev işçiliği konusunda katı olmamakla birlikte yasal bir çerçeve benimsenmesini uygun görmektedir.

ILO, ev işçilerinin durumunu ve bu konuda sosyal tarafların tutumunu tesbit etmek üzere

ye ülkelere bir anket formu yollamış ve çeşitli sorularla eve iş verme konusunda hükümetlerin, işçi ve işveren kuruluşlarının görüşlerini tesbit etme yoluna gitmiştir.

ILO, anket sonuçlarına dayanarak, ev işçileriyle ilgili genel çalışma ilkelerini belirleyen kısa bir sözleşmenin benimsenmesini, ev işçilerine yönelik politikanın uygulanmasına ilişkin ayrıntılı önerilerin ise bir tavsiye kararıyla tanımlanmasını uygun bulmuştur.

ILO'nun hazırlamış olduğu taslak çalışma standartına göre ev işçiliği konusunda benimse-necek olan sözleşmeyi onayla-yacak olan ye ülkeler, ev işçiliğine ilişkin bir ulusal politika benimsemek durumundadırlar. Bu politikanın amacı, ev işçilerinin durumunu iyileştirmek olmalıdır. Hkmetler, bu ulusal politikaları belirlerken, söz konusu ülke-deki, en çok üyeye sahip işçi ve işveren kuruluşlarının ve eğer varsa ev işçilerinin ve ev işçileri işverenlerinin örgütlerinin görüşlerini almak durumundadır.

ILO'nun ev işçisi tanımı oldukça kapsamlıdır. Buna göre ev işçisi,

- Kendi evinde veya işverenin işyeri dışında olmak şartıyla kendi seçtiği diğer yerlerde,

- Bir ödeme karşılığında,

- Malzeme, ekipman veya diğer girdilerin, kendisi tarafından, işveren tarafından veya aracı tarafından temin edilmesine bakılmaksızın işverence belirlenen mal ve hizmetlerin üretimi için çalışan kişidir.

Ev işçisi ulusal yasa, yönetmelik ve mahkeme kararları altında bağımsız bir işçi sayılması için gerekli olan ekonomik bağımsızlığa ve özerklik derecesine sahip olmayan kişidir.

Sözleşmenin amacı, ev işçileriyle diğer işçiler arasında eşdeğer muamele sağlamaktır. Kuşkusuz bu konuda ev işinin özel nitelikleri hesaba katılacaktır.

Sözleşme taslağı aşağıdaki alanlarda ev işçileri için eşdeğer muamele talep etmektedir.

- Ev işçilerinin kendi seçtikleri örgütleri kurma veya bu örgütlere girme ve bu örgütlerin faaliyetlerine katılma hakkı,

- İstihdamda ve meslekte ayrımcılıktan korunma hakkı,

- İşçi sağlığı ve iş güvenliği alanında korunma hakkı,

- cret hakkı,

- Yasal sosyal güvenlik hakkı,

- Mesleki eğitim olanağı,

- İstihdamda veya işte asgari çalışma yaşından yararlanma ve

- Analığın korunması.

Taslak sözleşme metnine göre ulusal yasalar ve yönetmelikler hangi tip işlerin işçi sağlığı iş güvenliği nedeniyle evlerde yapılmayacağını belirlemelidir. Ayrıca, hang ikoşullar altında işverenin aracı kullanacağı da gene ulusal yasalar ve yönetmeliklerle belirlenecektir.

Ev işçilerine ilişkin ulusal yasaların ve yönetmeliklerin uygulanması bir denetim mekanizması ile garanti edilecektir. Bu yasa ve yönetmeliklerin ihlali halinde cezai hükümler de dahil olmak üzere gerekli önlemler alınacak ve etkin bir biçimde uygulanacaktır.

ILO'nun hazırlamış olduğu taslak tavsiye kararında ise, ev işine ilişkin bu genel yasal çerçevenin uygulanmasına dair asgari ücret, ücretli dinlenme ve izin süreleri, işten çıkarmada di-

đer işçilerin yararlandığı haklardan yararlanma gibi ayrıntılı hükümler yer almaktadır.

Uluslararası alışma Örgütünün 82. Konferans gündeminde yer alan ev işçilerine ilişkin uluslararası çalışma standartları benimsenmesi konusu, konferans genel kurulu tarafından oluşturulan ev işiline ilişkin l yapıdaki komitede ele alınmıştır. İşçi, işveren ve hükümet temsilcilerinden oluşan komitede TÜRK-İŞ işçi kesimini temsilen görev yapmıştır.5-8 Haziran tarihlerinde TEKSİF Sendikası Genel Başkanı Şevket YILMAZ'ın, 8-23 Hızaran tarihlerinde SELÜLOZ-İŞ Sendikası Genel Başkanı Mithat SARI'nın teknik danışman, TES-İS Sendikası Genel Başkanı Faruk Barut'un yederk ye olduğu TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Bürosu Müdürü Seyhan ERDOĞDU'nun gözlemci olarak görev yaptığı ILO eve iş verme kometisinde TÜRK-İŞ, Uluslararası alışma Örgütü tarafından hazırlanan taslak metne ilişkin olarak daha önce ILO'ya bildirdiği görüşleri savunmuştur.

Bilindiği gibi Uluslararası alışma Örgütünün uluslararası standartların benimsenmesine ilişkin olarak kurduğu komitelerde, işçi grubu ve işveren grubu kendi sözcüsü aracılığıyla, hükümetler ise, tek tek veya oluşturdıkları gruplar adına söz alarak görüşlerini savunmuştur.

Bilindiği gibi Uluslararası alışma Örgütünün uluslararası standartların benimsenmesine ilişkin olarak kurduğu komitelerde, işçi grubu ve işveren grubu kendi sözcüsü aracılığıyla hükümetler ise, tek tek veya oluşturdıkları gruplar adına söz alarak görüşlerini savunurlar. Bu nedenle, komitelerin grupları, komite toplantılarında önce ken-

di aralarında toplanarak, tüm komite mensuplarının görüşlerini beyan ettiği bir yoğun tartışmayla komite sırasında sözcülerinin savunacağı görüşleri ve bu görüşleri savunma stratejisini belirlerler.

TÜRK-İŞ, eve iş verme komitesinin işçi grubu toplantılarında Türkiye'de eve iş vermenin boyutları konusunda bilgi vermiş ve eve iş vermenin bir uluslararası standartta kavuşmasının, çoğunluğu kadın olan, çok düşük ücretlerle, çok ağır çalışma koşulları ile ve günde 8 saatin çok üstünde çalışan ev işçileri için hayati önem taşıdığını örneklerle anlatmıştır.

Eve iş verme komitesinde en kritik tartışma, bu konuda uluslararası bir sözleşmenin ve/veya bir tavsiye kararının benimsenmesi ya da işverenlerin savunduğu gibi, bu konuda hiçbir uluslararası standart benimsenmeyerek, yalnızca bir görüş beyan edilmesi konusunda geçmiştir. İşçi grubu, TÜRK-İŞ'in de etkin bir biçimde katıldığı üzere, bu konuda bir ILO sözleşmesi ve tavsiye kararının benimsenmesinin gereği üzerinde durmuştur. İşveren kesimi ise, ne bir sözleşme ne de bir tavsiye kararına gerek olmadığı, ev işçilerinin tümü ile düzenleme dışı tutulması görüşünü savunmuştur. TİSK, işveren grubunun bu görüşünü paylaşmıştır. Türk hükümeti ise, ILO'ya daha önce bildirdiği görüşler doğrultusunda, ILO'nun savunduğu temel yaklaşımı benimsemiş ve eve iş vermenin hem bir sözleşme, hem de bir tavsiye kararına konu olmasına oy vererek işçilere destek olmuştur. Türk hükümetinin, ILO komitesinde demokratik ve sosyal haklardan yana tavır alan diğer hükümet temsilcileri ile birlikte oy kullan-

ması, işçi grubunun üçlü yapı içerisinde ILO'nun oynadığı olumlu role ilişkin inancını güçlendirmiştir.

Yapılan oylama sonucunda işçi grubu ve Türk hükümeti de dahil olmak üzere hükümetlerden bir bölümünün oyları ile, eve iş vermenin bir uluslararası sözleşme ve tasviye kararına konu olması kabul edilmiştir. ILO'nun sözleşme benimseme prosedürüne uygun olara, 1996 Konferansında konu tekrar ILO gündemine alınacak ve üçlü yapıda oluşturulacak olan eve iş verme komitesinde ikinci kez tartışılacaktır. Bu tartışma sonucunda da, yapılacak oylama ile 1995 konferansında olduğu gibi eve iş vermenin uluslararası bir sözleşmeye bağlanması teyid edilince, ve komite raporu Konferans genel kurulu tarafından onaylanınca eve iş verme üzerine ILO sözleşmesi kabul edilmiş olacaktır.

Konferans görüşmeleri sırasında ev işçilerinin işçi kabul edilmesi ve diğer işçilerle eş değer haklara sahip olma ilkesini kabul eden ve bu yönde oy kullanan Türk hükümetinin, bu olumlu tavrını ILO komite çalışmalarıyla sınırlandırmayıp, Cenevre'de gösterdiği sosyal ve demokratik tutumu Ankara'da da sürdüreceğini ve ev işçilerinin temel işçi haklarına kavuşturulması ilkesini ulusal mevzuata yansıtmaya umut etmekteyiz.

Uluslararası Çalışma Örgütünün 1994 oturumunda kısmi çalışmaya ilişkin bir sözleşme benimsemesi, 1995 oturumunda eve iş vermenin de bir sözleşmeye konu olmasının kabul edilmesi ve bu eğilimin işçi, işveren ve hükümet temsilcilerinin oluşturduğu üçlü yapı içerisinde benimsenmesi, dünyanın

işveren temsilcilerinin sunmaya çalıştığının tersine işgücü piyasasının düzensizleştirilmesini benimsemediğini göstermektedir. Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu ve dünyadaki diğer işveren örgütleri yapmış oldukları yayınlarda, sürekli olarak, işgücü piyasasının düzensizleştirmesinin, hatta bireysel iş hukukunun temel kazanımlarının bile ortadan kaldırılmasının bir kural olduğu ve hükümetler tarafından da benimsendiği izlenimini yaymak istemektedir. Hükümetlerin iki, işçilerin ve işverenlerin birer delege ile temsil edildikleri uluslararası çalışma konferansının ve konferansın aynı üçlü yapıdaki kısmi çalışma ve eve iş verme konusundaki düzenlemeden yana tavrı, dünyada uluslararası çalışma standartlarının daha da yaygınlaşması ve bugüne kadar kapkanmamış işçi kesimlerini de kapsamaya eğiliminin hakim olduğunun bir kanıtıdır.

1996 Uluslararası Çalışma Konferansının gündeminde yer alacak bir başka konu da ihale yoluyla işçi kiralaması-bunun içinde taşeron işçiliği de ele alınacaktır- sistemidir. Bu konunun da daha sonraki oturumlarında bir ILO sözleşmesinin düzenleyiciliğine kavuşturulması söz konusudur.

Dolayısıyla, işverenlerin karşı iddialarına rağmen, dünyadaki genel eğilimin uluslararası çalışma standartlarının düzenli çalışanlara olduğu kadar, enformal sektör dediğimiz sektördeki ve çoğu kadın olan kısmi çalışanlara, ev işçilerine, ihale yoluyla kiralanan işçilere, taşeron işçilerine de uygulanması olduğunu ve bu eğilimin ILO'nun kısmi çalışma ve eve iş verme konusundaki sözleşme metinleri ile teyid edildiğini söyleyebiliriz.

GİRİŞ

Ferdin veya toplumun davranışlarını istenilen yönde değiştirme işlemi olarak, tanımlanan eğitim, bütün ülkelerde kalkınmanın temel amaçlarından biri olarak kabul edilmektedir. Eğitim, fertlerin ve toplumun sosyal gelişmesi hızlandıran, ekonomik kalkınmasını destekleyen; milli kültür değerini koruyan geliştiren, nesilden nesile aktaran; milli birlik ve bütünlüğü sağlayan en etkili faaliyetlerdir. Bu sebeple bütün ülkeler vatandaşlarına daha kaliteli ve daha uzun süreli eğitim sağlamak için imkanlarına seferber etmektedirler.

Eğitimin amacı, "iyi insan, iyi vatandaş ve nitelikli insangücü yetiştirmek" şeklinde özetlenebilir. Eğitim bu üç yönüyle bir bütündür. Sadece "iyi insan" vyea sadece "nitelikli insan gücü" yetiştirmeyi amaçlayan bir eğitim programı noksandır.

Konuyu bir cümle ile özetlersek;

"Milletlerin en değerli hazinesi insan, en verimli yatırım ise insana yapılan yatırım; yani EĞİTİM'dir.

Günümüzde insanlara verilen eğitim, iş'in ve mesleğin niteliğine göre çok farklılık arz etmektedir. Bir meslek kuruluşlarının yöneticileri olan sendikacıların eğitimi, mesleki ve yaygın eğitimin önemli bir parçasıdır.

SENDİKAL EĞİTİMİN ÖNEMİ

Sendikaların tüm demokratik toplumlarda yasalılık kazanması ve güçlü örgütlenmelere gitmiş olması, sendikal mücadelenin amaçlarına ulaştığı ve sona erdiği anlamını taşımamaktadır.

Başka biçimlerde de olsa, sendikal mücadele bugünde sürüp gitmektedir. Ayrıca günümüzde sendikaların üyes sayısında, düşmelerin görülmesi, toplu pazarlıktaki işlevlerinin sınırlanması ve dinamiklerini yitirmiş görünmeleri sonucu sendikaların bugün bir "kavşak noktasına" geldikleri varsayımı ortaya atılmaktadır.

Alınan bunca yola karşın hala bir sendikal örgütlenme ve hak mücadelesinin sürüp gitmesi en başka teknolojik değişimlere bağlanabilir.

Teknolojik değişim yanında, günümüzün ekonomik sorun ve darboğazları da sendikaların hak mücadelesini zorlaştıran nedenler olmaktadır.

Bugünkü şartlarda, sendikalar şu konularda mücadele etmek mecburiyetindedirler.

- 1- Örgütlenme
- 2- Teknolojik Değişim ve İş Güvenliği
- 3- Çok Uluslu Şirketler
- 4- Özelleştirme
- 5- Taşeronlaştırma Sisteminin

SENDİKAL EĞİTİMDE AMAÇ, STRATEJİ VE HEDEFLER

*TÜRK-İŞ Eğitim Uzmanı
Necati BALTA*

Yaygınlaşması

6- Meslek Standartlarının Belirlenmesi Sonucu İş Analizi ve Ücret Değerlemesi,

7- Bilgisayar ve Robotların İşgücü Piyasasına Girmesi Sonucu Emek Yoğun Talebin Kısılması,

8- Özel İş Bulma Bürolarının Yasaşması,

9- Hızlı Teknolojik Değişim Sonucu Bazı Mesleklerin ortadan Kalkması Yerine Yeni Mesleklerin Çıkması,

10- Uluslararası Kuruluşların (ILO-ICFTU-APRO) komisyonlarında Temsilci Olarak Bulunmak,

11- Avrupa Birliğine Girildiğinde ILO Standartlarında, Sendikal Sistemi Sağlamak,

Yukarıda başlıklar halinde sunduğumuz konularda, işverenlere karşı verilecek mücadelede ve temsilci olarak katıldıkları her türlü toplantılarda, işçilerin haklarını savunma becerisini kazanmak iyi bir sendikal eğitim sonucu sağlanabilir.

SENDİKAL EĞİTİMDE STRATEJİK KARAR

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreterliği tarafından yürütülecek Eğitim semineri sempozyum, panel, Konferans kurultay gibi eğitim faaliyetleri ya üçer aylık veya bir yıllık programlar halinde, yeri, zamanı, geçici programı hazırlanarak yönetim kurulundan gerekli onayı alındıktan sonra Konfederasyona bağlı sendikaların genel başkanlıklarına bildirilir.

Diğer yandan, TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalar yapacakları eğitimler konu-

sunda TÜRK-İŞ'le her zaman işbirliği yapar veya bilgi alışverişinde bulunur.

SENDİKAL EĞİTİMDE AMAÇLAR

1- Sendikacılık ve Diğer İşçi Hareketlerini Bir Düzene Koymak İçin Eğitim

2-Sosyal ve Ekonomik Şartların Yarattığı Sorunlar İçin Eğitim.

3- İşçi Eylemleri İçin Liderlik Eğitimi

4- Sosyal Eylem İçin Eğitim.

SENDİKAL EĞİTİMDE KONULAR A- İŞÇİLER İÇİN

1- Sendikaların Görevleri ve Hedefleri Nelerdir?

2- Niçin Örgütlenmeli?

3- Sendikaların Yapısı ve Sendikal Demokrasi Nasıldır?

4- Sendika Üyesi ve Yöneticilerinin Hak ve Görevleri Nelerdir?

5- Dünya'da ve Türkiye'de Sendikacılığın Tarihi Gelişimi Nasıldır?

6- Türk-İş'in Ulusal ve Uluslararası Düzeyi Nasıl Olmalıdır?

7- İşyerlerindeki Problemler nasıl Çözülür?

8- İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Nasıl Sağlanır?

9- İşyerlerinde hizmetçi Eğitim (Mesleki Eğitim) Nasıl Olmalıdır?

10- Kadın İşçilerin Eğitim,

B- SENDİKACILAR İÇİN

a) TEMEL BİLGİLER

1- Sosyal ve Ekonomik Yasalar

2- İş Yasaları

3- Uluslararası Sendikacılık Bilgileri

4- Sosyal Piyasa Ekonomisi

5- Araştırma ve Verimlilik

b) LİDERLİK BİLGİLERİ

1- Sözlü Anlatım ve Toplantı Şekilleri

2- Organizasyon

3- Kurum ve kuruluşlarla yazışma ve haberleşme teknikleri

4- Uluslararası Sendikal İlişkiler

5- Endüstriyel Demokrasi

6- Yönetime Katılma

7- Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Analizi

8- Sendikal Sistemde Seçim ve Temsilcisi Yöntemi,

9- Sendika İçi Demokrasi

10- Slogan Tesbit Etme,

11- Miting Gösteri, (Demontstrasyon) Eylem Yapma Teknikleri

12- Bölge Kurultaylarının Düzenlenmesi

DERİ-İŞ İŞÇİLERİNE İŞVEREN BASKISI

Türk-İş'e bağlı Deri-İş Sendikası'nın İstanbul Tuzla-Aydınlıkköyü Organize Deri Sanayi Bölgesi'nde çalışan üyelerine yoğun baskılar yaşandı.

Şiddet kullanımına varan bu baskılar Deri-İş Sendikası işçileri tarafından protesto edildi.

Sendikanın Yönetim Kurulu amaçlarının, işverenin uzlaşmaz tavrı sonucu grev ve lokavt aşamasına gelen grup sözleşmesi görüşmelerinin makul ve mantıklı bir noktada bitirmek olduğunu ileri sürerken işvereni masaya çağıran talepleri karşılıksız kaldı.

Bu amaçla bölgede çalışan 3000 işçi 85 fabrikada işi bıraktı. Bu arada Tuzla'da 7 aydır direniş yapan ve sendikal nedenlerle işten çıkarılan işçilere yönelik baskılar da arttı. 18 Haziran günü Jandarma birlikleri müdahale ederek direniş kaldırmaya çalıştı.

Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral, yaşanan gerginlikler üzerine İstanbul'a giderek sorunu çözmek için girişimlerde bulundu. Meral'in araya girmesiyle işveren tarafı sendikayı görüşmeye çağırdı. Bu iki tarafı tekrar biraraya getiren önemli bir gelişme oldu.

Taraflar arasında görüşmeler sürmektedir. Deri-İş Sendikası'ndan aldığımız bilgilere göre sözleşmenin bazı maddelerinde de ilerlemeler kaydedilmiştir.



Bayram Meral Deri Sanayi'nde

Türk-İş'e bağlı çeşitli sendika yöneticileri ve Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral de 22 Haziranda Tuzla'ya gelerek Deri işçilerini ziyaret ettiler.

Cihangir Deri fabrikası önünde toplanan işçilere bir konuşma yapan B. Meral; konfederasyon olarak Tuzla Deri işçilerine sonuna kadar sahip çıkacaklarını söyledi.

Deri-İş genel Başkanı Yener Kaya ve Şube Başkanı Musa Servi'nin yaptıkları konuşmalardan sonra 2 aydır direnişte olan Kopuzlar Deri işçileri ziyaret edildi.

Şeker-İş Eğitim Seminerleri Yapıldı



Şeker-İş 1995 yılı Eğitim Programı çerçevesinde; 5-6-7 Haziran tarihlerinde Ereğli'de, 19-20-21 tarihlerinde Çorum'da, 26-27-28 Haziran tarihlerinde Erciş Şubelerinde eğitim semineri düzenlendi.

İşyeri Eğitim seminerlerine her şubeden 50'er üye kursiyer olarak katıldı.

Ereğli ve Çorum Şubelerindeki seminerlerin açılışında konuşan Şeker-İş Genel Eğitim ve Teşkilatlandırma Sekreteri Nazif Karaman, çalışanların bugünkü yasalar dahilinde haklarını arayabilmelerinin yolunun mevzuata dayalı olduğunu ve bunun da eğitimden geçtiğini belirtti. Üyelerimizin büyük ilgiyle izlediği ve hocalara sorulan sorularla oldukça

canlı geçen seminerlere katılım yüksek oldu. Üçer gün süren seminerler boyunca özellikle Özelleştirme, İşçi Sağlığı, İş Güvenliği ve 506 sayılı Sosyal Sigortalar mevzuatı ile ilgili konular üzerinde yoğunlaşıldı.

SEMİNER PROGRAMI

Gazi Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Eyüp Bedir Özelleştirme ve Taşeronlaşma konulu program çerçevesinde Şeker-İş üyelerini bilgilendirdi. Özelleştirme çalışmalarının Türkiye'nin ve Şeker Sanayi'nin gündeminde olduğu bu günlerde bu konunun işlenmesi kursiyerlerin yoğun ilgisi ile karşılaştı.

Ankara Büyükşehir Belediyesi Fen İşleri Daire Başkanlığı Trafik Şube Müdürlüğünde İstatistikçi olarak görev yapan Zehra Gamgam İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği konusunda kursiyerleri aydınlattı. SSK Tahsisler Dairesi Başkan Yardımcılığından Emekli Memhud Tüfekçi ise 506 sayılı Sosyal Sigortalar Mevzuatı ile ilgili geniş açıklamalarda bulundu.

Kursiyerlerin büyük ilgi ve dikkatle izledikleri seminerler başarıyla gerçekleşti. Şeker-İş İşyeri Eğitim Seminerleri son gün düzenlenen sertifika törenleri ile sona erdi.

ÇAĞLAV'A ÖDÜL



Kültür Bakanlığı, Afyon Valiliği ve TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi'nin ortak katılımıyla yürütülen 1994-95 yılı "KORUMA KÜLTÜRÜNÜ GELİŞTİRME PROJESİ" kapsamındaki "GÜNÜMÜZDE KENT FOTOĞRAF YARIŞMASI" na "AFYON EVLERİ" adlı eseriyle katılan Türkiye SAĞLIK-İŞ Sendikası Basın Müşaviri Sami ÇAĞLAV birincilik ödülüne layık görüldü.

Aynı yarışmaya katılan Türkiye HABER-İŞ Sendikası Basın Müşaviri Yücel ÇAĞLAV'da mansiyon ödülü aldı.

Serginin açılışı ve dereceye girenlere ödülleri 15 Haziran 1995 tarihinde TMMOB Mimarlar Odası Sergi Salonunda düzenlenen törenle hak sahiplerine verildi.

Arkadaşlarımızı kutlar, başarılarının devamını dileriz.

HAVAŞ'TA MUTLU SON



HAVAŞ'ta mutlu son

HAVAS işyerlerinde 24 Şubat'tan bu yana sürdüren grev, Türk - İş Genel Başkanı Bayram Meral'in çabaları sonucu dün anlaşmayla noktalandı. Toolu iş sözleşmesi Havas'ın Atatürk Havalimanı'ndaki Genel Yönetim Merkezi'nde Türk - İş Genel Başkanı Meral'e Hava - İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Yağcı ve Havas Genel Müdürü Murat Öztürk tarafından "hayırlı olması" dileğiyle imzalandı. Sözleşmeye işçilere yıllık ortalama yüzde 80 oranında ücret artışı sağlandı. Çalışanlara 1 Ekim 1994 ve 1 Nisan 1995 tarihlerinde brüt 5'er milyon, bu yılın Ekim ayı içinde brüt yüzde 20 ve net olarak da birer milyon ücret artışı sağlandı. (Sinan TOROS)

Havaş'ta (Havaalanları Yer Hizmetleri A.Ş.) 24 Şubat 1995 tarihinden beri süren grev anlaşma ile sonuçlandı. Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral'in araya girmesi ile iki taraf anlaşmaya vardı.

Yapılan anlaşma gereği sendika açısından ihtilafa konu olan maddeler geri çekildi. Bu nedenle grev sona erdirildi. İşçilerin 1 Temmuz 1995 tarihinden itibaren işbaşı yapmaları kararlaştırıldı.

1.10.1994 tarihinden başlamak ve 30.9.1997 tarihinde sona ermek üzere kararlaştırılan yeni ücret artışları şöyle:

1.10.1994 5 milyon TL, 1.4.1995 5 milyon TL, 1.10.1995 %20 + 1 milyon TL, 1.4.1996 %20, 1.10.1996 %20, 1.4.1997 %20

KISA KISA

ŞİŞLİ BELEDİYESİNDE GERGİNLİK

İstanbul Şişli Belediyesi'nde iş-ten çıkarılan işçilerin direnişi sürüyor. Yaklaşık iki aydır işlerine dönebilmek için mücadele eden işçiler ile güvenlik güçleri arasında çıkan gerginlik sorucu 98 işçi gözaltına alındı.

Olay üzerine İstanbul'a giden Türk-İş Genel Başkanı Bayram Meral çeşitli girişimlerde bulunarak işçilerin biran önce serbest bırakılmaları için yoğun çaba harcadı.

Dergimizin baskıya girdiği sıralarda işçilerden bir bölümü serbest bırakıldı.

PETROL-İŞ 1993-94 YILLIĞI YAYINLANDI

Petrol-İş Sendikası'nın 10 yıldan bu yana heryıl yayınladığı "Petrol-İş Yıllığı" yayınlandı.

Sendikalar ve araştırmacılar için temel bir başvuru kaynağı olan bu yıllık, geniş bir uzman kadro tarafından hazırlandı.

Sendikanın Eğitim ve Araştırma Müdürü İlyas Köstekli tarafından koordine edilen bu çalışma Sendikacılığa ilişkin her konuyu kapsayan temel bir kitap niteliğinde.

Emeği geçenlere teşekkür ederiz.

SONAY TGS GENEL BAŞKANI

Türkiye Gazeteciler Sendikası Genel Başkanlığı'na Ziya Sonay getirildi.

Ziya Sonay daha önce Genel Sekreterlik görevini yürütüyordu ve Genel Başkan Orhan Erinç'in görevi bırakması ile bu göreve seçildi.

Sayın Sonay'ı kutlar, yeni görevinde başarılar dileriz.



1995 YILINDA YENİLENECEK KAMU KESİMİ TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİ

(27.6.1995)

SENDİKA	İŞYERİ	İŞÇİ SAYISI	YÜRÜRLÜK TARİHİ	SON DURUM
TARIM-İŞ	Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Merkez ve Taşra Teşkilatı	13.400	1.1.1995	Arabulucu Raporu Bekleniyor.
	Tarım İşletmeleri Genel Müdürlüğü	9.200	1.1.1995	Arabulucu Raporu Bekleniyor.
	Türkiye Şeker Fabr. Sarmısaklı Tohum Üretim Çiftliği	200	1.1.1995	Arabulucu Raporu Bekleniyor.
	İstanbul Valiliği Özel İdare Fidanlık Müdürlüğü	56	1.1.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
	Başbakanlık Vakıflar Genel Müdürlüğü	53	1.1.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
	Atatürk Orman Çiftliği	400	1.8.1995	
ORMAN-İŞ	Orman Bakanlığı, Orman Genel Müdürlüğü, Ağaçlandırmaya ve Ereyyon Kontrol Genel Müdürlüğü, Orman ve Köyşleri Genel Müdürlüğü, Milli Parklar Av-Yaban Hayvanları Genel Müdürlüğü	30.000	1.1.1995	Çağrı Yapıldı.
T.MADEN-İŞ	TKİ Genel Müdürlüğü	21.536	1.1.1995	Arabulucu Çalışması Başlayacak.
	Etibank Genel Müdürlüğü	5.656	1.1.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
	T.D.Ç.İ.	1.636	1.1.1995	Arabulucu Çalışması Başlayacak.
	Karadeniz Bakır İşletmeleri Genel Müdürlüğü	1.293	1.1.1995	Arabulucu Çalışması Devam Ediyor.
	Kümaş	370	1.1.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
	Tekel Genel Müdürlüğü	1.554	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(1.6.1995)
	Eski Çeltik Kömür İşletmeleri	268	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(18.5.1995)
G.MADEN-İŞ	Türkiye Elektrik Üretim İletim A.Ş.	2.000	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(13.4.1995)
	TTK Türkiye Taşkömürü Kurumu	34.100	1.1.1995	Arabulucu Atandı.
	MTA Maden Tetkik Arama Enstitüsü	7.000	1.1.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
PETROL-İŞ	PETKİM	5.287	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(24.4.1995)
	TPAO	3.198	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(20.4.1995)
	TUPRAŞ	2.718	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(18.4.1995)
	BOTAŞ	942	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(29.5.1995)
	MKEK	757	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(14.4.1995)
	SÜMERBANK	705	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(18.4.1995)
	SSK İlaç ve Tıbbi Malzeme Müessesesi	143	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(18.4.1995)
	TMO Afyon Alkoloid ve San.İşit. Müess.	25	1.2.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(27.4.1995)
	PETLAS	869	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(26.4.1995)
	ETİBANK	865	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(27.4.1995)
	Tekel Tütün Mam. Tuz ve Alkol İşit. Gen. Müd. Bağlı Kıbrıt Fb.	223	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(18.4.1995)
	PETROL Ofisi A.Ş. Gen. Müd. ve Bağlı İşyerleri	3.804	1.4.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(30.5.1995)
	TZDK Manisa WP Kömür Fabrikası	21	1.4.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(24.5.1995)
	TÜGSAŞ Genel Müd. ve Bağlı İşyerleri	3.198	1.5.1995	
	Çay İşletmeleri Genel Müdürlüğü	27.579	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(14.6.1995)
	Tekel İşletmeleri Genel Müdürlüğü	41.170	1.3.1995	Yetki Tesp. İtiraz Ned. Yarg. Kar. Bekle.
	ŞEKER-İŞ	32.500	1.2.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
TEKSİF	SÜMER HOLDING A.Ş. (Bağlı 28 Tekstil İşyeri)	16.889	1.1.1995	Arabulucu Çalışması Devam Ediyor.
	Aksantaş Akdeniz Sanayi ve Tic. A.Ş. (İşyeri)	2.722	1.1.1995	Arabulucu Çalışması Devam Ediyor.
DERİ-İŞ	SÜMER HOLDING A.Ş. (Bağlı 5 İşletme)	2.390	1.1.1995	Arabulucu Çalışması Devam Ediyor.
	T.C. Başbakanlık Çocuk Esirgeme Kurumu Gen. Müd. Bağlı Burdur Yetiştirme Yurdu Müd. Dön. Serm. İşit.	17	1.7.1995	
AĞAÇ-İŞ	ORUS(23) İşyeri Müdürlüğü	3.150	1.1.1995	Uyuşmazlıkta.
	M.E.B. Düzce Meslek Lisesi	17	1.1.1995	Uyuşmazlıkta.
	M.E.B. Gazi Anadolu Endüstri Meslek Lisesi	108	1.5.1995	Çağrı Yapılacak.
	SEKA Bolu Lamine ve Lif Kevha San. Müess.	254	1.2.1995	Uyuşmazlıkta.
SELULOZ-İŞ	SEKA	7.000	1.1.1995	Arabulucu Atandı.
	Devlet Malzeme Ofisi	141	1.3.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
BASIN-İŞ	Milli Eğitim Basımevi	312	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(24.4.1995)
	TTK Basımevi Müdürlüğü	217	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(12.4.1995)
	Darphane ve Damga Matbaası	211	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(25.4.1995)
	Başbakanlık Matbaası	170	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(11.4.1995)
	Ziraat Bankası Matbaası	113	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(6.4.1995)
	Sağlık Bakanlığı Matbaası	22	1.2.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(26.4.1995)
	DMO Basımevi	167	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(25.4.1995)
	DİE Matbaası	70	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(26.4.1995)
	DSİ Basımevi Müd.	69	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(24.5.1995)
	Karayolları Matbaası	36	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(18.5.1995)
	Banknot Matbaası	22	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(20.6.1995)
	Etibank Matbaası	16	1.5.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(14.6.1995)
BASİSEN	Ankara Sigorta A.Ş.	146	1.1.1995	Arabulucu Raporu Bekleniyor.
BASS	T.C. Ziraat Bankası	110	1.1.1995	Arabulucu Çalışması Devam Ediyor.
	Vakıflar Bankası	7.500	1.5.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(16.5.1995)
T.ÇİMSE -İŞ	Çitosan Genel Müdürlüğü	3.285	1.1.1995	Arabulucu Çalışması Devam Ediyor.
TURK METAL	MKE	7.075	1.1.1995	Arabulucu Çalışması Devam Ediyor.
	ETİBANK	4.309	1.1.1995	Arabulucu Raporu Bekleniyor.
	Orman Tamirhaneleri	3.200	1.1.1995	Arabulucu Çalışması Devam Ediyor.
	TZDK	3.000	1.1.1995	Arabulucu Çalışması Devam Ediyor.
	Karadeniz Bakır İşletmeleri	584	1.1.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
	ÇİNKUR	527	1.6.1995	Yetki Belgesi Bekleniyor.
	Ders Aletleri	307	1.6.1995	Çağrı Yapılacak.

	Emniyet Kademeleleri	1.495	1.8.1995	Yetki Belgesi Bekleniyor.
DOKGEMİ-İŞ	T.Gemi Sanayi A.Ş. Genel Müdürlüğü ve Bağlı Üniteler	4.197	1.1.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
	Tatvan Bakım Onarım A.N.	80	1.1.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
T.YOL-İŞ	T.C. Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü	53.296	1.3.1995	Uyumsuzlukta.
	T.C. Karayolları Genel Müdürlüğü	28.962	1.3.1995	Uyumsuzlukta.
	Bayındırlık ve İskan Bakanlığı	7.124	1.3.1995	Uyumsuzlukta.
	DLH İnşaatı Genel Müdürlüğü	743	1.3.1995	Uyumsuzlukta.
	Emlak Konut A.Ş.	83	1.3.1995	Uyumsuzlukta.
	Vakıflar İstanbul Bölge Müdürlüğü	116	1.4.1995	Uyumsuzlukta.
TES-İŞ	TEK Genel Müdürlüğü	46.000	1.3.1995	Uyumsuzlukta.
	DSİ Genel Müdürlüğü	35.000	1.3.1995	Uyumsuzlukta.
	İLLER Bankası Genel Müdürlüğü	1.670	1.3.1995	Uyumsuzlukta.
	E.İ.E.İ. Genel Müdürlüğü	1.275	1.3.1995	Uyumsuzlukta.
TEZKOOP-İŞ	İst.Üni.Rektörlüğü	916	1.1.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Var.
	Sosyal Sigortalar Kurumu	750	1.1.1995	Yetki Belgesi Bekleniyor.
	İstanbul Teknik Üniv.Rektörlüğü	200	1.1.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Var.
	Uludağ Üniv.Rektörlüğü	120	1.1.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Var.
	Başbakanlık Gümrük Müsteşarlığı	80	1.1.1995	3.7.1995'de İlk Oturum Yapılacak.
	KOSGEB	65	1.1.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Var.
	İstanbul Özel İdare Pans.Okullar	60	1.1.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Var.
	Vakıflar Genel Müdürlüğü	46	1.1.1995	3.7.1995'de İlk Oturum Yapılacak.
	Muş İl Özel İdare Pans.Okullar	18	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.
	Bitlis İl Özel İdare Müdürlüğü	11	1.1.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Var.
	TMO	1.100	1.2.1995	Yetki Belgesi Bekleniyor.
	TUBİTAK	1.368	1.3.1995	Yetki Belgesi Bekleniyor.
	Çukurova Üniv.Rektörlüğü	600	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.
	Atatürk Üniv.Rektörlüğü	400	1.3.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Var.
	Teşk.ve Dest.Genel Müdürlüğü	250	1.3.1995	Yetki Belgesi Bekleniyor.
	Yıldız Teknik Üniv.Rektörlüğü	180	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(3.5.1995)
	İl Milli Eğitim Müdürlükleri	65	1.3.1995	Yetki Belgesi Bekleniyor.
	TÜSİDE	60	1.3.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Var.
	Selçuk Üniv.Rektörlüğü	53	1.3.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Var.
	9.Eylül Üniv.Rektörlüğü	26	1.3.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Var.
	Dicle Üniv.Rektörlüğü	165	1.4.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Var.
	Diyanet İşleri Vak.Dön.Serm.İşl.Müd.	30	1.7.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.
	Gençlik Spor Genel Müdürlüğü	1.350	1.8.1995	3.7.1995'de İlk Oturum Yapılacak.
	Ankara Defterdarlığı Genel Müdürlüğü	80	1.8.1995	Yetki Belgesi Bekleniyor.
	Ağrı İl Özel İdare Müdürlüğü	18	1.8.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.
	SUMERBANK	101	1.10.1995	Yetki Tesbiti İstendi.
	Arsa Ofisi	17	1.10.1995	Yetki Tesbiti İstendi.
TURKKOOP-İŞ	Türkiye Denizcilik İşletmeleri	700	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(12.4.1995)
	Devlet Kitapları	450	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(4.4.1995)
	Fırat Üniversitesi	400	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(30.5.1995)
	Etibank Genel Müdürlüğü	150	1.1.1995	Arabulucu Atandı.
	Karadeniz Bakır İşletmeleri	120	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(1.6.1995)
	Devlet Malzeme Ofisi	350	1.3.1995	Yetki Belgesi Bekleniyor.
	YÖK Matbaası	70	1.3.1995	İmzalandı.
	Ankara Üniversitesi	900	1.4.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(26.5.1995)
	5.Akşam Sanat Okulu	150	1.4.1995	Yetki Belgesi Bekleniyor.
	3.Akşam Sanat Okulu	60	1.4.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(22.5.1995)
	Hasanoğlan-Yunus Emre Öğretmen Okulları	60	1.4.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(22.5.1995)
	Sanayi ve Ticaret Bakanlığı	60	1.8.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Sonuldu.
	Gazi Üniversitesi	400	1.9.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(26.5.1995)
DEMİRYOL-İŞ	T.C.D.D. ve Bağlı Ortaklıları	40.000	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(18.5.1995)
T.DENİZCİLER	Türkiye Denizcilik İşletmeleri Genel Müdürlüğü	5.070	1.1.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
	D.B. Deniz Nakliyatı T.A.Ş. Genel Müdürlüğü	2.158	1.1.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
	T.C.D.D. Vangözü İşletmesi	220	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(26.4.1995)
	İDO İstanbul Deniz Otobüsleri San.Tic.A.Ş.	170	1.1.1995	Yüksek Hakem Kurulunda
	DİTAŞ Deniz İşletmeciliği ve TANK A.Ş.	135	1.1.1995	Arabulucu Atanması Bekleniyor.
	TTK Türkiye Taşkömürü	70	1.1.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(3.5.1995)
LİMAN-İŞ	Türkiye Denizcilik İşletmeleri Genel Müdürlüğü	1.100	1.1.1995	Uyumsuzlukta.
	T.C.D.D. Genel Müdürlüğü	4.860	1.3.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(17.5.1995)
HABER-İŞ	PTT Genel Müdürlüğü	31.000	1.6.1995	Görüşmeler Devam Ediyor.(16.6.1995)
SAGLIK-İŞ	SSK Genel Müdürlüğü	7.000	1.1.1995	Yetki Tesbiti İtirazı Reddedildi.
	Sağlık Bakanlığı Sıtma Savaş	2.365	1.1.1995	Yetki Tesbitine İtiraz Var.
	Denizcilik Kurumu Hastanesi	90	1.1.1995	Görüşmelere Başlanacağı Bildirildi.
TOLEYİS	Turban Turizm A.Ş.	1.433	1.1.1995	Uyumsuzlukta.
	Yurt-Kur	1.026	1.1.1995	Uyumsuzlukta.
	Emek İnşaat A.Ş.	957	1.1.1995	İmzalandı.
	Maliye ve Gümrük Bakanlığı	154	1.8.1995	
T.HARB-İŞ	MİH Savunma Bakanlığı	34.214	1.3.1995	Uyumsuzlukta.
	İçişleri Bak.-Jandarma Gn.Komutanlığı-Sahil Gv. Komut.	2.310	1.3.1995	Uyumsuzlukta.
BELEDİYE-İŞ	Toplam 440 Belediye	40.145		
TOPLAM İŞÇİ SAYISI		942.312		

Bazı olaylar ve çözülmesi gereken meseleler vardır. Kendinizi isteseniz de istemese- nize de çözüm bekleyen bu mese- lelerin kıyısında kenarında bulur- sunuz! Böylesi olaylar çözüme kavuşturuluncaya kadar sizi de meşgul eder, üzer, yorar ve karma karışık bir düşünce sistemi içinde bocalayıp durma olgusu ile karşı karşıya kalırsınız! Son za- manlarda Millet Meclisinin sık sık gündem dışı konuşmalarına vesile olan ve her seferinde de Hükümet adına cevaplanmaya sebebiyet veren olaylardan ve belkide en önemlilerinden birisi GEÇİCİ İŞÇİLERİN durumları ile ilgiliydi ve bu olay aslında TÜRK- İŞ genel başkanı Sayın Bayram Meral'i de yakında ilgilendiriyor- du. Köy Hizmetlerinde çalışmakta olan ve yılın dört ayı çalışıp diğer aylarında iş olduğu zaman çalış- ma imkânına kavuşan geçici işçi- ler sayıları altmış bine yaklaşan insanlarımız ne hikmetse bu sene işbaşı yaptırılmakta güçlüklerle karşı karşıya bırakılmışlardı:

Sayın Meral Türk-İş Genel Başkanlığının yanı sıra YOL-İŞ sendikasının da genel başkanı sıfatı ile soruna gece gündüz çözüm arıyor ve işçilerin bir taraf- tan geçim telaşlarına çare olacak diğer taraftan emeklilik imkanları- nı ortadan kaldırmayacak bir çözüm arayışını sonuçlandırma için Meclisle Bakanlıklarla Türk-İş arasında mekik dokuyordu. Doğ- rusu konu ile ilgili Bakan Sayın Kıratlıoğlu'nun sık sık Meclis Kür- süsünde yaptığı açıklamalara ba- kınca geçici işçilerin işbaşı yap- malarının oldukça güç olduğu sonucuna varıyorduk! Sonuç Ba- kanın birgün önce Mecliste yaptı- ğı konuşmayı tekzip edercesine ortaya çıktı ve hatırlardadır; Geçici işçilerin tamamı bir senede dört aylık süre ile çalışma imkanına kavuştular ve gelecek yıl başın- dan itibaren ise daimi kadroya ge- çirilecek işçiler oniki bin civarında olacaktır!



BAŞKAN VE GEÇİCİ İŞÇİLER

Başkan Meral'in kararlı ve ısrarlı tutumu bana göre geçici işçi- lerin bu yıl için sorunlarına açık bir çözüm bulunmasına sebebiyet vermiştir. Elde ettiği bu başarıdan dolayı Başkanı ve arkadaşlarını tebrik etmek gerekir. Nitekim me- sele yalnız geçici işçilerle sınırlı olarakta kalmadı: Anayasa de- ğişiklikleri Meclisin gündemine ge- lince burada da Başkan ve arka-

daşlarının açık kararlı ve ısrarlı tutumlarına tanık oluyoruz. Ana- yasada yapılacak değişiklikler is- tenilen ya da beklenen değişiklik- lerden uzaktır. Kendileri ile temas halinde bulunduğumuz değerli milletvekillerine bizimde anlatmak istediğimiz ve bazılarını iknaya muvaffak olduğumuz konular Başkanın Meclis Başkanını ziya- retinde açıkça ortaya konulunca durum biraz daha açıklığa kavuş- tu ve Anayasa komisyonu şikayet konusu maddeleri komisyona geri almak zorunda kaldı.

Anayasada çalışma hayatı ile ilgili değişikliklerin ne oranda TÜRK-İŞ'in isteklerine tercüman olacağını maddeler müzakereye başlanınca anlama imkanına ka- vuşacağız. 24 ncü madde dolayı- sı ile sıkıntılı bir ortama giren Anayasa müzakerelerinin ikinci müzakereler başlayınca Referan- duma gitmeden sonuç alınacak bir noktaya geleceği yani üçyüz oydan fazla oy alacak bir de- ğişik- liğin gerçekleştirileceği söylen- mektedir.

Dileriz ki Anayasa konusunda ilk Sivil değişikliğe yol açacak olan bu değişiklikler daha uzunca sürüncemede kalmaz. Milletlin Ve- killeri Milletlin arzusuna uygun davranarak üzerinde daha önce mutabakata varılmış bulunan yir- mibir maddenin değişikliğini ger- çekleştirirler. Demokratik gelişme- de daha fazla bir katılım gerçekleştirecek olan bu de- ğişik- likler şüphesiz yeterli değil; Atü- rük'ün bir sözünü unutmayalım . "Muvaffakiyet muvaffak olacağım diye işe başlayanındır." Dokuz on yıldır değişiklik iddiaları hep gün- demde tutuldu; Yeter artık ger- çekleştirecekseniz gerçekleştirin şu ANAYASA değişikliklerini. Mille- tin Yüce Meclisi Milletlin arzusunu yerine getirmelidir. Bu Millet daha fazla demokrasiye lâyıktır. Umut- la bekliyoruz...

HAZİRAN'95 GIDA HARCAMASI

- * Gıda maddeleri fiyatlarında yaz tatili: Haziran ayında gıda harcaması tutarı yerinde saydı.
- * Dört kişilik ailenin gıda harcaması tutarı 9.680.000.- Lira.
- * Sebze ve meyva fiyatlarına temel gıda maddeleri de eşlik edince; Aile bütçesi nefes aldı.

- * Yılın ilk altı aylık bölümündeki fiyat artışları yüzde 32.9
- * Gıda harcamasındaki yıllık artış ise yüzde 95.6 düzeyinde
- * Asgari ücretin en son tesbit edildiği tarihten bu yana gıda harcaması yüzde 97.4 arttı.

Geniş halk kesimlerinin yaşam düzeyini olumsuz etkileyen fiyat artışları, özellikle temel gıda fiyatları itibariyle Haziran'95 ayında durdu. Uygun mevsim koşulları nedeniyle sebze ve meyva fiyatlarındaki görülen durgunluk yanı sıra, çoğu temel gıda maddelerinde fiyatların bir önceki aya göre değişmemesi, aile bütçesinde rahatlık sağladı.

TÜRK-İŞ ARAŞTIRMA MERKEZİ tarafından, çalışanların yoğun olarak alış-veriş yaptıkları yerler dikkate alınarak, sürekli olarak yapılan piyasa belirlemele-ri, dört kişilik ailenin sağlıklı beslenmesini sağlayacak gıda maddelerini satın almak için yapılması gereken harcama tutarının Haziran'95 ayında bir önceki aya göre yalnızca 8.000.- lira ek bir harcama gerektirdiğini ortaya koydu.

Geçtiğimiz aya göre temel gıda maddelerinde önemli fiyat hareketlerinin olmaması, gıda harcaması tutarında oransal bir artışa yol açmadı ve Mayıs'95 ayında 9.672.000.-lira olan aylık gıda harcaması tutarı Haziran'95 de 9.680.000.- liraya yükseldi.

Bilimsel veriler esas alınarak, farklı yaş gruplarındaki dört kişilik ailenin gıda harcaması çalışmalarının Haziran'95 itibariyle sonuçları aşağıdadır. Tablodan da görüleceği üzere; gıda harcaması tutarı yılın ilk yarısında yüzde 32.9 oranında artış gerçekleşmiş, son oniki ay itibariyle artış yüzde 95.6 düzeyinde olmuştur.

Haziran'95 ayında "sıfıra yakın" bir artışla gerçekleşen gıda harcaması tutarının genelde bir iyimserlik havası yaratması bek-

lenebilecek bir davranıştır. Ancak, bu durumun uygulanmakta olan ekonomik politikanın beklenen olumlu sonucu olarak değerlendirilmek hatalı bir yaklaşım olacaktır. Nitekim, geçmiş dönemlerde mevsim koşulları veya siyasi nedenlerle gerçekleşen düşük oranlı artışların arkasından yüksek oranlı artışların geldiği bilinmektedir.

Geniş halk kesimlerinin harcamaları içinde önemli bir ağırlığı bulunan temel gıda maddeleri fiyatlarının-bir ay için de geçerli ol- sa-artmamış olması önemlidir. Ancak daha da önemli olan elde edilen gelirin temel ihtiyaçları hangi oranda karşılayabileceğidir. Örneğin, 1 Eylül 1994 tarihinde yürürlüğe giren ve bugünkü tarih itibariyle halen aynı tutarda uygulanan asgari ücretin tesbit tarihinden bu yana geçen 10 aylık sürede gıda harcamasındaki artış yüzde 97.4'e ulaşmıştır.

Kuşkusuz, harcamalar elde edilen gelirin elverdiği ölçüde yapılmak durumundadır. Bu nedenle fiyatlardaki geçici duraklamalar geniş bir çalışan kesimin sahip olduğu gelir düzeyinin asgari seviyede yapılması zorunlu harcamaları bile karşılamaktan uzak olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaktadır.

DÖRT KİŞİLİK AİLENİN AYLIK GIDA HARCAMASI (TL)

	Haziran'94	Aralık'94	Mayıs'95	Haziran '95
Yetişkin İşçi	1.635.000	2.443.000	3.319.000	3.345.000
Yetişkin Kadın	1.066.500	1.575.000	2.078.000	2.075.000
15-19 Yaş Grubu Çocuk	1.368.500	1.995.000	2.619.000	2.611.000
4-6 Yaş Grubu Çocuk	880.000	1.268.000	1.556.000	1.649.000
TOPLAM	4.950.000	7.281.000	9.672.000	9.680.000

TÜRK-İŞ VE BAĞLI SENDİKALAR



TÜRK-İŞ

Genel Bşk. **BAYRAM MERAL**

Bayındır Sokak No: 10 ANKARA

Tel: 433 31 25-26-27-28-29 Fax: 433 68 09 - 433 85 80

01	TARIM-İŞ Genel Bşk. SABRİ ÖZDEŞ Necatibey Cad. 22 Tel : 231 56-57-58-59 Sıhhiye/ANKARA Fax: 229 85 92	14	DOK GEMİ-İŞ Genel Bşk. : NAZIM TUR Küçükpıyale Paşa Mah. Kızılay Meydanı No. 24/26 Tel: 237 25 90 (5 Hat) Kasımpaşa/İSTANBUL Fax: 237 39 89
01	ORMAN-İŞ Genel Bşk. SELAHATTİN GÜNGÖR Ataç Sok. Selam Apt. No. 1/5-10 Tel: 431 28 96 Yenışehir/ANKARA Fax: 434 12 67	15	TÜRKİYE YOL-İŞ Genel Bşk. BAYRAM MERAL İstanbul Cad. No: 58 İskitler / ANKARA Tel : 342 22 40 51 Fax: 341 27 05
02	TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Bşk. H. HÜSEYİN KAYABAŞI Strasbourg Cad. 7/3, 4-5 Sıhhiye/ANKARA Tel : 231 73 55-56-57 Fax: 229 89 31	16	TES-İŞ Genel Bşk. : FARUK BARUT Meriç Sok. No: 23 Beştepe / ANKARA Tel : 212 65 10 (20 Hat) Fax: 212 65 52
02	GENEL MADEN-İŞ Genel Bşk. ŞEMSİ DENİZER Mithatpaşa Cad. Okul Sokak Tel : 251 32 04 ZONGULDAK Fak	17	TEZKOOP-İŞ Genel Bşk. AHMET TAMER Üçyıldız Cad. No: 29 Subayevleri - ANKARA Tel : 318 39 79-86 Fax: 318 39 88
03	PETROL-İŞ Genel Bşk. ADNAN ÖZCAN Altunizade Mah. Kuşbakış sok. No. 25 Tel: 391 66 67 Üsküdar/İSTANBUL Fax: 391 66 78	17	TÜRK KOOP-İŞ Genel Bşk. AHMET BALAMAN İzmir Cad. Fevzi Çakmak Sokak 15/11 Fax: 229 58 36 Tel : 230 08 55 - 229 44 80 Yenışehir / ANKARA
04	TEKGIDA-İŞ Genel Bşk. : ORHAN BALTA 4. Levent Konaklar Sokak Tel: 264 49 96-97-98 Levent/İSTANBUL Fax: 278 95 34	18	TÜMTİS Genel Bşk. : SABRİ TOPÇU İnkılap Caddesi No: 35/1 Aksaray/İSTANBUL Tel : 530 07 43 Fax: 588 26 20
05	ŞEKER-İŞ Genel Bşk. HİKMET ALCAN Karantil Sokak 59 Bakanlıklar/ANKARA Tel : 418 42 73-74 - 418 19 88 Fax: 435 92 58	19	DEMİRYOL-İŞ Genel Bşk. ENVER TOÇOĞLU Necatibey cad. Sezenler Sokak 5/4 Tel : 231 8030-31 ANKARA Fax: 231 80 32
06	TEKSİF Genel Bşk. : ŞEVKET YILMAZ Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sokak No: 1 Kat: 5-6 Tel: 431 21 70-71-72-73 ANKARA Fax: 435 78 26	20	TÜRKİYE DENİZCİLER Genel Bşk. : TURAN UZUN Rıhtım Cad. Denizciler Sokak No: 7 Tel: 244 48 38-249 56 29 Tophane/İSTANBUL Fax: 244 52 21
07	DERİ-İŞ Genel Bşk. : YENER KAYA Gençtürk Cad. 17/3 Birlik İşhanı Fax: 231 52 19 Tel : 522 19 89 - 526 28 65 Aksaray / İSTANBUL	21	HAVA-İŞ Genel Bşk. : ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 66/1 Fax: 571 90 51 Tel : 660 14 95 - 99 Bakırköy/İSTANBUL
08	AĞAÇ-İŞ Genel Bşk. : GÜRAL ERÇAKIR Necatibey Cad. İpek Apt. No: 87 Tel : 229 53 95 - 229 08 27 Sıhhiye / ANKARA	22	LİMAN-İŞ Genel Bşk. : HASAN BİBER Necatibey Cad. Sezenler Sokak 4/5 Tel : 231 74 18-19 Fax: 230 24 84 Sıhhiye / ANKARA
09	SELÜLOZ-İŞ Genel Bşk. : MİTHAT SARI Ankara Cad. İpek Apt. No: 87 Tel: 321 18 99 İZMİT Fax: 321 34 51	23	TÜRKİYE HABER-İŞ Genel Bşk. : CENGİZ TEKE Kültür Mah. Yüksel Cad. No: 38 Yenışehir / ANKARA Tel : 431 90 44-45 Sıhhiye/ANKARA
10	BASIN-İŞ Genel Bşk. ALİ EKBER GÜVENÇ Hanımeli Sokak No: 26/6-7 Fax: 229 43 15 Tel : 230 29 08-229 85 65 Sıhhiye / ANKARA	24	SAĞLIK-İŞ Genel Bşk. : MUSTAFA BAŞOĞLU Necatibey Cad. 23/9-10 Tel : 231 80 45 Fax: 230 23 96 Sıhhiye / ANKARA
11	BASİSEN Genel Bşk. : METİN TIRYAKIOĞLU İstiklâl Cad. 311 - Mısır Han Kat: 4 Oda: 15 Tel: 251 99 00 Galatasaray / İSTANBUL Fax: 252 38 35	25	TOLEYİS Genel Bşk. : CEMAIL BAKINDI Necatibey Cad. 23/9-10 Tel : 231 80 45 Fax: 230 23 96 Sıhhiye/ANKARA
11	BASS Genel Bşk. : TURGUT YILMAZ Menekşe 2 20/19 Kızılay Fax: 418 36 93 Tel : 418 89 09 - 418 49 57	26	TÜRK HARB-İŞ Genel Bşk. : İZZET ÇETİN İnkılap Sokak 20 Fax: 417 13 64 Tel : 417 50 97-98-99 Kızılay/ANKARA
12	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Genel Bşk. : TAMER ERALAN Necatibey Cad. No: 20 Kat: 4 Fax: 231 89 36 Tel : 231 72 30 (5 Hat) Sıhhiye / ANKARA	27	TGS Genel Bşk. : ORHAN ERİNÇ Basın Sarayı Kat: 2 Fax: 511 48 17 Tel : 514 06 94-96 Çağaloğlu/İSTANBUL
12	KRİSTAL-İŞ Genel Bşk. : İBRAHİM EREN Kazancı Yokuşu, Ağaççığı Sokak No: 3 Daire: 10 Tel : 251 95 77 (3 Hat) 80090 Taksim / İST. Fax : 251 95 79	28	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Genel Bşk. : FUAT ALAN Yeni Selim Paşa Sokak 62 Fax: 513 93 68 Tel : 513 82 54-55-56 Aksaray/İSTANBUL
13	TÜRK-METAL Genel Bşk. : MUSTAFA ÖZBEK Akıncılar Sokak No: 14 Tel : 231 79 40 (4 Hat) Maltepe / ANKARA Fax: 229 77 14		TÜRK-SEN Genel Bşk. : ÖNDER KONULOĞLU 7 A Şehit Mehmet R. Hüseyin Sokak Fax: (0392) 228 78 31 Tel : 227 24 44 Lefkoşe / KIBRIS